

СЛУЖБЕ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТ...

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски и македонски јазик — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Службата на општественото книговодство за претплата, посебни издања и огласи 608-3-291-2

Четврток, 9 јули 1970

БЕЛГРАД

БРОЈ 29

ГОД. XXVI

Цена на овој број е 5,00 динари. — Аконтација на претплата за 1970 година изнесува 130 динари — Редакција: Улица Јована Ристичка бр 1 Пошт. Фах 226 — Телефони: централа 50-931, 50-932 50-933 и 50-934. Служба за претплата 51-732; Продавна служба 51-671

350.

Врз основа на членот 186 став 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Сојузната скупштина, на заедничката седница на сите собори од 25 јуни 1970 година, донесе

ДЕЛОВНИК НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА

I. УВОДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Правилата за работата на Сојузната скупштина и организацијата на Сојузната скупштина се утврдуваат со Деловникот на Сојузната скупштина, со деловниците на соборите на Сојузната скупштина и со деловниците на комисиите, одборите и другите тела на Сојузната скупштина и нејзините собори.

Член 2

Деловникот на Сојузната скупштина содржи одредби: за правата и должностите на сојузните пратеници; за соборите на Сојузната скупштина, за нивниот делокруг и меѓусебните односи и соработката; за правата и должностите на претседателот на Скупштината и за задачите и работата на претседателството на Скупштината; за формирањето, делокругот и начинот на работа на комисиите на Сојузната скупштина; за актите на Сојузната скупштина и за постапката за донесување на тие акти.

Со Деловникот на Сојузната скупштина се утврдуваат начинот на работа на заедничка седница на сите собори на Сојузната скупштина, како и начелата за работата на соборите на Сојузната скупштина и нивните одбори и за програмирањето на нивната работа и работата на комисиите на Сојузната скупштина.

Деловникот на Сојузната скупштина содржи одредби за остварување правата и должностите на Сојузната скупштина спрема Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата, како и за начинот на остварување функцијата на тие органи во односите со соборите на Сојузната скупштина, со комисиите на Скупштината и со одборите на нејзините собори.

Деловникот на Сојузната скупштина содржи и одредби за начинот на вршење работите во односите утврдени со Уставот и законите меѓу Сојузната скупштина и Уставниот суд на Југославија, Врховниот суд на Југославија, Врховниот стопански суд, Сојузното јавно обвинителство и Сојузното јавно правобранителство.

Со Деловникот на Сојузната скупштина се утврдуваат и начелата за соработка на Сојузната скупштина со републичките и покраинските собранија, како и со собранијата на општините и другите општествено-политички заедници. Со тој деловник се утврдуваат и начелата за соработка на Сојузната скупштина со општествено-политичките, работните и други самоуправни организации и со здруженијата на граѓаните.

Со Деловникот на Сојузната скупштина се утврдуваат и други прашања во врска со работата и организацијата на Сојузната скупштина.

Член 3

Секој собор на Сојузната скупштина донесува деловник за својата работа, во согласност со Деловникот на Сојузната скупштина.

Член 4

Комисиите и другите работни тела на Сојузната скупштина работат според одредбите на овој деловник.

Комисиите и другите работни тела на Сојузната скупштина, во согласност со одредбите на својот деловник, можат да донесат деловник за својата работа, а должни се да го донесат ако е тоа предвидено со овој деловник.

Член 5

Одредбите од деловникот за работата и за внатрешната организација на Сојузниот извршен совет, што врз основа на Уставот и законот го донесува Советот како политичко-извршен орган на Сојузната скупштина, а кои се однесуваат на работата на Советот во Сојузната скупштина и на неговата соработка со телата на Сојузната скупштина, мораат да бидат во согласност со Деловникот на Сојузната скупштина.

Член 6

Сојузната скупштина, заедно со претставници на општествено-политичките организации и самоуправни организации и здруженија што дејствуваат на целата територија на Југославија, како општ собор, може да претресува прашања од општ интерес за федерацијата.

Член 7

Сојузната скупштина соработува со републичките и покраинските собранија во разгледувањето на прашањата од заеднички интерес за федерацијата и републичките односно автономните покраини.

Во разгледувањето на прашањата од заеднички интерес Сојузната скупштина соработува и со собранијата на општините и на другите општествено-политички заедници.

Оваа соработка ја остваруваат соборите на Сојузната скупштина, претседателството на Скупштината и претседателот на Скупштината, комисиите на Скупштината, одборите на соборите и другите работни тела на Скупштината и на соборите (во натамошниот текст: телата на Сојузната скупштина).

Член 8

Сојузната скупштина во својата работа се опира врз социјалистичките сили организирани во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија и во другите општествено-политички организации и соработува со други самоуправни организации и со здруженијата на граѓаните.

Член 9

Во разгледувањето на прашањата од својот делокруг Сојузната скупштина се опира и врз научни и стручни институции и организации и научни, стручни и јавни работници.

Член 10

Во Сојузната скупштина и во нејзините тела јазичите на народите на Југославија и нивните писма се рамноправни.

Во целокупната работа на Сојузната скупштина и на нејзините тела се ббезбедува остварување на правото за употреба на јазичите на сите народи на Југославија и на народностите и на нивните писма.

Законите и другите општи акти на Сојузната скупштина се донесуваат на јазичите на сите народи на Југославија.

Член 11

Сојузната скупштина е во постојано заседавање. Летниот одмор на Сојузната скупштина трае секоја година од 10 јули до 10 септември.

Ако тоа го бара особена потреба, и за време на летниот одмор претседателот на Скупштината може да свика заедничка седница на сите собори на Сојузната скупштина, претседателот на собор на Сојузната скупштина — седница на тој собор, а претседателот на комисија на Скупштината, на одбор или на друго работно тело на собор — седница на тоа тело.

Член 12

Работата на Сојузната скупштина и на нејзините тела е јавна.

Член 13

Сојузната скупштина је претставува претседателот на Скупштината.

Член 14

Сојузната скупштина има печат. Печатот на Сојузната скупштина содржи грб на Социјалистичка Федеративна Република Југославија околу кој на српскохрватски односно хрватскохрватски, на словенечки и на македонски јазик стои натпис: „Социјалистичка Федеративна Република Југославија — Сојузна Скупштина“.

Член 15

Државните органи, без одобрение од претседателот на Скупштината, во зградата на Сојузната скупштина не можат да преземаат управни мерки спрема пратениците и граѓаните.

Носењето на оружје во таа зграда е дозволено само на лицата кои по покана од претседателот на Скупштината или од друг нејзин овластен функционер по службена работа доаѓаат во зградата, а по законот се овластени да носат оружје.

II. ПРАТЕНИЦИ

1. Општи одредби за правата и должностите на пратениците

Член 16

Пратеникот има права и должности утврдени со Уставот, законот, со овој деловник и со деловникот на соборот чиј член е тој.

Член 17

Пратеникот е самостоен во изнесувањето на своите мислења и предлози, во заемањето на ставови и во определувањето по прашањата што се разгледуваат и за кои се одлучува во Сојузната скупштина и во нејзините тела.

За својата работа во Сојузната скупштина пратеникот одговара пред изборното тело што го избрало.

Член 18

По одлуката на соборот за верификација на мандатите, пратениците даваат свечена изјава со потпишување на текстот на свечената изјава, кој гласи:

„Изјавувам дека должноста на сојузен пратеник совесно и предано ќе ја вршам, дека ќе се придржувам кон Уставот и законот и дека со сите свои сили ќе се залагам за остварување на целите на самоуправниот социјалистичко општество и на интересите на народите и народностите, на работните луѓе и на граѓаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија“.

а) Присуствување на седниците и учество во работата на телата на Сојузната скупштина

Член 19

Пратеникот има право и должност да присуствува на седниците на соборот и на другите тела на Сојузната скупштина чиј е член и на заедничката седница на сите собори, и да учествува во работата и одлучувањето на тие тела.

Член 20

Пратеникот — член на еден собор, има право да присуствува на седниците на друг собор, а со одобрение од тој собор може да учествува и во неговата работа, но без право на одлучување.

Пратеникот има право да присуствува на седниците на комисиите на Сојузната скупштина и на седниците на одборите и на другите работни тела што ги формираат соборот чиј член е тој, иако не е член на тие тела, како и право да учествува во нивната работа, но без право на одлучување.

Пратеникот — член на еден собор, има право да присуствува на седниците на одборите и другите работни тела што ги формираат друг собор, а со одобрение од тие тела може да учествува и во нивната работа, но без право на одлучување.

По исклучок, комисиите на Сојузната скупштина и одборите и другите работни тела на соборите можат да одлучат да одржат затворена седница на која можат да присуствуваат само членовите на таа комисија односно одбор или на друго работно тело, а другите лица — само со одобрение од тие тела.

Член 21

Пратеникот, кој од оправдани причини е спречен да присуствува на седницата на телото чиј е член, е должен благовремено да го известува за тоа претседателот на тоа тело.

По барање од пратеникот кој од оправдани причини подолго време е спречен да присуствува на седниците на телата чиј е член, соборот може да му одобри отсутствување од седниците. За тоа барање соборот решава без претрес.

За присуствувањето на пратениците на седниците на телата на Сојузната скупштина чии членови се тие, се води евиденција.

Начинот на водењето на оваа евиденција се утврдува со пропис за внатрешниот ред во Сојузната скупштина.

Член 22

Пратеникот, без оправдана причина не може да одбие да ги врши функциите и задачите што, во рамките на својот делокруг, ќе му ги довери телото на Сојузната скупштина чиј член е тој.

б) Право на поднесување на предлози

Член 23

Пратеникот, во рамките на делокругот на соборот чиј е член, има право:

— да поднесува предлози за донесување на закони, нацрти и предлози на закони и други општи акти, како и амандмани на предлозите на тие акти;

— да покренува пред соборот претресување на прашања, состојби и појави во областа од делокругот на соборот и да му предлага на соборот заземање на ставови по тие прашања;

— да предлага претресување на прашања што се однесуваат на спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина и на извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината, како и мерки за спроведување на таа политика и извршување на тие акти;

— да предлага претресување на прашања што се однесуваат на работата на Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата, да му предлага на соборот да бара од Сојузниот извршен совет и од сојузните функционери — да го известат соборот за својата работа и за другите прашања од делокругот на тие органи, да предлага претресување и на други прашања што се однесуваат на остварувањето на политичката контрола над работата на политичко-извршните и управните органи на федерацијата и општествениот надзор над работата на другите државни органи, како и да предлага мерки во врска со вршењето на политичката контрола и поведувањето на постапката за остварување на одговорноста на политичко-извршните и управните органи на федерацијата и општествениот надзор над работата на другите државни органи;

— да предлага претресување на општи прашања во врска со состојбата и развојот на самоуправањето, со усогласување на самоуправните односи и со меѓусебна соработка на работните и други самоуправни организации во областа од делокругот на соборот, прашања што се однесуваат на спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина и на извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината во работата на тие организации, прашања што се однесуваат на дејноста на организациите во вршењето на работите од јавен интерес и прашања во врска со остварувањето на општествениот надзор над работата на работните и другите самоуправни организации, и да предлага мерки во врска со вршењето на тој надзор;

— да предлага вршење на анкети по прашања од делокругот на соборот.

Член 24

Пратеникот во соборот чиј е член може да предлага, тој собор:

— да му предложи на надлежниот собор донесување на закон или на друг општ акт или претрес на прашање од делокругот на тој собор;

— да претресе предлог на закони или на друг општ акт или друго прашање од делокругот на некој друг собор и врз основа на претресот на надлежниот собор да му даде мислење за тој предлог односно прашање, ако предлогот или прашањето се однесува и на областа од неговиот делокруг, односно да поднесе предлог за измена или дополнување на предлог на акт, ако со тој акт се уредува и прашање од интерес за работните луѓе односно граѓаните што ги претставува тој собор.

Член 25

Пратеникот, заедно со други пратеници чиј број е определен со овој деловник, има право да предлага избор, именување или разрешување од должност на функционери и претседатели и членови на телата на Сојузната скупштина што се избираат на заедничка седница на сите собори, а заедно со други пратеници, чиј број е определен со деловникот на соборот, да предлага избор, именување или разрешување од должност на функционери и претседатели и членови на телата на соборот што се избираат на седница на соборот чиј е член.

в) Право на поставување на прашања

Член 26

Пратеникот има право на Сојузниот извршен совет и на функционерите што раководат со сојузните органи на управата да им поставува прашања што се однесуваат на нивната работа или на работите од нивна надлежност.

Член 27

На Сојузниот извршен совет и на функционерите што раководат со сојузните органи на управата можат да им се поставуваат прашања усно на седница на соборот, а во времето помеѓу две седници на соборот — писмено преку претседателот на соборот.

Ако смета дека поставеното прашање е во согласност со одредбите на овој деловник, претседателот на соборот ќе му го достави прашањето на Сојузниот извршен совет односно на функционерот што раководи со сојузниот орган на управата.

Ако смета дека поставеното прашање не е во согласност со одредбите на овој деловник, претседателот на соборот ќе му укаже на тоа на подносителот на прашањето и ќе го повика да го усогласи своето прашање со тие одредби. Ако подносителот на прашањето не го усогласи своето прашање со одредбите на овој деловник, претседателот на соборот тоа прашање нема да го упати до Сојузниот извршен совет односно до функционерот што раководи со сојузен орган на управата, и за тоа ќе го известат подносителот на прашањето. По повод на тоа известување подносителот на прашањето на седница на соборот може да бара негово прашање да се упати до Сојузниот извршен совет односно до функционерот што раководи со сојузен орган на управата, а му се доставува на управата. За барањето соборот одлучува без претрес.

Член 28

Претставникот на Сојузниот извршен совет односно функционерот што раководи со сојузен орган на управата може да даде одговор на истата седница на која е поставено прашањето. Ако овој претставник односно функционер не е во можност да даде одговор на седницата на која е поставено прашањето, тој е должен да го даде одговорот на наредната седница на соборот.

На писмено поставено прашање одговор се дава на првата наредна седница на соборот, ако тоа прашање му е доставено на Сојузниот извршен совет односно на функционерот што раководи со сојузен орган на управата најдоцна осум дена пред денот определен за одржување на седницата.

Член 29

Пратеникот може да бара да се даде писмен одговор на прашањето што го поставил.

Писмен одговор на усно поставено прашање се дава во рок од осум дена од денот на поставувањето на прашањето, а писмен одговор на писмено поставено прашање — во рок од осум дена од денот кога прашањето е доставено до Сојузниот извршен совет односно до функционерот што раководи со сојузен орган на управата, а му се доставува на претседателот на соборот.

Претседателот на соборот му го доставува одговорот на подносителот на прашањето, а на првата наредна седница на соборот на чиј дневен ред се наоѓа давањето на одговори на поставените прашања го известува и соборот за поставеното прашање и за дадениот одговор.

Член 30

По барање од претставникот на Сојузниот извршен совет односно од функционерот што раководи со сојузен орган на управата соборот може да ги продолжи роковите за давање на одговор определени во чл. 28 и 29 од овој деловник.

Член 31

На прашање поставено на Сојузниот извршен совет одговор дава определен претставник на Советот, а на прашање поставено на функционер што раководи со сојузен орган на управата одговор може да даде, покрај тој функционер, и функционерот кој според важечките прописи го заменува, а по исклучок — и потсекретарот во органот со кој раководи функционерот на кого му е поставено прашањето.

Претставникот на Сојузниот извршен совет односно функционерот што раководи со сојузен орган на управата може да одбие да даде одговор на поставеното прашање ако тоа прашање не се однесува на нивната работа или на работите од нивна надлежност.

Ако одговорот се однесува на прашање кое претставува државна или службена тајна, Сојузниот извршен совет односно функционерот што раководи со сојузен орган на управата може да предложи одговорот да се даде на седница на соборот без присуство на јавноста или на затворена седница на одборот во чиј делокруг спаѓа тоа прашање. За тој предлог одлучува соборот.

Член 32

По примениот одговор пратеникот што го поставил прашањето на седница на соборот може да постави дополнително прашање.

По примениот одговор на поставеното прашање и евентуалното дополнително прашање, пратеникот, на начинот одреден со деловникот на соборот, може да предложи — работата на која се однесува неговото прашање да се стави на дневен ред на таа или на една од наредните седници на соборот.

Член 33

Прашањата што пратениците му ги поставуваат на Сојузниот извршен совет и на функционерите што раководат со сојузните органи на управата, како и одговорите на тие прашања, мораат да бидат кратки и не смеат да имаат обележје на расправање на работите на кои се однесуваат тие прашања.

Член 34

На функционерите и колегијалните органи што раководат со организациите кои врз основа на законот вршат јавни овластувања во работите од интерес за федерацијата пратеникот има право да им поставува прашања што се однесуваат на нивната работа или на работите од нивната дејност, во рамките на вршењето на јавните овластувања.

Во поглед на начинот на поставувањето на прашања на функционерите од ставот 1 на овој член и давањето на одговори на поставеното прашање, согласно се применуваат одредбите од овој деловник за начинот на поставување на прашања на Сојузниот извршен совет и на функционерите што раководат со сојузните органи на управата и за давање одговор на поставеното прашање.

4) Право на барање објасненија и известувања од функционерите на Сојузната скупштина

Член 35

Пратеникот има право да бара објасненија и известувања од претседателот на Скупштината, од потпретседателите на Скупштината и од претседателите на соборите на Сојузната скупштина, како и од претседателите на комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на Скупштината и нејзините собори — за прашањата што се однесуваат на нивната работа во Скупштината и на работата на телата на кои тие претседаваат.

Пратеникот има право да бара објасненија и известувања од генералниот секретар на Сојузната скупштина за прашањата што се однесуваат на неговата работа и на работата на службите на Сојузната скупштина.

Член 36

Пратеникот има право да бара од функционер што раководи со сојузен орган на управата известувања за прашањата што се на дневен ред на седницата или се подготвуваат за седница на соборот или на друго тело на Сојузната скупштина односно на соборот чиј е член, како и известувања за други

прашања што му се потребни за вршење на неговата пратеничка функција, а се однесуваат на работите од надлежноста на органот на управата со кој раководи функционерот.

Известувањето се бара со писмено или усно барање упатено непосредно до функционерот во чиј делокруг спаѓа прашањето за кое се бара известување.

Член 37

Известувањето го дава функционерот што раководи со сојузен орган на управата, а може да го даде и функционерот кој според важечките прописи го заменува, а по исклучок — и потсекретарот во органот со кој раководи функционерот од кого е барано известувањето.

Функционерот што раководи со сојузниот орган на управата е должен да го даде бараното известување, по правило, во рок од осум дена од денот на упатувањето на барањето. Ако функционерот не е во можност да го даде бараното известување во овој рок тој е должен да го извести пратеникот во тој рок за тоа кога ќе му го даде бараното известување.

Известувањето се дава писмено или усно, според тоа како барал пратеникот.

Член 38

Пратеникот, во рамките на делокругот на соборот чиј е член, има право да му предлага на соборот — тој да бара од работна или од друга самоуправни организација известување по прашањата што се однесуваат на спроведувањето на политика што ја утврдила Сојузната скупштина и на извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината, како и по прашањата што се однесуваат на дејноста на работната или друга самоуправни организација во вршењето на работите од јавен интерес.

Ако го усвои предлогот на пратеникот, соборот ќе донесе заклучок со кој ќе бара известување од работната односно самоуправни организација. Со овој заклучок соборот може да го определи и начинот на кој организацијата е должна да го даде бараното известување и рокот во кој таа е должна да го стори тоа.

Работната и друга самоуправни организација, по барање од соборот на Сојузната скупштина, го дава бараното известување и, ако соборот го бара тоа, преку свој претставник го излага својот став по прашањето на кое се однесува известувањето.

д) Известување на пратениците

Член 39

Пратеникот има право да биде постојано и редовно известуван за сите прашања чие познавање му е потребно заради редовно и правилно вршење на пратеничката функција, а особено:

— за општите прашања на внатрешната и надворешната политика;

— за работата на телата на Сојузната скупштина;

— за работата на Сојузниот извршен совет;

— за работата на сојузните органи на управата;

— за спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина и за извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината;

— за секое прашање што треба да се претресува на некоја од наредните седници на телото на Сојузната скупштина чиј член е тој.

Пратениците кои се членови на одделни тела на Сојузната скупштина, покрај тоа, треба да бидат, што поцелосно известувани за состојбата во областа од делокругот на тие тела, како и за други прашања чие познавање им е потребно заради вршење на нивната функција во тие тела.

Член 40

Заради што поцелосно известување, на пратениците им се доставуваат: информативни билтени за

работата на Сојузната скупштина, сите службени публикации на Скупштината и информативните и документационите материјали по прашањата што се на дневен ред на седниците на телата чии членови се и по другите прашања од делокругот на тие тела.

Пообемните информативни и документациони материјали што ѝ се доставени на Сојузната скупштина или што се изработени во телата или службите на Скупштината, им се доставуваат на пратениците во извод, со тоа што тие материјали во изворен текст им се ставаат на увид во документацијата на Скупштината и по нивно барање им се доставуваат. Изводите мораат да бидат изработени така што пратениците да можат од нив да се запознаат со основните проблеми на работите за кои станува збор во изворниот материјал. Изводите се должни да ги изработат составувачите на изворниот материјал истовремено со изработката на тој материјал.

Пратениците имаат право на увид и во другите информативни и документациони материјали што се изработуваат и собираат во телата и службите на Сојузната скупштина, како и во информативните и документационите материјали што се изработуваат и собираат во Сојузниот извршен совет и во сојузните органи на управата, во врска со прашањата што се разгледуваат во Скупштината.

Покрај тоа, пратеникот има право да бара од стручните служби на Сојузната скупштина дополнителни известувања за одделни прашања што се на дневен ред на седницата на телото чиј е член, како и за други прашања од делокругот на тие тела.

Член 41

Претседателот на соборот односно претседателот на телото на Сојузната скупштина или на соборот, при доставувањето на материјалите до пратениците, утврдува, кои од тие материјали се сметаат како државна тајна или се од доверлива природа.

Како државна тајна се сметаат и материјалите што Сојузниот извршен совет или друг државен орган ги упатува до Сојузната скупштина, а кои од Советот или од другиот државен орган се означени како државна тајна, како и податоците што пратеникот ќе ги дознае на седница на телото на Сојузната скупштина или на соборот во врска со прашањето кое на таа седница се разгледува без присуство на јавноста.

Начинот на ракувањето со материјалите што се сметаат за државна тајна или се од доверлива природа се утврдува со посебен правилник, што го донесува претседателот на Скупштината.

Член 42

Пратеникот одговара за повреда на должноста за чување на државната тајна.

Дали постои повреда на должноста за чување на државната тајна, во случај на сомневање, испитува посебна комисија, чии членови, од редот на членовите на соборот, ги именува претседателот на соборот чиј член е пратеникот.

Ако утврди дека пратеникот ја повредил должноста за чување на државната тајна, комисијата ќе му предложи на соборот да му изрече на пратеникот мерка на предупредување.

ж) Обезбедување услови за вршење функцијата на пратеник

Член 43

За обезбедување услови за вршење функцијата на пратеник, службите на Сојузната скупштина, по барање од пратениците, им укажуваат стручна помош на пратениците при изработката на предлозите што тие им ги поднесуваат на телата на Сојузната скупштина и при вршењето на другите работи што им ги доверило некое од телата на Сојузната скупштина, им обезбедуваат дополнителна документација потребна во нивната работа, им даваат стручни

објасненија заради нивното запознавање со проблемите на кои наидуваат во работата, и се грижат за обезбедувањето на технички и други услови за нивната работа.

Овие свои права пратениците ги користат во согласност со одредбите на прописите за организацијата и работата на службите на Сојузната скупштина.

Член 44

За остварување услови за вршење на функцијата на пратеник, службите на Сојузната скупштина, во рамките на својот делокруг, се должни да им обезбедуваат и ставаат на располагање на пратениците материјали што им се потребни во вршењето на оваа функција.

Член 45

На пратениците им стојат на располагање библиотеката и документацијата на Сојузната скупштина.

Пратениците имаат право да ги користат просториите што им се ставени на располагање за работа, состаноци, одмор и слично.

Пратениците имаат право да одржуваат состаноци и разговори со избирачите и другите граѓани во за тоа определени простории.

Овие свои права пратениците ги користат во согласност со одредбите на прописите за внатрешниот ред во Сојузната скупштина.

Член 46

Сојузните пратеници можат да формираат клуб на пратениците во Сојузната скупштина. Задачите, организацијата и начинот на работата на клубот на пратениците се утврдуваат со правилата што ги донесува клубот.

Пратениците во Сојузната скупштина формираат и национална група на Интерпланетарната унија.

Заради размена на мислења и поттикнување на активноста, пратениците во Сојузната скупштина можат да развиваат и други форми на меѓусебна соработка.

За работата на Клубот на пратениците и на Националната група на Интерпланетарната унија, како и за другите форми на меѓусебна соработка на пратениците, во Сојузната скупштина се обезбедуваат простории и други услови за работа.

е) Права и должности на пратеникот во изборната единица

Член 47

Пратеникот е должен да го следи развитокот на општествениот живот, а посебно проблемите во областа која спаѓа во делокругот на соборот чиј е член.

Член 48

Во вршењето на пратеничката функција пратеникот — член на Соборот на народите се опира, особено, врз иницијативите, предлозите и мислењата на републичките односно покраинските собранија, пратеникот-член на соборите на работните заедници — врз иницијативите, предлозите и мислењата на работните луѓе и органите на самоуправањето во работните организации и нивните асоцијации и во самоуправните интересни заедници од областа на работата на односниот собор, а пратеникот-член на Општествено-политичкиот собор — врз иницијативите, предлозите и мислењата на општинските собранија, граѓаните и нивните самоуправни интересни заедници и здруженија.

Член 49

Пратеникот — член на Соборот на народите, по барање од републичкото односно покраинското собрание кое го избрало, е должен да ги излага пред Соборот на народите неговите предлози и мислења по прашањата од делокругот на тој собор; пратеникот — член на Општествено-политичкиот собор, по

барање од општинското собрание од подрачјето на изборната единица во која е избран, е должен да ги излага пред Општествено-политичкиот собор неговите предлози и мислења по прашањата од делокругот на тој собор, а пратеникот — член на некој од соборите на работните заедници, по барање на општинското собрание или на соборот на работните заедници на тоа собрание од подрачјето на изборната единица во која е избран, пред соборот на работните заедници чиј е член е должен да ги излага живните предлози и мислења по прашањата од делокругот на односниот собор.

Пратеникот, при излагањето на мислењето на општинското собрание односно на неговиот собор на работните заедници, или на републичкото односно покраинското собрание, може да го изнесува и своето мислење и според своето мислење да се определува по тие прашања.

Член 50

Пратеникот, во изборната единица во која е избран, го следи извршувањето на законите и другите општи акти на Сојузната скупштина и земајќи ги предвид мислењата на избирачите на изборната единица во врска со тоа, поднесува предлози за донесување на акти и преземање на соодветни мерки.

Член 51

Од државните органи и работните и други организации на подрачјето кое ја сочинува изборната единица во која е избран пратеникот има право да бара податоци што му се потребни за вршење на пратеничката функција.

ж) Право на пратениците на надоместоци

Член 52

Функцијата на пратеник е почесна општествена функција.

Правата на пратениците на надоместоци на личните доходи и трошоците се уредуваат со посебни прописи.

з) Пратеничка легитимација

Член 53

На пратениците им се издава пратеничка легитимација.

Во пратеничката легитимација, покрај другото, се истакнуваат имунитетското право и другите права што пратеникот врз основа на таа легитимација може да ги остварува.

Генералниот секретар на Скупштината се грижи за издавањето на пратеничките легитимации и за евиденцијата за издадените пратенички легитимации.

Поблиски прописи за содржината, формата и начинот на издавањето на пратеничките легитимации и за евиденцијата за издадените пратенички легитимации донесува претседателот на Скупштината.

2. Имуитет на пратеникот

Член 54

Пратеникот ужива имуитет во Сојузната скупштина и надвор од неа, и тоа од денот кога е избран до денот на престанокот на мандатот.

Член 55

Пратеникот не може да биде повикан на одговорност, лишен од слобода ниту казнет за изразено мислење или глас даден во кое и да било тело на Сојузната скупштина.

Член 56

Пратеникот не може да биде притворен без одобрение од соборот чиј е член, ниту против него, ако се повика на пратеничкиот имуитет, може да се

поведе кривична постапка без одобрение од соборот чиј е член.

Државниот орган кој има намера да го притвори пратеникот или да поведе кривична постапка против пратеникот кој се повикал на имуитетот, е должен за тоа претходно да бара одобрение од соборот чиј член е пратеникот.

Барањето за одобрение за притвор на пратеникот односно за поведување кривична постапка против пратеникот, го поднесува надлежниот орган до претседателот на Скупштината.

Член 57

Пратеникот може да биде притворен без одобрение од соборот чиј е член само ако е затечен во вршење на кривично дело за кое е пропишана казна строг затвор во траење подолго од пет години.

Државниот орган што во таков случај го притворил пратеникот, е должен да го извести за тоа во рок од 24 часа претседателот на Скупштината.

Член 58

Државниот орган е должен да го извести претседателот на Скупштината и за поведувањето на кривична постапка против пратеник кој не се повикал на пратеничкиот имуитет.

Член 59

Барањето за одобрение за притвор на пратеник односно за поведување кривична постапка против него (член 56 став 2), извештајот од државниот орган за притворањето на пратеникот (член 57 став 2) и извештајот од државниот орган за поведувањето на кривична постапка против пратеникот кој не се повикал на пратеничкиот имуитет (член 58), ги упатува претседателот на Скупштината до претседателот на соборот чиј член е пратеникот.

Претседателот на соборот го доставува барањето односно извештајот до мандатно-имуитетната комисија на соборот, која, откако ќе го проучи барањето односно извештајот, му поднесува на соборот свој извештај на првата наредна седница на соборот.

Член 60

По повод на барањето одобрение за притвор на пратеник односно за поведување на кривична постапка против него, соборот, врз основа на извештајот од мандатно-имуитетната комисија, одлучува дали ќе го даде тоа одобрение, а по повод извештајот за притвор на пратеникот — дали постапката ќе продолжи или ќе биде запрена односно дали одлуката на државниот орган за притворот ќе ја потврди или таа одлука ќе ја стави вон сила.

По повод извештајот за поведувањето на кривична постапка против пратеникот кој не се повикал на пратеничкиот имуитет, соборот може да му го воспостави имуитетското право на пратеникот ако е тоа потребно заради вршење на пратеничката функција.

Ако соборот одлучи кривичната постапка против пратеникот да се запре — постапката веднаш се запира, а ако соборот ја стави вон сила одлуката на државниот орган за притворот — пратеникот веднаш се пушта на слобода.

Член 61

Ако соборот не е собран, мандатно-имуитетната комисија на соборот чиј член е пратеникот, може да даде одобрение за притвор на пратеникот односно за поведување на кривична постапка против него, како и да одлучи дали постапката против пратеникот ќе продолжи или ќе биде запрена, односно дали одлуката на државниот орган за притворот на пратеникот се потврдува или се става вон сила, или ќе го воспостави неговото имуитетско право. Одлуката на мандатно-имуитетната комисија е извршна.

Мандатно-имунитетната комисија е должна да го извести соборот за својата одлука на првата наредна седница на соборот.

По повод извештајот на мандатно-имунитетната комисија соборот одлучува дали одлуката на таа комисија се потврдува или се укинува.

Член 62

Кога соборот односно мандатно-имунитетната комисија на соборот ќе даде одобрение за притвор на пратеникот односно за поведување кривична постапка против него, пратеникот може да се притвори односно кривичната постапка може да се води против него само за делото за кое е дадено одобрението.

3. Престанок на мандатот

Член 63

На пратеникот му престанува мандатот во случаите утврдени со закон.

Член 64

Пратеникот има право да поднесе оставка на пратеничката должност и да ја образложи.

Оставката му се поднесува на претседателот на Скупштината, кој му ја упатува на претседателот на соборот чиј член е пратеникот што поднел оставка. За оставката на пратеникот — член на Соборот на народите претседателот на Скупштината го известува претседателот на републичкото односно покраинското собрание во кое пратеникот е избран. Пратеникот — член на Соборот на народите може да поднесе оставка и преку претседателот на републичкото односно покраинското собрание во кое е избран. Поднесената оставка претседателот на републичкото односно покраинското собрание ја доставува до претседателот на Сојузната скупштина.

Член 65

Пратеникот што презел функција односно служба која според законот е неспоива со пратеничката функција, должен е за тоа веднаш да го извести претседателот на Скупштината. Претседателот на Скупштината ова известување го упатува до претседателот на соборот чиј член е пратеникот.

Ако пратеникот од ставот 1 на овој член не го извести претседателот на Скупштината дека презел функција односно служба која според законот е неспоива со пратеничката функција, претседателот на Скупштината ќе го извести претседателот на соборот чиј член е пратеникот дека настапил случај на неспоивост на пратеничката функција со функцијата односно службата што ја презел пратеникот, штом ќе узнае за тоа.

Член 66

Претседателот на соборот е должен да го внесе во предлогот на дневниот ред на првата наредна седница на соборот секој случај кој по себе повлекува престанок на мандатот на некој член на тој собор.

Соборот, на начинот определен со деловникот на соборот, утврдува, дека мандатот на пратеникот му престанал.

III. СОВОРИ НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА

A. Општи одредби за вршењето на работите од надлежноста на Сојузната скупштина

Член 67

Работите од надлежноста на Сојузната скупштина како највисок орган на власта и орган на општественото самоуправување, во рамките на правата и должностите на федерацијата, рамноправно ги вршат Соборот на народите и соодветниот собор на работните заедници односно Општествено-политичкиот собор, надлежен според одредбите на Уставот и овој деловник.

Определени работи од надлежноста на Сојузната скупштина, за кои е тоа определено со Уставот и со овој деловник, врши одделен собор самостојно.

Сојузната скупштина определени работи од својата надлежност врши и на заедничка седница на сите собори.

Член 68

Во вршењето на својата функција Сојузната скупштина и нејзините собори, во рамките на правата и должностите на федерацијата, претресуваат прашања кои се однесуваат на развојот на самоуправувањето и на самоуправните односи и други прашања од заеднички интерес за работните луѓе и граѓаните, за работните и други самоуправни организации и за општествено-политичките заедници, го поттикнуваат развивањето на меѓусебната соработка и самоуправното спогодување и општествено договарање на работните и другите самоуправни организации и општествено-политички заедници по прашањата од заеднички интерес, и изразуваат ставови и мислења за усогласување на односите и насочување на дејностите на тие организации и општествено-политички заедници по прашањата од заеднички и општ интерес.

B. Делокруг на соборите

1. Рамноправен делокруг на соборите

Член 69

Стопанскиот собор и Соборот на народите рамноправно ги претресуваат прашањата од областа на стопанството и финансиите, а особено прашањата што се однесуваат на: состојбата и развојот на одделни области и гранки на стопанството; стопанските организации, стопанското работење и здружувањето во стопанството, системот на распределбата во работните организации, средствата на работните организации, општествениот план на Југославија и неговото остварување; распределбата на општествениот производ; стопанскиот развој на стопански недоволно развиените републики и краишта; придонесите, даноците и другите давачки; приходите на федерацијата; парите и другите средства за плаќање и платниот промет; јавните заеми; банкарското и кредитното работење, девизното работење, работењето на осигурителните организации; прометот на стоки и контролата на производите; цените и контролата на цените; општествените стоковни резерви; искористувањето на земјиштето, шумите, водите, природните богатства и природните сили; проектирањето и градењето; мерките, стандардите, техничките нормативи, патентите и техничките усовршувања, жиговите, мострите и моделите; самоуправните односи и работните односи што се однесуваат на работните луѓе и работните заедници од областа на стопанството; запослувањето; научната дејност во областа на стопанството; состојбата на кадрите и потребите од кадри во областа на стопанството, економските односи со странство; други прашања од областа на стопанството и финансиите, како и други прашања од интерес за работните луѓе и работните заедници во областа на стопанството, доколку тие прашања со овој деловник не се ставени во делокруг на други собори.

Стопанскиот собор и Соборот на народите, во рамките на надлежноста на федерацијата, рамноправно ги донесуваат законите и другите општи акти со кои се уредуваат прашањата од ставот 1 на овој член, како и општествениот план на Југославија и законите и другите општи акти за неговото извршување.

Член 70

Просветно-културниот собор и Соборот на народите рамноправно ги претресуваат прашањата од областа на образованието и воспитувањето, науката, уметноста и другите области на културата и физичката култура, а особено прашањата што се однесуваат на: состојбата и проблемите во овие области;

— општите прашања на системот, организацијата и развојот на дејностите во овие области; општите прашања на развојот на научната дејност и нејзината организација; авторското право; архивите и архивската граѓа; самоуправните односи и работните односи што се однесуваат на работните луѓе и работните заедници од овие области; распределбата и другите економски односи што се однесуваат на работните луѓе и работните заедници од овие области; состојбата на кадрите и потребите од кадри во овие области; културните врски и другите односи со странство во овие области; другите прашања од овие области, како и на другите прашања од интерес за работните луѓе и работните заедници во овие области, доколку тие прашања со овој деловник не се ставени во делокругот на друг собор.

Просветно-културниот собор и Соборот на народите, во рамките на надлежноста на федерацијата, рамноправно ги донесуваат законите и другите општи акти со кои се уредуваат прашањата од ставот 1 на овој член.

Член 71

Социјално-здравствениот собор и Соборот на народите рамноправно ги претресуваат прашањата од областа на здравството, социјалното осигурување и од другите области, на социјалната политика, а особено прашањата што се однесуваат на: состојбата и проблемите во овие области; општите прашања на системот и развојот на дејностите во овие области; општите прашања на системот и организацијата на здравствената и социјалната служба и социјалното осигурување, здравствената заштита и здравственото осигурување; спречувањето и сузбивањето на разните болести; пензиското и инвалидското осигурување и другите видови социјално осигурување; заштитата на борците и воените инвалиди; социјалната и детската заштита; старателството; заштитата при работата; самоуправните односи и работните односи што се однесуваат на работните луѓе и работните заедници во овие области; распределбата и другите економски односи што се однесуваат на работните луѓе и работните заедници во овие области; научната дејност во овие области; состојбата на кадрите и потребите од кадри во овие области; односите со странство во овие области; другите прашања од овие области, како и на другите прашања од интерес за работните луѓе и работните заедници во овие области, доколку тие прашања со овој деловник не се ставени во делокруг на други собори.

Социјално-здравствениот собор и Соборот на народите, во рамките на надлежноста на федерацијата, рамноправно ги донесуваат законите и другите општи акти со кои се уредуваат прашањата од ставот 1 на овој член.

Член 72

Општествено-политичкиот собор и Соборот на народите рамноправно ги претресуваат прашањата што се однесуваат на: областа на слободите, правата и должностите на човекот и граѓанинот во политичкиот систем; надворешната политика, народната одбрана, државната безбедност, јавната безбедност и другите внатрешни работи; системот на општественото самоуправување во работните и другите самоуправни организации и заедници и системот на работните односи; правата и должностите на општините и другите општествено-политички заедници; месните заедници; системот на финансирање на општествено-политичките заедници; остварувањето на сојузниот буџет; системот на општественото планирање; општествената сопственост, сопственичките права; земјишните, облигационите и другите основни имотноправни односи; наследувањето; експропријацијата; прометот со земјишта и згради; премерот и катастарот на земјиштето и земјишните книги; комуналната и урбанистичката дејност; станбените односи; државјанството; личниот статус на граѓаните; бракот и статусните прашања во областа на семејството и посвојувањето; изборниот систем и референдумот; собирањето и другите јавни собири; здруженијата на граѓаните; печатот и другите ви-

дови информации; заштитата од елементарни непогоди; кривичноправната заштита и извршувањето на кривичните санкции; системот на стопанските престапи и системот на прекршоците; областа на правосудството; општата управна постапка и управните спорови; судските и административните такси; организацијата и работата на сојузните органи на управата, сојузните совети и сојузните организации; работата на службите на внатрешните работи, општественото книговодство, статистиката, евиденцијата и другите служби што вршат работи од интерес за целата земја; средствата за работа на државните органи; правната положба на верските заедници; положбата и правата на самоуправувањето на работните луѓе што работат во државните органи; во општествено-политичките организации, во самоуправните организации и здруженијата; состојбата на кадрите и потребите од кадри во државните органи и во правосудството; како и на другите прашања од општествено-политичкиот систем.

Општествено-политичкиот собор и Соборот на народите, во рамките на надлежноста на федерацијата, рамноправно ги донесуваат законите и другите општи акти со кои се уредуваат прашањата од ставот 1 на овој член како и сојузниот буџет, законот за извршувањето на сојузниот буџет и сојузната завршна сметка.

Општествено-политичкиот собор и Соборот на народите рамноправно ги избираат односно именуваат и разрешуваат од должност: претседателот и членовите на Сојузниот извршен совет; претседателот и судиите на Уставниот суд на Југославија, на Врховниот суд на Југославија и на Врховниот стопански суд; државните секретари; сојузните секретари и нивните заменици; претседателот, заменикот на претседателот и членовите на сојузните совети; генералниот секретар на Сојузната скупштина; секретарот на Сојузниот извршен совет; сојузниот јавен обвинител и сојузниот јавен правобранител; како и другите функционери и членови на органите на управувањето на организациите што ги избира односно именува Сојузната скупштина, освен функционерите за кои со Уставот или со овој деловник е определено да ги избираат сите или одделни собори; ги остваруваат правата на Сојузната скупштина во поглед на политичката контрола над работата на политичко-извршните и управните органи на федерацијата, како и правата на Сојузната скупштина во поглед на одговорноста на сојузните колегијални органи и сојузните функционери пред Скупштината; одлучуваат за надоместоците на сојузните пратеници и функционери што ги избира или именува Сојузната скупштина.

Општествено-политичкиот собор и Соборот на народите рамноправно ги вршат и другите работи од надлежноста на Сојузната скупштина кои не се во рамноправен делокруг на Соборот на народите и соодветниот собор на работните заедници или во самостоен делокруг на некој друг собор.

Член 73

Општествено-политичкиот собор и Соборот на народите рамноправно ги ратификуваат меѓународните договори од областа на меѓународните политички односи, народната одбрана и државната безбедност и од другите области од нивниот рамноправен делокруг.

Меѓународните договори, со кои не се уредуваат прашања од областа на меѓународните политички односи, народната одбрана и државната безбедност и од другите области од рамноправниот делокруг на Општествено-политичкиот собор и Соборот на народите, ги ратификуваат рамноправно Соборот на народите и овој собор на работните заедници во чиј делокруг спаѓа прашањето што се уредува со договорот.

Член 74

Работите на општествениот надзор од надлежноста на Сојузната скупштина, во рамките на својот делокруг, ги врши секој од соборите на Сојузната

скупштина. Актите во вршењето на работите на општествениот надзор ги донесуваат рамноправно надлежните собори.

Член 75

Кога законот или друг општ акт што се донесува содржи прашања кои спаѓаат во делокруг на повеќе собори на Сојузната скупштина, за тој закон односно акт одлучуваат рамноправно Соборот на народите и оној собор во чиј делокруг спаѓа областа од која е основната материја или претежниот дел од материјата на законот односно актот што се донесува.

Член 76

Кога со закон или со друг акт што се донесува се уредува прашање кое по основната материја спаѓа во делокругот на еден собор, но се однесува само на работните луѓе и работните заедници од областа која спаѓа во делокругот на друг собор, за таквиот закон односно акт рамноправно одлучуваат Соборот на народите и тој друг собор.

2. Самостоен делокруг на соборите

Член 77

Соборот на народите, во рамките на својот делокруг, самостојно ги претресува прашањата што се однесуваат на рамноправноста на републиките, народите и народностите и на правата на републиките и автономните покраини утврдени со Уставот, како и други прашања од заеднички интерес за републиките и автономните покраини.

Член 78

Одделни собори на работните заедници, во рамките на својот делокруг, самостојно претресуваат прашања и заземат ставови по прашањата што се однесуваат на состојбата и развојот на самоуправувањето и самоуправните односи во соодветната област на трудот, прашања во врска со извршувањето на сојузните закони и другите општи акти на Сојузната скупштина и други прашања од заеднички интерес за работните и други самоуправни организации и работни заедници од соодветната област на трудот, заради усогласување на нивните односи и развивање на меѓусебната соработка, остварување на самоуправното спогодување и општественото договарање и изнаоѓање најцелесообразни решенија за прашањата од заеднички интерес.

По овие прашања секој собор има право да им дава препораки на самоуправните организации, работните заедници и на државните органи што дејствуваат во соодветните области на трудот.

Член 79

Секој од соборите на работните заедници, во рамките на својот делокруг, самостојно ги разгледува, на начин утврден со деловникот на соборот, статутите на работните организации од соодветната област на трудот за кои со важечките прописи е определено да ги разгледува Сојузната скупштина.

Член 80

Општествено-политичкиот собор, во рамките на својот делокруг, самостојно претресува и заема ставови по прашањата во врска со извршувањето на сојузните закони и другите општи акти на Сојузната скупштина, претресува и други прашања од заеднички интерес за граѓаните во општините и другите самоуправни заедници и заема ставови по прашањата што се однесуваат на состојбата и развојот на самоуправувањето и самоуправните односи на работните луѓе во државните органи, самоуправните организации и здруженијата, заради усогласување на самоуправните односи и развивање на нивната меѓусебна соработка, како и заради развивање на соработката меѓу општините.

Општествено-политичкиот собор по тие прашања има право да им дава препораки на општините, самоуправните заедници и државните органи.

3. Права на соборите во работите од рамноправен делокруг на другите собори

Член 81

Просветно-културниот собор, Социјално-здравствениот собор и Општествено-политичкиот собор учествуваат во претресувањето на општествениот план на Југославија и на законите и другите акти за неговото извршување, и го следат и разгледуваат неговото остварување, особено во областа од својот делокруг.

Соборите на работните заедници учествуваат во претресувањето на сојузниот буџет и го следат и разгледуваат неговото остварување, особено во областа од својот делокруг.

Соборите на работните заедници учествуваат и во постапката за избор односно именување и разрешување од должност на претседателите и членовите на колегијалните органи, сојузните функционери и членовите на органите на управувањето на организациите што ги избира односно именува Сојузната скупштина.

Во разгледувањето на прашањата од ставот 1 на овој член и во одлучувањето по тие прашања, Просветно-културниот собор, Социјално-здравствениот собор и Општествено-политичкиот собор ги имаат правата утврдени со овој деловник, а во разгледувањето на прашањата од ст. 2 и 3 на овој член и во одлучувањето по тие прашања соборите на работните заедници ги имаат правата утврдени со овој деловник.

Член 82

Секој собор има право да претресува предлог за донесување на закон, нацрт и предлог на закон или на друг општ акт, како и други прашања од делокругот на друг собор, и за тој предлог или прашање да им дава мислење на надлежните собори, ако предлогот или прашањето се однесува и на областа од неговиот делокруг.

Секој собор може да им предлага на надлежните собори и донесување на закон или на друг општ акт по прашањето од ставот 1 на овој член.

Надлежните собори се должни да ги земат во претрес мислењата и предлозите од другите собори.

Член 83

Секој собор во текот на претресувањето на предлог за донесување на закон, на нацрт и предлог на закон или на друг општ акт во чие донесување тој не учествува може да им предлага на надлежните собори измена или дополнување на таквиот акт, ако станува збор за прашање за кое соборот смета дека е од посебен интерес за работните луѓе односно граѓаните што тој ги претставува.

Ако не го усвојат тој предлог, надлежните собори можат да го донесат законот или другиот општ акт дури откако ќе се спроведе со овој деловник утврдената посебна постапка за разгледување на спорното прашање од страна на надлежните собори и соборот што го ставил предлогот.

Член 84

Секој од соборите на работните заедници, во рамките на својот делокруг, може да ги претресува прашањата што се однесуваат на политичката контрола над работата на политичко-извршните и управните органи на федерацијата и на одговорноста пред Сојузната скупштина на сојузните колегијални органи и сојузните функционери, и да им предлага на надлежните собори мерки во поглед остварувањето на таа контрола и одговорност.

4. Делокруг на заедничката седница на сите собори

Член 85

Сојузната скупштина на заедничка седница на сите собори:

1) го избира и го разрешува од должност Претседателот на Републиката;

2) ги избира и ги разрешува од должност претседателот и потпретседателите на скупштината;

3) одлучува за продолжување на мандатот на пратениците и утврдува дека престанале склониостите поради кои мандатот на пратениците бил продолжен;

4) донесува деловник на Сојузната скупштина;

5) одлучува за формирањето на комисији на Сојузната скупштина;

6) ги избира и ги разрешува од должност претседателите и членовите на комисиите на Сојузната скупштина, ако со одредбите на овој деловник не е определено поинаку;

7) врши и други работи определени со Уставот и со овој деловник.

Член 86

На заедничка седница на сите собори, во рамките на правата и должностите на федерацијата, можат да се претресуваат прашања од општо политичко значење.

5. Толкување на одредбите за делокругот на соборите

Член 87

Спорните прашања за делокругот на соборите ги решава претседателството на Сојузната скупштина, толкувајќи ги одредбите од овој деловник што се однесуваат на делокругот на соборите.

В. Работа и соработка на соборите

Член 88

Секој собор, во својот делокруг, е самостоен во донесувањето на одлуките.

Член 89

Надлежниот собор може да бара мислење од друг собор за предлогот на акт и за другите прашања што тој ги претресува. Соборот од кој е барано мислење ќе го извести надлежниот собор за своето мислење.

Надлежниот собор е должен да ги земе во претрес мислењата од другите собори и да заземе став по нив.

Член 90

Ако во текот на претресот на предлог на општ акт или на друго прашање се покаже дека по начелните или други поважни прашања постојат различни ставови или мислења на републичките односно покраинските собранија или заинтересираните асоцијации на работните и други самоуправни организации, соборите на Сојузната скупштина можат да заклучат донесувањето на одлуката да се одложи за определено време за да се овозможи по спорното прашање да се постигне договор меѓу републичките односно покраинските собранија или заинтересираните асоцијации на работните и други самоуправни организации.

Член 91

Предлог за претресување на прашања што се однесуваат на остварувањето на политичка контрола над работата на политичко-извршните и управните органи на федерацијата, на остварувањето одговорноста на сојузните колегијални органи и сојузните функционери и на остварувањето на општествен надзор, може да поднесе секој пратеник во својот собор како и комисија на Сојузната скупштина и одбор на соборот — во рамките на својот делокруг.

Соборот може да заклучи да претресува прашања од ставот 1 на овој член особено по повод претресување на извештајот на Сојузниот извршен совет и функционерите што раководат со сојузните органи на управата, претресување на работата на Сојузниот извршен совет и сојузните органи на

управата, давање одговори на пратеничко прашање, претресување на известување дадено по барање на соборот од страна на работна или друга самоуправни организација и претресување на прашања што се однесуваат на спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина и извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината.

На седницата на соборот на која ќе се претресуваат прашања од ставот 1 на овој член се поканува претставник на органот или организацијата односно функционерот на чија работа се однесува предлогот односно заклучокот на соборот за претресување на тие прашања.

Член 92

Врз основа на претресот на прашањата што се однесуваат на остварувањето на политичка контрола, на остварувањето одговорноста на сојузните колегијални органи и сојузните функционери и на остварувањето на општествениот надзор, надлежниот собор може:

— да даде оценка за работата на сојузните политичко-извршни и управни органи, да заземе став за нивната идна работа и да им даде насоки за таа работа;

— да даде оценка за работата на работната или друга самоуправни организација во поглед на спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина и извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината, во поглед на дејноста на таа организација во вршење на работите од јавен интерес или во поглед на начинот на извршувањето на нејзините права и должности, како и да укаже на мерките што таа треба да ги преземе во согласност со своите задачи и јавниот интерес;

— да заклучи да се поведе постапка за остварување одговорноста на сојузен колегијален орган или сојузен функционер што го избира односно именува Сојузната скупштина, односно да му предложи на друг надлежен орган или организација да поведе таква постапка;

— да заклучи да се поведе постапка за разрешување од должност на претседателот и членовите на сојузен колегијален орган или на сојузен функционер што го избира односно именува Сојузната скупштина.

Член 93

Секој собор расправа и одлучува за прашањата од својот делокруг, по правило, на одвоена седница. Надлежните собори можат да одлучат на заедничка седница да претресуваат предлог на закон или на друг општ акт во чие донесување учествуваат рамноправно.

Ако овие собори одлучат на заедничка седница и да гласаат за таквиот предлог, членовите на одделните собори гласаат одделно.

Член 94

Два или повеќе собори можат да држат заеднички седници и заради претресување на прашања од заеднички интерес.

Член 95

Соборите на работните заедници можат да се спогодат на заедничка седница да претресуваат прашања од својот самостоен делокруг кои се од заеднички интерес за работните и други самоуправни организации и за работните заедници од областите што се во делокруг на тие собори и по овие прашања да донесат заедничка препорака.

За донесувањето на ваква препорака секој од соборите на работните заедници одлучува одделно.

Член 96

Заедничка седница на два или повеќе собори свикуваат претседателите на тие собори врз основа на спогодба или врз основа на заклучок на соборите, откако претходно ќе се договараат за денот, местото и дневниот ред на таа седница.

Заедничка седница на два или повеќе собори свикува и претседателот на Скупштината, ако тоа го предложат два собора.

На заедничката седница на два или повеќе собори што ја свикале претседателите на тие собори, претседаваат тие наизменично.

Претседателот на Скупштината претседава на заедничката седница на два или повеќе собори што ја свикал тој. Во спогодба со претседателот на Скупштината, и на таквата седница можат да претседаваат наизменично претседателите на соборите.

Член 97

Соборите на Сојузната скупштина меѓусебно соработуваат.

Претседателите на соборите се спогодуваат за начинот и роковите за разгледување на одделни прашања за кои рамноправно одлучуваат тие собори, како и за вршењето на други работи од интерес за два или повеќе собори.

Член 98

Претседателството на Скупштината обезбедува меѓусебна соработка на соборите.

Претседателството на Скупштината ја усогласува работата на соборите на Сојузната скупштина во поглед на начинот и роковите за претресување на прашањата по кои тие одлучуваат во рамноправен делокруг или во поглед на вршењето на други работи од заеднички интерес за два или повеќе собори, и предлага решенија ако соборите не можат да се согласат по тие прашања. Претседателството на Скупштината им го предлага на соборите и првенството за предлозите и прашањата што мораат итно да се решаваат.

Заради усогласување работата на соборите, претседателите на соборите го известуваат претседателството на Скупштината за свикувањето на седница на соборите и за дневниот ред што го предлагаат за таа седница.

Г. Деловен ред за заедничка седница на сите собори

1. Свикување на седницата

Член 99

Заедничката седница на сите собори ја свикува претседателот на Скупштината по своја иницијатива или кога тоа ќе го предложи Претседателот на Републиката или најмалку три собора на Сојузната скупштина.

Член 100

Заедничка седница на сите собори задолжително се одржува по изборот на новиот состав на Сојузната скупштина и тоа во рок од петнаесет дена од денот кога во сите собори е извршена верификација на мандатите на новоизбраните пратеници.

На оваа седница се врши избор на функционерите на Сојузната скупштина што се избираат на заедничка седница на сите собори, како и избор на претседателите и членовите на комисиите на Сојузната скупштина, а можат да се претресуваат и други прашања од делокругот на заедничката седница на сите собори.

Член 101

Поканата за заедничка седница на сите собори мора да им биде упатена на сите пратеници најдоцна осум дена пред денот определен за одржување на седницата.

На пратениците со поканата им се доставува и предлогот на дневниот ред и соодветниот материјал по прашањата што се предлагаат за дневен ред, како и записникот од претходната седница, ако не им е доставен порано.

По исклучок, во итни случаи, претседателот на Скупштината може да свика заедничка седница на

сите собори со рок за доставување на поканата покус од осум дена, а дневниот ред за оваа седница може да го предложи на самата седница.

2. Дневен ред

Член 102

Дневниот ред на заедничката седница на сите собори го предлага претседателот на Скупштината.

Претседателот на Скупштината ги внесува во предлогот на дневниот ред сите прашања што до денот на свикувањето на седницата му се доставени од функционерите, органите и пратениците кои според Уставот и овој деловник се овластени да предлагаат да се ставаат определени прашања на дневниот ред на заедничка седница на сите собори.

Член 103

Дневниот ред на заедничката седница на сите собори се утврдува, по предлог од претседателот на Скупштината, на почетокот од седницата.

Член 104

Секој пратеник и на седницата може да предложи да се стави на дневен ред на седницата определено прашање, но е должен да ја образложи итноста на тој предлог, не влегувајќи во содржината на прашањето што треба да се стави на дневен ред.

Итноста на предлогот на седницата може да предложи и претставник на Сојузниот извршен совет.

На седницата најнапред се расправа за итноста. За итноста на предлогот што го ставил пратеникот се расправа ако неговиот предлог го поддржат најмалку дваесет пратеници.

3. Претседавање и учество

Член 105

На заедничката седница на сите собори претседава претседателот на Скупштината.

Претседателот, во случај на спреченост или отсутност, го заминува еден од потпретседателите на Скупштината, според редот што ќе го утврди претседателството на Скупштината.

Ако и потпретседателите се спречени или отсутни, на седницата се избира еден од пратениците што ќе претседава на седницата. Во тој случај седницата ја отвора пратеникот најстар по години и претседава на неа до изборот на пратеникот кој понатаму ќе претседава на седницата.

Најстариот пратеник претседава на седницата и кога претседателот и потпретседателите се разрешени од таа функција — до изборот на новиот претседател.

Член 106

Право и должност да учествуваат во работата на заедничката седница на сите собори имаат сите пратеници.

На заедничка седница на сите собори можат да учествуваат во работата, без право на одлучување, и претставници на Сојузниот извршен совет кои не се пратеници, кога се претресува предлог од Советот, како и претставници на органите на општествено-политичките заедници, општествено-политичките, работните и други самоуправни организации и научните, стручните и јавните работници што се поканети на седницата заради изнесување свои мислења по определени прашања.

Член 107

На заедничка седница на сите собори може да одржи говор и странски државник како гостин на Сојузната скупштина.

Член 108

Никој не може да говори на заедничка седница на сите собори пред да побара и добие збор од претседателот.

Пријави за збор се поднесуваат штом ќе почне претресот и можат да се поднесуваат сè до завршувањето на претресот.

Говорникот може да го опомне на ред или да го прекине во говорот само претседателот.

Претседателот се грижи говорникот да не биде смекаван во својот говор.

Член 109

Претседателот им дава збор на пратениците според редот на поднесените пријави.

На пратеникот што сака да говори за повреда на деловникот или за повреда на утврдениот дневен ред (забелешка на деловникот ред), претседателот му дава збор штом ќе го побара. Говорот на тој пратеник не може да трае подолго од пет минути. Претседателот по тај говор е должен да даде објаснение во поглед на повредата на деловникот односно утврдениот дневен ред. Ако пратеникот не биде задоволен со објаснението, за прашањето се решава на седницата без претрес.

Ако пратеникот побара збор за да го исправи наводот кој според неговото мислење е неточен и кој предизвикал недоразбирање или предизвикал потреба од лично објаснување (исправка на наводот), претседателот ќе му даде збор штом ќе го заврши говорот оној што ја предизвикал исправката. Пратеникот во својот говор мора да се ограничи на исправка односно на лично објаснение, и неговиот говор не може да трае повеќе од 5 минути.

Член 110

Говорникот може да зборува само по прашањето што е на дневниот ред.

Ако говорникот се оддалечи од дневниот ред, претседателот ќе го повика да се придржува кон дневниот ред.

Ако говорникот и по второто повикување не се придржува кон дневниот ред, претседателот може да му го одземе зборот.

Член 111

На заедничка седница на сите собори, по предлог од претседателот или од еден пратеник што ќе го поддржат најмалку 20 пратеници, може да се одлучи говорникот да може да зборува за истото прашање само еднаш, како и да се определи траењето на говорот.

4. Одржување на редот

Член 112

За редот на заедничката седница на сите собори се грижи претседателот.

Член 113

За повреда на редот на заедничка седница на сите собори можат да се изречат мерките: предупредување, одземање на збор и отстранување од седницата.

Член 114

Мерката предупредување ќе му се изрече на пратеник кој со своето однесување, земање на збор кога претседателот не му го дал, со упаѓање во збор на говорник или со слична постапка на седницата го нарушува редот и одредбите на овој деловник.

Мерката одземање на збор ќе му се изрече на пратеникот кој со својот говор на седницата го нарушува редот и одредбите од овој деловник, а на таа седница веќе двапати бил предупреден да се придржува кон редот и кон одредбите од деловникот.

Мерките предупредување и одземање на збор ги изрекува претседателот.

Член 115

Мерката отстранување од седница ќе му се изрече на пратеник кој не ќе постапи според наредбата од претседателот што му ја изрекол мер-

ката одземање на збор, или кој на друг начин ја смекава или ја спречува работата на седницата, или на седницата тешко ја навредува Сојузната скупштина или пратениците, или употребува изрази кои не се во согласност со достоинството на Скупштината.

Пратеникот може да биде отстранет само од седницата на која го повредил редот.

Мерката отстранување од седница се изрекува на седницата, по предлог од претседателот или на еден пратеник што ќе го поддржат најмалку 20 пратеници, без претрес.

Пратеникот спрема кого се предлага мерката отстранување од седница има право на збор заради давање на своја одбрана. Неговиот говор не може да трае повеќе од 5 минути.

Пратеникот спрема кого е изречена мерката отстранување од седница е должен веднаш да ја напушти салата во која се одржува седницата, и повеќе не може да присуствува на седницата од која е отстранет.

Член 116

Ако претседателот со редовни мерки не може да го одржи редот на седницата, ќе нареди краток прекин на седницата.

Член 117

Претседателот може да нареди секој граѓанин што го нарушува редот да се отстрани од салата во која се одржува седницата и од зградата на Сојузната скупштина.

Ако е редот значително нарушен, претседателот може да нареди да се отстранат сите граѓани.

Член 118

Сите лица кои по службена работа се наоѓаат во зградата на Сојузната скупштина за време на седницата, должни се да се придржуваат кон прописите за внатрешниот ред во Сојузната скупштина.

5. Тек на седницата

Член 119

Откако ќе ја отвори заедничката седница на сите собори, претседателот ќе ги праша пратениците дали имаат забелешки на записникот од претходната седница.

За основаноста на тие забелешки се одлучува на седницата, без претрес.

Член 120

Пред преминувањето на дневниот ред, претседателот дава кратки соопштенија во врска со работата на седницата и со другите претходни прашања.

Член 121

По усвојувањето на дневниот ред, се преминува на претрес на одделните прашања, според редот утврден во усвоениот дневен ред.

На седницата се претресува секое прашање од дневниот ред пред да се одлучува за него, освен ако со овој деловник е определено да се одлучува за некое прашање без претрес.

Член 122

Секое прашање се претресува додека по него има пријавени говорници.

Претресот го заклучува претседателот кога ќе утврди дека нема повеќе говорници.

Член 123

Претресот на одделните прашања е, по правило, единствен.

Ако со претресот на прашањата од општо политичко значење се предлага донесување декларација

или препорака, како и кога се претресува предлог на деловникот на Сојузната скупштина или други одлуки од делокругот на заедничката седница на сите собори, на седницата може да се одлучи претресот на таквото прашање да го опфаќа одделно општиот претрес на предлогот и одделно претресот на текстот на предлогот.

Во текот на општиот претрес по предлогот се расправа за предлогот во начело, и можат да се изнесуваат мислења, да се бараат објасненија и да се покренуваат сите прашања во однос на решенијата дадени во предлогот.

Во текот на претресот на текстот на предлогот, за предлогот се расправа по делови, глави односно оддели, а ако на седницата се одлучи — и по одделни членови односно точки. Во текот на претресот по текстот на предлогот се расправа и за амандманите кон предлогот.

Член 124

По прашањата што се претресуваат на заедничка седница на сите собори, можат да се донесуваат одлуки, декларации и препораки, како и заклучоци што содржат упатства за работа на телата на Сојузната скупштина, или претресот може да се заклучи со преминување на дневниот ред.

Пред заклучувањето на претресот со преминување на дневниот ред, на седницата може со заклучок да се утврди состојбата или да се заземе став и гледиште во врска со прашањата што се претресувани.

Член 125

Донесување на декларација или препорака можат да предложат: Претседателот на Републиката, претседателот на Скупштината, секој собор на Сојузната скупштина, Сојузниот извршен совет или група од најмалку дваесет пратеници.

Член 126

При донесувањето на декларација, препорака, деловник на Сојузната скупштина и на други акти што се донесуваат на заедничка седница на сите собори, согласно се применуваат одредбите на овој деловник за постапката за донесување на актите на Сојузната скупштина.

6. Одлучување

Член 127

За донесување на одлуки, на заедничка седница на сите собори потребно е присуство на мнозинството на членовите на секој од соборите.

Ако претседателот се посомнева дека на седницата не присуствува мнозинството на членовите на секој од соборите ќе нареди прозивање.

Прозивање ќе се изврши и кога тоа ќе го побара еден пратеник чие барање ќе го поддржат најмалку дваесет пратеници.

Член 128

Полковажни се одлуките за кои гласало мнозинството на присутните пратеници, освен ако со Уставот е предвидено одлуката да се донесува со особено мнозинство.

Член 129

Пратеникот има право по завршениот претрес, а пред гласањето, да се изјасни за својот став во поглед на гласањето и да го образложи својот став. Неговото образложение не може да трае подолго од пет минути.

Член 130

Гласањето, по правило, е јавно.

Гласањето за избор на Претседател на Републиката се врши тајно.

Гласањето за избор и разрешување од должност на другите функционери што се избираат на заедничка седница на сите собори се врши тајно ако тоа го побара еден пратеник, чие барање ќе го поддржат најмалку 20 пратеници, или ако за тоа одлучи претседателот.

Член 131

Пратениците гласаат така што се изјаснуваат за предлогот или против предлогот, или се воздржуваат од гласање.

Гласањето се врши истовремено — со кревање рака или на друг начин, или поименично — со изјаснување.

Член 132

Гласањето со кревање рака или на друг начин се врши така што претседателот прво ги повикува пратениците да се изјаснат кој е за предлогот, потоа кој е против предлогот, и најпосле дали некој се воздржува од гласање.

Член 133

Поименично гласање се врши ако тоа го определи претседателот затоа што смета дека е тоа потребно за да се утврди точно резултатот од гласањето, или ако тоа го побара еден пратеник чие барање ќе го поддржат најмалку дваесет пратеници.

Поименичното гласање се врши така што секој прозван пратеник се изјаснува „за“ или „против“ или се воздржува од гласање.

Откако прозивањето ќе биде завршено, повторно се прозиваат пратениците за кои во списокот не е одбележано дека гласале.

Прозивањето го врши генералниот секретар на Скупштината.

Член 134

По завршеното гласање претседателот го утврдува резултатот од гласањето и врз основа на резултатот објавува дека предлогот за кој е гласано е прифатен или дека е одбиен, односно кои кандидати се избрани.

7. Посебни одредби за постапката при изборот

а) Избор на Претседател на Републиката

Член 135

Предлог на кандидатура за избор на Претседател на Републиката можат да поднесат најмалку триесет пратеници по сопствена иницијатива или врз основа на предлог од Сојузната конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија. Најмалку до пет предлагачи мораат да бидат пратеници избрани на територијата на секоја од републиките, а половината од сите предлагачи мора да биде од редот на членовите на Соборот на народите.

Еден од потписниците на предлогот на кандидатура има право, од името на предлагачите, да го образложи предлогот на седницата.

Член 136

Предлогот на кандидатура за избор на Претседател на Републиката му се предава писмено на претседателот на Скупштината најдоцна дваесет и четири часа пред почетокот на седницата на која ќе се врши изборот.

Предлогот на кандидатура за избор на Претседател на Републиката го објавува претседателот на Скупштината во зградата на Сојузната скупштина веднаш по примањето.

Предлогот на кандидатура мора да им биде доставен на пратениците до почетокот на седницата на која ќе се врши изборот. Ако предлогот на кандидатура не им е доставен на пратениците осум дена пред седницата на која ќе се врши избор, по барање од еден пратеник, кого ќе го поддржат 20

пратеници одлучувањето за предлогот ќе се одложи до наредната седница, која ќе се одржи најрано по истекот на осум дена по денот кога на пратениците им е доставен предлогот.

Член 137

Со спроведувањето на изборот раководи претседателот на Скупштината, на кого во работата му помагаат генералниот секретар на Скупштината и четири до осум пратеници избрани на седницата.

Член 138

Гласањето за избор на Претседател на Републиката се врши со гласачки ливчиња.

На секое гласачко ливче мораат да бидат отпечатени имињата на сите предложени кандидати, и тоа по оној ред по кој предлозите му се предадени на претседателот на Скупштината. Пред името на секој кандидат мора да има реден број.

Сите гласачки ливчиња се во иста големина, форма и боја. На секое гласачко ливче е втиснат печатот на Сојузната скупштина.

Член 139

Секој пратеник добива едно гласачко ливче.

По распределбата на гласачките ливчиња и откако ќе утврди дека секој пратеник добил гласачко ливче, претседателот на Скупштината дава објаснение за начинот на гласањето и го одредува времето за пополнување на гласачкото ливче. По истекот на одреденото време претседателот на Скупштината ги повикува пратениците да ги предадат гласачките ливчиња.

Секој пратеник лично го спушта свиткано гласачкото ливче во една од поставените гласачки кутии, чиј број го одредува претседателот на Скупштината.

Кај секоја гласачка кутија при гласањето присуствува еден од пратениците што се избрани на седницата за да му помагаат на претседателот во спроведување на изборот.

Член 140

Пратеникот гласа за еден од кандидатите на тој начин што го заокружува редниот број пред името на тој кандидат.

Гласачкото ливче од кое не може да се утврди за кој кандидат гласал пратеникот се смета за неважечко.

Член 141

Откако ќе гласаат сите присутни пратеници и претседателот на Скупштината ќе објави дека е завршено гласањето, се пристапува кон утврдување на резултатот од гласањето.

Резултатот од гласањето се утврдува врз основа на предадените гласачки ливчиња, во салата во која се одржува седницата.

Претседателот го објавува резултатот од гласањето и соопштува колку пратеници гласале вкупно, колку од тоа за одделни кандидати, и колку има неважечки гласачки ливчиња.

Член 142

За Претседател на Републиката е избран кандидатот кој добил мнозинство на гласови од вкупниот број на сите сојузни пратеници.

Член 143

Ако ниеден од предложените кандидати при гласањето не добие потребно мнозинство, се врши повторно гласање.

Повторното гласање се врши на наредната седница која се одржува најрано по истекот на осум дена по денот кога е одржана претходната седница.

При повторното гласање се гласа за сите порано предложени кандидати, ако предлогот на кандидатура не е повлечен, како и за новите кандидати — ако бидат дополнително предложени.

Член 144

По завршениот избор претседателот на Скупштината свечено го прогласува за Претседател на Републиката избраниот кандидат.

Член 145

Избраниот Претседател на Републиката на заедничка седница на сите собори дава свечена изјава, која гласи:

„Изјавувам дека должноста на Претседател на Републиката ќе ја извршувам предано и верно, дека ќе се придржувам кон Уставот и законите и другите одлуки на Сојузната скупштина, дека ќе ја чувам независноста и суверенитетот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и дека со сите сили ќе се залагам за остварување целите на самоуправното социјалистичко општество и интересите на народите и народностите, на работните луѓе и граѓаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија“.

б) Избор на претседател и потпретседатели на Скупштината

Член 146

Предлог на кандидатура за избор на претседател на Скупштината поднесува Комисијата на Сојузната скупштина за избор и именување. Предлог може да поднесе и група од најмалку тринаесет пратеници, по своја иницијатива или врз основа на предлог од Сојузната конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија.

Предлогот на кандидатура му се предава писмено на претседателот на Скупштината најдоцна дваесет и четири часа пред почетокот на седницата на која ќе се врши изборот.

Предлогот на кандидатура мора да им биде доставена на пратениците до почетокот на седницата на која ќе се врши изборот. Ако предлогот на кандидатура не им е доставен на пратениците осум дена пред седницата на која ќе се врши избор, по барање од еден пратеник кого ќе го поддржат дваесет пратеници, одлучувањето за предлогот ќе се одложи до наредната седница, која ќе се одржи најрано по истекот на осум дена од денот кога на пратениците им е доставен предлогот.

Известувањето на Комисијата за избор и именување и еден од предлагачите на кандидатурата што ја поднело група пратеници имаат право да го образложат предлогот на седницата.

Член 147

Изборот на потпретседатели на Скупштината се врши по изборот на претседателот на Скупштината.

Пред почетокот на изборот на потпретседатели, на седницата, по предлог од претседателот на Скупштината, се определува колку потпретседатели ќе се избираат.

Поднесувањето на предлогот на кандидатура за избор на потпретседатели на Скупштината се врши согласно одредбите на овој деловник за предлагање на кандидатура за претседател на Скупштината (член 146).

Член 148

Ако изборот на претседател на Скупштината односно потпретседатели на Скупштината се врши тајно, гласањето се врши согласно одредбите на овој деловник за избор на Претседател на Републиката (чл. 137 до 141).

При изборот на претседател на Скупштината се гласа за секој од предложените кандидати посебно.

в) Избор на комисиј на Сојузната скупштина

Член 149

Изборот на комисиј на Сојузната скупштина во целост, се врши врз основа на кандидатски листи. Секоја кандидатска листа мора да содржи, покрај кандидатите за претседател на комисијата, онолку кандидати колку што членови на комисијата се избираат.

Изборот на одделни членови на комисијата се врши врз основа на поединечни предлози.

Член 150

Предлогот на кандидатура го поднесува Комисијата на Сојузната скупштина за избор и именувања. Предлог на кандидатура може да поднесе и група од најмалку дваесет пратеници.

Известувачот на Комисијата за избор и именувања и еден од предлагачите на кандидатурата што ја предложила група пратеници имаат право да го образложат предлогот на седницата.

Предлогот на кандидатура се поднесува до претседателот на Скупштината.

Предлозите се поднесуваат писмено, најдоцна дваесет и четири часа пред почетокот на седницата на која ќе се врши изборот.

Сите предлози мораат да им бидат доставени на пратениците до почетокот на седницата на која ќе се врши изборот. Ако одделен предлог не им е доставен на пратениците осум дена пред седницата на која ќе се врши изборот, по барање од еден пратеник кого ќе го поддржат дваесет пратеници, одлучувањето по тој предлог ќе се одложи до наредната седница, која ќе се одржи најрано по истекот на осум дена по денот кога на пратениците им е доставен предлогот.

Член 151

Ако изборот се врши тајно, гласањето се врши со едно гласачко ливче.

Сите гласачки ливчиња се од иста големина, форма и боја.

Во гласачкото ливче се внесуваат сите предложени кандидатски листи за избор на комисијата во целост, односно имињата на сите кандидати за одделни членови на комисијата, по оној ред по кој се предложени. Пред имињата на кандидатите за претседател на секоја кандидатска листа за избор на комисијата во целост, односно пред името на секој од кандидатите за избор на одделни членови на комисијата, мора да има реден број.

Член 152

При изборот на комисијата во целост, се гласа за кандидатската листа во целост. Пратеникот гласа на тој начин што го заокружува бројот пред името на кандидатот за претседател на комисијата.

При изборот на одделни членови на комисијата се гласа за секој кандидат поединечно. Пратеникот гласа на тој начин што ги заокружува броевите пред имињата на кандидатите за членови на комисијата.

Член 153

Ако ниту една кандидатска листа односно ниту еден кандидат при гласањето не го добие потребното мнозинство, се врши повторно гласање.

Пред повторното гласање предлагачите можат да ги повлечат своите предлози на кандидатури, а можат да поднесат и нови предлози.

При повторното гласање се гласа за сите порано предложени кандидатски листи односно предложени кандидати, ако предлогот на кандидатура не е повлечен, како и за нови кандидатски листи односно нови кандидати — ако бидат дополнително предложени.

8. Постапка за разрешување од должност

Член 154

Одредбите на овој деловник кои се однесуваат на постапката при изборот, согласно се применуваат и во постапката за разрешување од должност.

9. Записници

Член 155

За работата на заедничката седница на сите собори се води записник.

Записникот содржи основни податоци за работата на седницата, а особено за предлозите изнесени на седницата и за заклучоците донесени на седницата.

Во записникот се внесуваат и резултатите од гласањето по повод на одделни прашања.

Пратеникот кој на седницата ќе го издвои мислењето, може да бара битните делови на неговата изјава да се внесат во записникот.

За составување на записникот се грижи генералниот секретар на Скупштината.

Член 156

Записникот се составува, по правило, истиот ден кога е завршена седницата.

Записникот им се испраќа на сите пратеници веднаш по составувањето, а најдоцна осум дена пред денот определен за одржување на наредната седница.

Член 157

Секој пратеник на почетокот на наредната седница има право да стави забелешки на записникот.

За основаноста на забелешките на записникот се одлучува на седницата, без претрес. Ако се усвојат забелешките, во записникот ќе се извршат соодветни измени.

Записникот на кој не се ставени забелешки, односно записникот во кој според усвоените забелешки се извршени измени, се смета за усвоен.

Усвоениот записник го потпишуваат претседателот на Скупштината и генералниот секретар на Скупштината.

Член 158

За чувањето на оригиналите на записниците од заедничките седници на сите собори се грижи генералниот секретар на Скупштината.

Д. Општ собор

Член 159

Сојузната скупштина, заедно со претставници на општествено-политичките организации, самоуправни организации и здруженијата што дејствуваат на целата територија на Југославија, како општ собор, може да претресува прашања од општ интерес за федерацијата.

Член 160

Иницијатива за свикнување на општ собор може да произлезе од соборите на Сојузната скупштина, Претседателството на Скупштината, Сојузната конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија или од други највисоки органи на општествено-политичките организации што дејствуваат на целата територија на Југославија.

Член 161

За одржување на општ собор одлучува претседателството на Скупштината, по претходен договор со претседателството на Сојузната конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија. Претседателството на Скупштината и Претседателството на Сојузната конференција на Соци-

јалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија со договор утврдуваат и кои општествено-политички организации, самоуправни организации и здруженија, покрај Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија, ќе бидат поканети да учествуваат на општиот собор, како и бројот на нивните претставници.

Член 162

Седницата на општиот собор ја свикува претседателот на Сојузната скупштината и претседава на неа

Член 163

На општиот собор можат да се донесуваат декларации и препораки.

Декларацијата односно препораката се смета за донесена ако за неа гласало мнозинството на учесниците на соборот, меѓу кои и мнозинството на присутните сојузни пратеници.

Ако на соборот се донесуваат декларации и препораки, на соборот претходно мораат да се утврдат правила за работата и за одлучувањето на соборот.

IV ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СКУПШТИНАТА И ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО НА СКУПШТИНАТА

Член 164

Сојузната скупштина има претседател, кој се избира на заедничка седница на сите собори, од редот на членовите на сите собори на Скупштината.

Претседателот се избира на четири години, ако пред тој рок не му престане мандатот.

Претседателот на кого му истекува мандатот ја врши функцијата до изборот на нов претседател.

Член 165

Претседателот на Скупштината организира и свикува заеднички седници на сите собори и им претседава, поведува иницијатива за претресување на одделни прашања од делокругот на Сојузната скупштина и нејзините тела и се грижи за усогласување на нивната работа, ја поттикнува меѓусебната соработка на телата на Сојузната скупштина и се грижи за нивната соработка со други органи и организации.

Претседателот се грижи за применувањето на деловникот на Сојузната скупштина, за спроведувањето на начелото на јавност во работата на Сојузната скупштина и за остварување на правата на пратениците во врска со вршењето на нивната пратеничка функција, распишува избори за сојузни пратеници и врши други права и должности што се предвидени со Уставот, со посебни прописи и со овој деловник.

Претседателот ги спремаотпишува указите за прогласување на закони, ги потпишува актите донесени на заедничка седница на сите собори, а заедно со претседателите на соодветните собори — и актите што ги донеле тие собори, освен законите.

Претседателот донесува пропис за внатрешниот ред во Сојузната скупштина.

Член 166

Претседателот на Скупштината има право да им предложи на телата на Сојузната скупштина расправање за прашања од нивниот делокруг и да учествува во расправањето за сите прашања за кои се расправа на седниците на тие тела.

Член 167

Сојузната скупштина има еден или повеќе потпретседатели, кои се избираат на заедничка седница на сите собори, од редот на членовите на сите собори на Скупштината.

Потпретседателите се избираат на четири години, ако пред тој рок не им престанува мандатот.

Потпретседателот на кого му истекува мандатот ја врши функцијата до изборот на нов потпретседател.

Бројот на потпретседателите што ќе се избираат се утврдува на заедничка седница на сите собори, пред нивниот избор.

Член 168

Потпретседателот на Скупштината го заменува претседателот на Скупштината во вршењето на работите од неговиот делокруг кои, на предлог од претседателот, ќе ги определи претседателството на Скупштината.

Претседателот, во случај на отсутност или спреченост, го заменува еден од потпретседателите, според редот што ќе го утврди претседателството на Скупштината.

Член 169

Претседателството на Скупштината го сочинуваат претседателот на Скупштината, потпретседателите на Скупштината, претседателите на соборите на Скупштината и претседателот на Сојузниот извршен совет.

Во работата на Претседателството на Скупштината учествува и генералниот секретар на Скупштината.

Во работата на претседателството, постојано или повремено, можат да учествуваат и други функционери што ќе ги определи претседателството на Скупштината.

Член 170

Претседателството на Скупштината:

- ги толкува одредбите на овој деловник за надлежноста на соборите и на другите тела на Сојузната скупштина и другите одредби од овој деловник, и зазема ставови по прашања од заеднички интерес за работата на соборите определени со овој деловник;

- ја усогласува работата на соборите на Сојузната скупштина во врска со донесувањето и остварувањето на програмите за работа на соборите;

- ја усогласува работата на соборите на Сојузната скупштина во поглед начинот и роковите за претресување на прашањата за кои тие одлучуваат во рамноправен делокруг или на други прашања од заеднички интерес за два или повеќе собори, и предлага решенија ако соборите не можат да се гласат по тие прашања;

- го следи начинот на работа на телата на Сојузната скупштина и дава иницијатива за унапредување на таа работа, и со претседателите на комисиите на Скупштината и на одборите на нејзините собори ги претресува прашањата во врска со начинот на работата на тие тела;

- соработува со Сојузниот извршен совет во постапката за утврдување и остварување на програмите за работа на соборите на Сојузната скупштина и на Сојузниот извршен совет;

- остварува, во рамките на своите задачи, соработка на Сојузната скупштина со републичките и покраинските собранија по прашања од заеднички интерес, и се грижи за унапредувањето на таа соработка;

- дава иницијатива за претресување на прашања од општо политичко значење;

- одлучува за примање на делегации од странски пратенички тела и за упатување на делегации на Сојузната скупштина до странски пратенички тела, и го утврдува составот на делегациите на Скупштината;

- се грижи за обезбедувањето на услови за работа на пратениците;

- му дава мислења на претседателот на Скупштината, по негово барање, за актите што тој ги донесува;

- го утврдува предлогот за обезбедување на средства во сојузниот буџет за работата на Сојузната скупштина и нејзините служби;

- врши и други работи определени со овој деловник.

Член 171

Претседателството на Скупштината може да предложи на дневен ред на седница на собор на Сојузната скупштина да се стави определено прашање, и може да бара определено прашање да се разгледа на седница на комисија на Скупштината или на одбор и на друго работно тело на соборот.

Член 172

Претседателството на Скупштината организира проучување на актуелни политички прашања и на други прашања од областа на општествено-економското уредување и на општествено-политичкиот систем во телата на Сојузната скупштина, и обезбедува соработка на заинтересираните органи и организации во федерацијата, републиката и автономната покраина при разгледувањето и решавањето на тие прашања.

Член 173

Актите што произлегуваат од ставовите и заклучоците на претседателството на Скупштината ги попишува претседателот на Скупштината, кој ги поднесува и предлозите што ги утврдува претседателството.

Член 174

Седниците на претседателството на Скупштината ги свикува претседателот на Скупштината.

Начинот на работа на седниците на претседателството на Скупштината се утврдува со деловникот за работа на претседателството, што го донесува претседателството.

Член 175

Генералниот секретар на Скупштината, покрај работите што ги врши како општ раководител на службите на Сојузната скупштина според одредбите на овој деловник и други важечки прописи, особено:

— му помага на претседателот на Скупштината во подготвувањето и организирањето на седниците на претседателството на Скупштината;

— обезбедува извештаи и документациони и други материјали по прашањата што ги разгледува претседателството на Скупштината;

— на седниците на претседателството на Скупштината покренува разгледување на прашања од делокругот на претседателството;

— се грижи за извршувањето на заклучоците на претседателството на Скупштината;

— врши и други работи што ќе му ги довери претседателот или претседателството на Скупштината.

V. РАБОТНИ ТЕЛА НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА И НА СОБОРИТЕ

A. Комисии на Сојузната скупштина

1. Општи одредби

Член 176

За следење и проучување на определени прашања, за разгледување на предлозите за донесување на закони, нацрти и предлози на закони и други општи акти на Скупштината и за подготвување и вршење на други работи за потребите на Скупштината и работи од заеднички интерес за нејзините собори, се формираат комисии на Сојузната скупштина.

Член 177

Комисиите на Сојузната скупштина се формираат со Деловникот на Сојузната скупштина, а можат да се формираат и со посебна одлука што се донесува на заедничка седница на сите собори.

Со одлуката за формирање на комисија се определуваат нејзиниот делокруг, овластувањата и составот.

Член 178

Секоја комисија има претседател и определен број членови.

Претседателот и членовите на комисијата се избираат од редовите на членовите на сите собори, така што во секоја комисија да има најмалку по еден член од секој собор.

Членовите на одделни комисии можат да се именуваат и од редовите на научните, стручните и јавните работници, со тоа што бројот на тие членови да не може да биде поголем од бројот на членовите од редот на пратениците.

Ако бројот на членовите на комисијата не е определен со овој деловник односно со одлуката за формирање на комисијата, тој број се определува во одлуката за избор на членовите на комисијата.

Член 179

Претседателот и членовите на комисијата се избираат на заедничка седница на сите собори, а можат да се избираат и на одвоени седници на одделни собори.

Изборот на претседател и членови на комисијата се врши на одвоени седници на одделни собори, ако тоа на соборот му го предложи претседателот на соборот врз основа на претходен меѓусебен договор на претседателот на Скупштината и претседателите на сите собори.

Ако бројниот состав на комисијата се утврдува и изборот на претседател и членови на комисијата се врши на одвоени седници, одлуката е донесена кога во идентичен текст е усвоена во сите собори на Сојузната скупштина.

Претседателот и членовите на комисијата се избираат на четири години, ако пред тоа не им престане мандатот.

Претседателот и сите или одделни членови на комисијата можат да бидат разрешени од должност и пред истекот на времето на кое се избрани.

Секој собор може да разреши од должност одделен член на комисија избран од редот на членовите на тој собор и пред истекот на времето на кое е избран, а Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор — и одделен член на комисија, именуван од редовите на научните, стручните и јавните работници.

Секој собор може наместо членот на комисијата избран од редот на членовите на тој собор, на кого му престанала функцијата, може да избере нов член, а Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, наместо членот на комисијата именуван од редовите на научните, стручните и јавните работници на кого му престанала функцијата, можат да именуваат нов член. За новите членови што ќе ги избере соборот, претседателот на соборот го известува претседателот на Скупштината и претседателот на соодветната комисија.

Член 180

Претседателот на комисијата ја организира работата на комисијата.

Претседателот дава иницијатива за разгледување на одделни прашања од делокругот на комисијата, се грижи за известувањето на членовите на комисијата и пратениците за проблемите од делокругот на комисијата, соработува со претседателите на телата на Сојузната скупштина, со функционерите што раководат со сојузните органи на управата и со претставници на соодветните организации во подготвувањето на прашањата што ќе се разгледуваат на седница на комисијата, подготвува и свикува седници, предлага дневен ред на седниците и им претседава, ја насочува работата на стручната служба на комисијата, се грижи за спроведувањето на заклучоците на комисијата и врши други работи определени со овој деловник или со одлуката за формирање на комисијата.

Член 181

Комисијата од редот на пратениците — членови на комисијата избира заменик-претседател на ко-

мисијата, кој го заменува претседателот во случај на негова спреченост или отсутност.

Член 182

Комисијата работи на седници.

Седниците на комисијата ги свикнува претседателот на комисијата по сопствена иницијатива. Претседателот на комисијата е должен да свика седница ако тоа го побара претседателот на Скупштината или ако тоа го предложи една петтина од членовите на комисијата, со наведување на прашањата што треба да се стават на дневен ред на седницата.

Ако претседателот на комисијата не свика седница на комисијата кога е должен да го стори тоа, седницата ќе ја свика претседателот на Скупштината.

Член 183

Комисијата може да одлучува ако на седницата присуствуваат мнозинството членови на комисијата, а одлуките се донесуваат со мнозинство на гласови на присутните членови.

Член 184

Комисијата покрпува резледување на прашања од својот делокруг по сопствена иницијатива, а е должна да разгледа секое прашање од својот делокруг, чие резледување ќе го побара претседателот на Скупштината или некој од соборите на Сојузната скупштина.

Член 185

За проучување на одделни прашања од својот делокруг и за составување на извештаи и нацрти на акти што ги подготвува за соборот, комисијата може да формира, како свои работни тела, поткомисии или работни групи. Членовите на поткомисиите односно на работните групи се именуваат од редовите на членовите на комисијата и од редовите на научните, стручните и јавните работници.

Комисијата може да ангажира научни и други институции и одделни стручњаци за подготвување на нацрти на акти или заради проучување на одделно прашање од нејзиниот делокруг.

Член 186

Кога ќе одлучи да поднесе извештај или предлог на соборот, комисијата определува извештај, кој по налог од комисијата, по сопствена иницијатива, или по барање од соборот, ќе го образложи на седницата на соборот, ставот или предлогот на комисијата.

Извештаелот на седницата на соборот, во согласност со ставовите што ги зазела комисијата, се изјаснува од името на комисијата за прашањата во врска со извештајот односно предлогот на комисијата, но не може да го измени предлогот на комисијата или да се откаже од него, ако за тоа не е овластен од страна на комисијата.

Член 187

Комисијата соработува со другите комисии на Сојузната скупштина, како и со одборите и другите работни тела на соборите по прашања од интерес за тие тела и со тие тела може да одржува заеднички седници.

Член 188

Комисијата има право да бара на нејзина седница да присуствува претставник односно повереник на Сојузниот извршен совет, кога на седницата се резледува предлог на Советот, а претставник на сојузен орган на управата — кога на седницата се резледува прашање од делокругот на тој орган.

Претставникот односно повереникот на Сојузниот извршен совет има право на седницата на комисијата да учествува во резледувањето на предлогот на Советот.

Претставникот на сојузен орган на управата има право на седницата на комисијата да учествува во резледувањето на прашањата од делокругот на тој

орган. Претставникот на сојузниот орган на управата го определува раководителот на тој орган.

Право да присуствува на седница на комисијата и да учествува во нејзината работа има и друг подносител на предлогот што се резледува на таа седница односно негов претставник.

Член 189

Комисијата има право да бара од сојузните органи на управата известувања и објасненија, како и други податоци што ѝ се потребни за работа, а со кои овие органи располагаат или во својот делокруг се должни да ги собират и евидентираат.

Комисијата може да бара и од Сојузниот извршен совет известувања во врска со прашањата што се на дневен ред на седницата на Комисијата, а кои се однесуваат на делокругот на работата на Сојузниот извршен совет.

Член 190

По прашањата од својот делокруг, комисиите соработуваат со соодветните тела на републичките и покраинските собранија и во спогодба со нив, можат да организираат резледување и проучување на одредено прашање.

Член 191

Комисијата може да покани на свои седници претставници на општествено-политички, работни и други самоуправни организации и здруженија, како и научни, стручни и јавни работници заради изнесување на мислењата на тие организации односно работници по прашањата што се резледуваат на седницата.

Член 192

На членовите на комисиите и на нивните работни тела, избрани од редовите на научните, стручните и јавните работници кои не се сојузни пратеници, покрај надоместокот на трошоците, може да им се одреди посебна награда за работата во комисијата.

Височината на надоместокот и на наградата ја утврдува Административната комисија на Сојузната скупштина.

2. Посебни одредби

Член 193

Сојузната скупштина ги има овие постојани комисии:

- 1) Комисија за избор и именувања;
- 2) Законодавно-правна комисија;
- 3) Комисија за претставки и поллежи;
- 4) Административна комисија;
- 5) Комисија за утврдување идентичноста на

текстовите на јазиците на народите на Југославија. На заедничка седница на сите собори можат да се формираат и други комисии.

а) Комисија за избор и именувања

Член 194

Комисијата за избор и именувања резледува општи прашања на кадровската политика и сите прашања во врска со изборот, именувањата и разрешувањата од должност од надлежноста на Сојузната скупштина.

За извршување на овие задачи Комисијата, во соработка со органите и организациите заинтересирани за решавање на кадровските прашања, подготвува предлози и изградува мислења што ги поднесува до надлежните собори.

Член 195

Во рамките на задачите од областа на општите прашања на кадровската политика, Комисијата се грижи за спроведувањето на уставните начела и општествените норми што се однесуваат на кадров-

ската политика и предлага мерки за нивното унапредување, и ја поттикнува дејноста на сите органи и организации во врска со решавањето на прашањата во однос на состојбата на кадрите и потребите од нив

Член 196

Во рамките на задачите од областа на изборот, именувањата и разрешувањата од должност од надлежноста на Сојузната скупштина, Комисијата особено:

— подготвува и им поднесува на соборите на Сојузната скупштина предлози за избор односно за именување и разрешување од должност на функционери на Скупштината и нејзините собори, како и предлози за состав на комисиите на Скупштината и на одборите на соборите, а може да подготвува и да поднесе предлог за состав и на други тела на Скупштината и нејзините собори;

— ги разгледува предлозите поднесени до Сојузната скупштина за избор односно именување на претседатели и членови на колегијалните органи и сојузните функционери од нејзина надлежност од гледиштето на исполнувањето на условите утврдени за одредена функција и примената на утврдената постапка за подготвување на предлози за нивниот избор односно именување, како и предлозите за разрешување од должност на тие функционери и на надлежните собори им дава мислење за тие предлози;

— по прибавеното мислење од Сојузниот извршен совет, поднесува до надлежните собори предлог за именување и разрешување од должност на државни секретари, сојузни секретари, претседатели и членови на сојузните совети, сојузниот јавен обвинител и други сојузни функционери и членови на органите на управувањето што ќе ги одреди законот;

— до надлежните собори поднесува предлог за избор и разрешување од должност на претседатели и судии на Врховниот суд на Југославија и на Врховниот стопански суд;

Член 197

Комисијата за избор и именувања по сите битни прашања на кадровската политика од надлежноста на федерацијата и по прашањата на изборот односно именувањата на функционерите што ги избира односно именува Сојузната скупштина, е должна да прибави мислење од соодветните тела на републичките и покраинските собранија.

Член 198

Комисијата за избор и именувања, во рамките на својот делокруг, може да врши анкети и сослужувања и за таа цел да бара од државните органи и организации потребни податоци, списи и други исправи.

Член 199

Комисијата за избор и именувања има претседател и определен број членови.

Од редот на членовите на секој од соборите на Сојузната скупштина се избираат еднаков број членови, а најмалку по три члена, вклучувајќи го во тој број и претседателот на Комисијата, а шест членови делегира Сојузната конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија.

Член 200

Комисијата за избор и именувања донесува деловник за својата работа.

б) Законодавно-правна комисија

Член 201

Законодавно-правната комисија:

— ги разгледува предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони и други општи акти што ги донесува Сојузната скупштина и неј-

зините собори — во поглед на нивната усогласеност со Уставот и правниот систем, како и во поглед на нивната правна обработка, и за тоа поднесува извештај со мислење и предлози до надлежните собори;

— на претседателството на Скупштината му дава мислење за спорните прашања во врска со делокругот на соборите на Сојузната скупштина;

— го следи изградувањето на правниот систем и на надлежните собори на Скупштината им дава мислење и предлози по начелни прашања од изградбата на правниот систем;

— учествува во подготвувањето на програмата на законодавната дејност на Сојузната скупштина;

— ги утврдува пречистените текстови на законите и другите општи акти на Сојузната скупштина, ако со закон или со друг општ акт е овластена за тоа.

Член 202

Ако предлогот за донесување на закон, нацртот или предлогот на закон или на друг општ акт се разгледува во одборите или во други работни тела на соборите, Комисијата, пред расправањето во соборот, ќе ги разгледа измените и дополнувањата што одборот односно друго работно тело му ги предлага на соборот и за нив ќе даде своје мислење и предлози.

Своето мислење и предлозите Комисијата му ги доставува и на одборот односно на другото тело што го разгледувало предлогот за донесување, нацртот или предлогот на закон или на друг општ акт.

Комисијата ќе му даде на соборот мислење односно предлог и по повод на амандманите на предлогот на закон или на друг општ акт, поднесени пред седницата на соборот.

Ако на седницата на соборот се предложат битни измени или дополнувања во предлогот на закон или на друг општ акт, Комисијата, по барање од соборот, ќе даде мислење односно предлози во врска со предложените измени и дополнувања.

Член 203

Комисијата има претседател и определен број членови.

Членовите на Комисијата се избираат од редот на членовите на сите собори на Сојузната скупштина, а определен број членови се избираат од редот на стручњаците во областа на правото.

в) Комисија за претставки и поплаки

Член 204

Комисијата за претставки и поплаки:

— ги разгледува претставките и предлозите во кои граѓаните и организациите даваат иницијатива за донесување или измени на закон или на друг општ акт заради регулирање на прашања од општо значење, ако за такви предлози што произлегуваат од одредени органи и организации не е поинаку определено со овој деловник, и по своето оценување предлозите, за кои смета дека се оправдани, ги упатува до надлежното тело на Сојузната скупштина, а за резултатот го известува поднесувачот на предлогот;

— ги разгледува поплаките што се однесуваат на одделни предмети, ги испитува, според потребата, во рамките на надлежноста на федерацијата, преку соодветните органи таквите поплаки и презема мерки за решавање на односните предмети според важечките прописи од страна на надлежните органи, и за тоа го известува подносителот на поплаката;

— ги проучува претставките и поплаките што граѓаните и организациите ги поднесуваат до Сојузната скупштина, заради изнаоѓање на причините поради кои се поднесуваат претставките односно поплаките, и ги известува соодветните тела на Сојузната скупштина за појавите што настануваат во примената на законите и им предлага преземање на соодветни мерки;

— ги разгледува иницијативите на работните и други организации и граѓани за поведување на постапка за остварување на одговорноста на функционерите што ги избира или именува Сојузната скупштина и за остварување на општествениот надзор над работата на работните и други организации и државни органи, и врз основа на нивното оценување може да им предложи на надлежните собори поведување на тие постапки.

Член 205

Комисијата за претставки и поплаки му поднесува на соодветниот собор извештај за својата работа и за своите забележувања, со предлози за преземање на потребните мерки.

Член 206

Комисијата за претставки и поплаки, во рамките на својот делокруг, може да врши анкети и сослушувања и за таа цел да бара од државните органи и организации потребни податоци, списи и други исправи.

Член 207

Комисијата за претставки и поплаки има претседател и определен број членови.

Член 208

Комисијата за претставки и поплаки донесува деловник за својата работа.

2) Административна комисија

Член 209

Административната комисија:

— ги утврдува и ги поднесува до Соборот на народите и до Општествено-политичкиот собор предлозите на прописи за надоместоците на сојузните пратеници и сојузните функционери, што ги избира или именува Сојузната скупштина, ги извршува тие прописи, и во границите на овластувањата донесува поблиски прописи за нивното извршување;

— соработува со соодветните комисии на републичките и покраинските собранија на утврдувањето на мерилата за утврдување надоместококот на личните доходи и другите надоместоци на пратениците и функционерите што ги избираат односно именуваат собранијата на општествено-политичките заедници;

— разгледува и предлага мерки за подобрување на условите за работа на пратениците и за остварување на услови за поуспешно вршење на пратеничката функција во Сојузната скупштина и на подрачјето на изборната единица во која е избран пратеникот;

— врши преглед во поглед на правилноста на користењето на средствата за работа на Сојузната скупштина и за тоа поднесува извештај до Соборот на народите и до Општествено-политичкиот собор;

— врши и други работи определени со важечките прописи и со овој деловник.

Член 210

Административната комисија има претседател и определен број членови.

За Административната комисија секој собор на Сојузната скупштина избира ист број членови, во кој се засметува и претседателот на комисијата.

Член 211

За својата работа и прописите што ги донела, Административната комисија ги известува Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор.

Прописите што ги донела Комисијата се објавуваат во службениот лист на федерацијата.

д) Комисија за утврдување идентичноста на текстовите на јазиците на народите на Југославија

Член 212

Комисијата за утврдување идентичноста на текстовите на јазиците на народите на Југославија утврдува дека на јазиците на сите народи на Југославија се идентични текстовите:

— на предлозите на закони и другите општи акти што се разгледуваат на седниците на соборите на Сојузната скупштина;

— на законите и другите општи акти и заклучоци што се усвоени на седниците на соборите на Сојузната скупштина.

Ако на седница на соборот се поднесува предлог на акт или заклучок, или амандман на таквиот предлог само на еден од јазиците на народите на Југославија, соборот може да одлучи претресот на тој предлог односно амандман да се прекине додека предлогот односно амандманот не се преведе на другите јазици на народите на Југославија и Комисијата не ја утврди идентичноста на текстовите на јазиците на сите народи на Југославија.

Комисијата утврдува и дека текстовите на преводите на актите од ставот 1 на овој член на јазиците на народностите на кои, согласно со законот, се објавуваат сојузните прописи, одговараат на текстовите на тие акти на јазиците на народите на Југославија.

Член 213

Комисијата за утврдување идентичноста на текстовите на јазиците на народите на Југославија има секции за секој од јазиците на народите на Југославија и секој од јазиците на народностите на кој се објавуваат сојузните прописи.

Член 214

Комисијата има претседател и определен број членови.

Членовите на Комисијата се избираат од редот на членовите на сите собори на Сојузната скупштина, а определен број членови на Комисијата се избираат од редот на стручњациите за соодветните јазици.

Б. Одбори и други работни тела на соборите

Член 215

За разгледување на општи прашања на политиката, на предлозите за донесување на закони, на нацртите и предлозите на закони и на други општи акти на Сојузната скупштина, за проучување и разгледување на други прашања од својот делокруг и за подготвување на работата на соборите, соборите на Сојузната скупштина можат да формираат одбори и други постојани и повремени работни тела. Одборите во рамките на својот делокруг:

— ги разгледуваат предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони и други општи акти од делокругот на соодветниот собор и му поднесуваат на соборот извештаи со свои мислења и предлози;

— проучуваат и разгледуваат други прашања од делокругот на соборот, и на соборот му даваат мислења и предлози по тие прашања;

— ги следат движењата и појавите во областа од својот делокруг, ја разгледуваат состојбата во таа област и му предлагаат на соборот утврдување на политика односно преземање на мерки по прашањата од таа област;

— го следат спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина и извршувањето на сојузните закони, општествениот план на Југославија, сојузниот буџет и другите општи акти на Скупштината;

— ја разгледуваат состојбата на кадрите, како и потребите од кадри во областа од својот делокруг.

Одборите можат да подготват предлог за донесување на закон односно нацрт или предлог на закон, и да им го поднесат на надлежните собори.

Член 216

Со деловникот или со посебен заклучок на соборите можат да се овластат одделни одбори и други работни тела на соборите да вршат анкети и сослушувања и за таа цел да ги бараат од државните органи и организации потребните податоци, списи и други исправи, ако тоа е потребно за извршување на задачата на соборот.

Член 217

Одборите на соборите самостојно ги вршат работите од својот делокруг.

Одборите заземаат став по прашањата што ги разгледуваат и за заземениот став ги известуваат соборите.

Одборите на соборите не донесуваат одлуки.

Член 218

Одборите на соборите имаат право да бараат да присуствува на нивните седници претставник односно повереник на Сојузниот извршен совет кога на седницата се разгледува предлог на Советот, односно да присуствува на седницата претставник на сојузен орган на управата кога на седницата се разгледуваат прашања од делокругот на тој орган.

Одборите можат да бараат од Сојузниот извршен совет и од сојузен орган на управата преку своите претставници да го изнесат ставот кога е на дневен ред на седница на одборот предлог на Советот односно кога се разгледува прашање што се однесува на делокругот на органот на управата.

Одборите имаат право да бараат од функционерите на сојузен орган на управата известувања и објасненија во врска со прашањата што се на дневен ред на седницата на одборот.

Одборите можат да бараат од Сојузниот извршен совет известувања во врска со прашањата што се на дневен ред на седница на одборот, а кои се однесуваат на делокругот на работата на Советот.

Член 219

Одборите на сите собори на Сојузната скупштина меѓусебно соработуваат, разменуваат документациони материјали и се запознаваат со извештаите што ги поднесуваат до соборот.

Одборите на два или повеќе собори можат да заклучат прашањата од заеднички интерес за два или повеќе собори да ги разгледуваат на заедничка седница, на начин и во рокови што спогодбено ќе ги определат претседателите на тие одбори.

Одборите на два или повеќе собори можат да формираат меѓуодборски комисији или други тела, на кои им доверуваат извршување на определена задача од својот делокруг. За членови на меѓуодборските комисији односно на друго тело, покрај членовите на одборите, можат да се именуваат и научни, стручни и јавни работници.

В. Заеднички комисији на два или повеќе собори на Сојузната скупштина**Член 220**

Два или повеќе собори на Сојузната скупштина можат да формираат заедничка комисија за следање, претресување и проучување на одредени прашања, како и за изработка и поднесување на предлози за донесување на закони, нацрти или предлози на закони или на друг општ акт на Скупштината.

За вршење на работите од ставот 1 на овој член може да се формира и заедничка комисија на сите собори на Сојузната скупштина.

Заедничка комисија на соборите може да се формира и за постојано вршење на работите од ставот 1 на овој член.

Член 221

Заедничката комисија на соборите ја формираат соборите на Сојузната скупштина во чиј делокруг спаѓа прашањето за чие решавање се формира комисијата.

Во формирањето на заедничката комисија можат да учествуваат и други собори на Сојузната скупштина, ако станува збор за прашања од интерес за работните луѓе односно граѓаните што ги претставуваат тие собори.

Формирање на заедничка комисија на два или повеќе собори на надлежните и на другите заинтересирани собори предлагаат претседателите на тие собори врз основа на претходен меѓусебен договор или врз основа на заклучок на соборот.

Формирање на заедничка комисија на два или повеќе собори и на заедничка комисија на сите собори на соборите може да им предложи и претседателството на Скупштината.

Член 222

Заедничка комисија на соборите се формира со одлука што ја донесуваат на заедничка седница соборите на Сојузната скупштина што ја формираат комисијата.

Соборите можат да донесат одлука за формирање на заедничка комисија и на одвоени седници. Во тој случај комисијата се смета за формирана кога соборите во идентичен текст ќе донесат одлука за формирање на заедничка комисија.

Со одлуката за формирање на заедничка комисија се одредуваат нејзините задачи, овластувањата и составот.

Член 223

Заедничката комисија на соборите има претседател и определен број членови.

Претседателот на комисијата се избира од редот на членовите на соборите на Сојузната скупштина што ја формираат комисијата.

Членовите на комисијата се избираат од редот на членовите на соборите на Сојузната скупштина што ја формираат комисијата, и од редовите на членовите на Сојузниот извршен совет, функционерите на сојузните органи на управата и научните, стручните и јавните работници кои можат да придонесат за сестрано разгледување и решавање на прашањата заради кои се формира комисијата.

Член 224

Претседателот и членовите на заедничката комисија на соборите се избираат на заедничка седница на соборите на Сојузната скупштина кои донеле одлука за формирање на комисијата.

Претседателот и членовите на заедничката комисија можат да се избираат и на одвоени седници на соборите. Во тој случај изборот се смета за извршен кога соборите што ја формираат комисијата ќе донесат одлука за избор на претседател и членови на комисијата во идентичен состав.

Претседателот и членовите на заедничката комисија се избираат по предлог од Комисијата за избор и именувања.

Член 225

Во поглед начинот на работа на заедничката комисија на соборите, нејзините овластувања и односот спрема другите тела на Сојузната скупштина и нејзините собори, Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата, согласно се применуваат одредбите на овој деловник што се однесуваат на комисиите на Сојузната скупштина, ако со одлуката за формирање на заедничката комисија не е поинаку определено.

Одредбите на овој деловник што се однесуваат на изборот и разрешувањето од должност на претседателите и членовите на комисиите на Сојузната скупштина согласно се применуваат и во поглед на изборот и разрешувањето од должност на претседателот и членовите на заедничката комисија, со тоа што бројот на членовите на заедничката ко-

мисија, избрани од редот на пратениците, не мора да биде поголем од бројот на членовите на комисијата избрани од редовите на научните, стручните и јавните работници.

VI. СОЈУЗЕН ИЗВРШЕН СОВЕТ

1. Начин на остварување функциите на Сојузниот извршен совет во Сојузната скупштина

Член 226

Во вршењето на своите со Уставот и со законот утврдени функции, Сојузниот извршен совет:

— и предлага на Сојузната скупштина утврдување на внатрешната и надворешната политика и се грижи за спроведување на политиката што ја утврдила Скупштината;

— на надлежните собори на Скупштината им предлага претресување на состојбата, појавите и проблемите во врска со спроведувањето на политиката што ја утврдила Скупштината и со извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината, и може да предложи овие собори да заземат став по тие прашања;

— и предлага на Скупштината донесување на закони и други акти на Скупштината; има право да им дава мислење на надлежните собори на Скупштината за предлогот за донесување на закон, за нацртот или предлогот на закон или за друг општ акт на Скупштината, кој не произлегува од Советот, и може да поднесува амандмани на предлозите на тие акти;

— и поднесува на Скупштината предлози на основите на општествениот план на Југославија и на сојузниот буџет и ги утврдува нацртите и предлозите на општествениот план на Југославија, сојузниот буџет и сојузната завршна сметка;

— учествува во работата на седниците на соборите на Скупштината преку свој претставник, кој го изнесува ставот на Советот по прашањата што се на дневен ред на тие седници;

— може да бара да се претресе на седница на надлежниот собор на Скупштината определено прашање по кое Советот сака да го изнесе својот став и да предложи по тоа прашање да заземат став надлежните собори. Претседателот на собор на Скупштината е должен да свика седница на соборот ако тоа го бара Сојузниот извршен совет заради изнесување на свој став и заземање на став од надлежните собори;

— дава одговори на прашањата од пратениците упатени до Советот, што се однесуваат до работата на Советот и на работи од неговата надлежност;

— може да бара надлежните собори на Скупштината да го одложат претресот на предлог на акт или на друго прашање, за да може Советот да заземе свој став и да го изнесе на седница на соборите.

Член 227

Сојузниот извршен совет учествува, преку свој претставник, во работата на комисиите на Сојузната скупштина и на одборите и на другите работни тела на нејзините собори, по сопствена иницијатива или по барање од надлежното тело на Скупштината, односно на нејзин собор, кога на седницата на тие тела се разгледуваат предлози за донесување на закони, нацрти или предлози на закони или друг општ акт, чиј предлагач е Сојузниот извршен совет, или друго прашање на општата политика. Претставникот на Сојузниот извршен совет на седницата на тие тела го изнесува ставот на Советот по прашањата што се на дневен ред.

Член 228

За остварување на соработка меѓу соборите и другите тела на Сојузната скупштина и Сојузниот извршен совет овие тела го известуваат Сојузниот извршен совет за своите седници.

2. Претставување на Сојузниот извршен совет во Сојузната скупштина

Член 229

Општо право да го претставува Сојузниот извршен совет во телата на Сојузната скупштина има претседателот на Сојузниот извршен совет.

Сојузниот извршен совет може да определи еден свој член да го претставува по одделно прашање во некое од телата на Сојузната скупштина.

Сојузниот извршен совет може да определи на седница на собор на Скупштината, кога е на дневен ред предлог за донесување на закон, нацрт или предлог на закон или друг општ акт, како и на седници на комисиите на Скупштината и на одборите и на другите работни тела на соборите да го претставува функционер кој раководи со сојузен орган на управата, во чиј делокруг спаѓа прашањето на кое се однесува предлогот односно нацртот.

Член 230

Сојузниот извршен совет за свои постојани претставници во одделни одбори на соборите на Скупштината или по бипределени прашања може да определи одделни свои членови.

За свој постојан претставник во одделни одбори на соборите на Сојузната скупштина Сојузниот извршен совет може да определи и функционер кој раководи со сојузен орган на управата во работите што се однесуваат на делокругот на органот со кој раководи тој.

Член 231

Сојузниот извршен совет, со секој предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон или друг општ акт на Сојузната скупштина, како и со други материјали што ги поднесува до Скупштината заради разгледување, ја известува Скупштината за своите претставници што ги определил за секој од надлежните собори.

Член 232

Сојузниот извршен совет упатува свои повереници кога на дневен ред на седница на собор на Сојузната скупштина, на комисија на Скупштината или на одбор и друго работно тело на нејзините собори се разгледува предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон или друг општ акт на Скупштината, што го поднел Советот.

Сојузниот извршен совет може да упати свои повереници и во други случаи кога тоа го смета за потребно.

Сојузниот извршен совет ќе упати повереници и кога тоа го бара собор на Скупштината или негов одбор.

Повереникот на Сојузниот извршен совет присуствува на седницата на собор на Скупштината односно на негов одбор, дава известувања и објаснувања за предлогот за донесување на закон, за нацртот, односно предлогот на закон или друг општ акт на Скупштината, како и за други прашања што се на дневен ред на седницата на соборот или на неговиот одбор.

Член 233

Претставниците и поверениците на Сојузниот извршен совет се известуваат за седниците на соборите на Сојузната скупштина и на нивните одбори на кои ќе се разгледува предлогот за донесување на закон, нацртот, односно предлогот на закон или друг материјал што го поднел Советот.

3. Известување на Сојузната скупштина за работата на Сојузниот извршен совет

Член 234

Сојузниот извршен совет ја известува Сојузната скупштина за својата работа, а особено за спроведувањето на политиката чии основи ги утврдила Скупштината во целост или за одделни области од општествениот живот, за извршувањето на определени закони или други општи акти што ги донела Скупштината, за движењето и развојот на стопанството и на други области на општествениот живот

и општествените односи во тие области, како и за други работи што Советот ги вршел и за проблемите што ги забележал во својата работа.

Член 235

Сојузниот извршен совет е должен да ја извести Сојузната скупштина за прашањата од членот 234 на овој деловник кога тоа го бара надлежниот собор.

Секој од соборите на Скупштината може да бара Сојузниот извршен совет да го извести за својата работа во областа што спаѓа во негов делокруг и за други прашања од таа област.

И претседателот на Скупштината може да бара Сојузниот извршен совет да ја извести Скупштината за сите или за одредени прашања од членот 234 на овој деловник.

Член 236

Сојузниот извршен совет ја известува Сојузната скупштина за својата работа и по други прашања преку свој претставник, на седница на оној собор на Скупштината во чиј делокруг спаѓа тоа прашање, или со писмен документ што го доставува до претседателот на Скупштината.

Претседателот на Скупштината писмениот документ кој содржи извештај на Сојузниот извршен совет го упатува до претседателите на сите собори.

Извештајот на Сојузниот извршен совет задолжително го разгледуваат соборите во чиј делокруг спаѓаат прашањата на кои се однесува извештајот.

Извештајот што го поднесо Сојузниот извршен совет по барање од одделен собор го разгледува тој собор.

Член 237

Ако Сојузниот извршен совет ја известува Сојузната скупштина со писмен документ, овој документ пред претресот на седницата на надлежниот собор на Скупштината, го разгледува одборот на тој собор во чиј делокруг во целост или претежно спаѓаат прашањата на кои се однесува извештајот (матичен одбор), а можат да го разгледуваат и други одбори на соборите ако извештајот се однесува и на прашања од нивниот делокруг.

Откако ќе го разгледа писмениот документ на Сојузниот извршен совет, матичниот одбор на надлежниот собор на Скупштината му доставува на соборот свој извештај со мислења и предлози по прашањата на кои се однесува извештајот.

Член 238

По повод известувањето на Сојузната скупштина од страна на Сојузниот извршен совет, се води претрес на седница на соборот на Скупштината во чиј делокруг спаѓаат прашањата за кои известува Сојузниот извршен Совет.

Ако Сојузниот извршен совет ја известил Скупштината со писмен документ, претставникот на Советот може на почетокот на претресот да даде кратко објаснување за прашањата што ги содржи тој документ.

По завршениот претрес надлежните собори на Скупштината можат да земат став во поглед на работата на Сојузниот извршен совет и по други прашања што ги претресувале, како и да ги утврдат обврските во поглед на спроведувањето на политиката и извршувањето на законите и другите општи акти на Скупштината, а и насоки за работата на Сојузниот извршен совет.

4. Одговорност на Сојузниот извршен совет

Член 239

Правото на Сојузната скупштина во поглед на одговорноста на Сојузниот извршен совет го остваруваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор.

Секој од соборите на работните заедници, во рамките на својот делокруг, може да го претресува прашањето за одговорност на Сојузниот извршен

совет или да бара од надлежните собори да поведат постапка за остварување на одговорноста на Сојузниот извршен совет за неговата работа, како и да предложат разрешување од должност на претседателот и на сите членови или на одделен член на Сојузниот извршен совет.

Член 240

Сојузниот извршен совет има право да поднесе колективна оставка и да ја образложи.

Колективната оставка на Сојузниот извршен совет го опфаќа претседателот и сите членови на Советот.

Колективната оставка на Сојузниот извршен совет ја поднесува претседателот на Советот до претседателот на Сојузната скупштина, која ја упатува до претседателите на сите собори на Скупштината. Претседателот на секој собор ја доставува колективната оставка до сите членови на соборот.

Кога Сојузниот извршен совет ќе поднесе колективна оставка тој останува на должност до изборот на нов Совет.

Член 241

Колективната оставка на Сојузниот извршен совет ја разгледуваат сите собори на Сојузната скупштина, и тие, по повод на оваа оставка, можат да отвораат претрес.

Ако некој од соборите на работните заедници по повод на оставката на Сојузниот извршен совет отвори претрес, за своето мислење ќе ги извести надлежните собори.

Член 242

Ако смета дека не е во состојба да обезбеди извршување на законот или на друг акт чие донесување се предлага или ако смета дека не може да поднесува одговорност ако не се донесе закон или друг акт чие донесување тој го предлага, Сојузниот извршен совет може да постави прашање за доверба.

Член 243

Прашањето за доверба од името на Сојузниот извршен совет го поставува претседателот на Советот, или член на Советот кој е определен од Советот за негов претставник, на седница на надлежните собори на Сојузната скупштина, пред да ја донесат тие собори својата одлука.

По прашањето за доверба надлежните собори гласаат во исто време кога и за работата поради која е поставено прашањето за доверба. Ако при гласањето за таа работа соборите донесат одлука спротивна на мислењето или на предлогот на Сојузниот извршен совет, се смета дека истовремено му изгласале недоверба на Советот.

Кога по повод поставувањето на прашањето за доверба надлежните собори ќе му изгласаат недоверба на Сојузниот извршен совет, Советот поднесува оставка.

Член 244

Право да поднесе оставка на должноста и да ја образложи има и претседателот на Сојузниот извршен совет и одделен член на Советот.

Претседателот на Сојузниот извршен совет односно членот на Советот оставката ја поднесува до претседателот на Скупштината, кој ја упатува до претседателите на сите собори на Скупштината. Претседателот на секој собор оставката ја доставува до сите членови на Соборот.

Член 245

Оставката на претседателот на Сојузниот извршен совет ја разгледуваат сите собори на Скупштината и тие, по повод на таа оставка, можат да отвораат претрес.

Оставката на одделен член на Советот ја разгледуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, а соборите на работните заедници — ако тоа го предложи претседателот на соборот или ако тоа го бараат најмалку десет членови на тој собор.

Ако собор на работните заедници по повод оставката на претседателот или на одделен член на Сојузниот извршен совет отвори претрес, за своето мислење ќе ги извести надлежните собори.

Член 246

Ако поднесе оставка претседателот на Сојузниот извршен совет, Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор ќе ги разрешат од должност и сите членови на Советот.

Член 247

Прашањето за доверба на Сојузниот извршен совет во целост или на претседателот односно на одделен член на Советот можат да го постават на седница на собор на Скупштината најмалку десет пратеници — членови на тој собор.

Еден од пратениците што го поставиле прашањето за доверба на седницата на соборот ќе ги изнесе причините поради кои се поставува прашањето за доверба.

Прашањето за доверба пратениците го поставуваат особено кога надлежниот собор ја претресува работата на Сојузниот извршен совет или други прашања за кои Советот ја известува Сојузната скупштина, како и во други случаи кога претставникот на Сојузниот извршен совет или член на Советот по сопствена иницијатива или по барање од надлежниот собор на Скупштината, го изнесува ставот на Советот односно својот став по одредено прашање.

Член 248

Ако по повод на поставувањето на прашањето за доверба на седница на некој од соборите на работните заедници од страна на десет пратеници — членови на тој собор — соборот во рамките на својот делокруг му изгласа недоверба на Сојузниот извршен совет или на претседателот односно на одделен член на Советот, тој ќе им предложи на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор разрешување од должност на претседателот и на сите членови односно на одделен член на Сојузниот извршен совет.

Предлогот за разрешување од должност на претседателот и на сите членови односно на одделен член на Советот претседателот на соборот на работните заедници го доставува до претседателите на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор.

Член 249

Ако по повод на поставувањето на прашањето за доверба на седница на Соборот на народите или на Општествено-политичкиот собор од страна на десет пратеници — членови на тој собор, соборот му изгласа недоверба на Сојузниот извршен совет или на претседателот односно на одделен член на Советот, ќе се поведе постапка за разрешување од должност на претседателот и на сите членови односно на одделен член на Советот.

Член 250

Најмалку десет пратеници — членови на собор на работните заедници, во својот собор можат да предложат соборот да поднесе предлог за разрешување од должност на претседателот и на сите членови односно на одделен член на Сојузниот извршен совет.

Најмалку десет пратеници — членови на Соборот на народите или на Општествено-политичкиот собор во својот собор можат да предложат соборот да поведе постапка за разрешување од должност на претседателот и на сите членови односно на одделен член на Сојузниот извршен совет.

Член 251

Предлог за разрешување од должност на претседателот и на сите членови на Сојузниот извршен совет или само на претседателот на Советот може да поднесе и група од најмалку триесет пратеници, а предлог за разрешување од должност на одделен член на Советот — група од најмалку двадесет пратеници.

VII. ПРОГРАМИРАЊЕ НА РАБОТАТА

Член 252

За извршување на задачите од својот делокруг соборите на Сојузната скупштина и другите тела на Скупштината и на соборите донесуваат програми и планови за својата работа.

Со програмите и плановите за работа се утврдуваат задачите и работите на Сојузната скупштина и на нејзините тела, начинот на нивното извршување, како и формите на соработка со републичките и автономните покраини и со други општествено-политички заедници, општествено-политички организации, работни организации и нивните асоцијации и други самоуправни организации и здруженија — во остварувањето на тие задачи.

Програмите и плановите за работа се утврдуваат во согласност со одредбите на овој деловник и деловниците на соборите.

Член 253

Секој собор на Скупштината самостојно ја утврдува програмата за својата работа.

Програмата за работа се утврдува за период од една година, а може да се утврдува и за подолг период.

При утврдувањето на програмата за работа на соборите се земаат предвид предлозите на пратениците, претседателството на Скупштината, комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на соборите, програмите за работа на другите собори, предлозите на Сојузниот извршен совет и на сојузните органи на управата, како и предлозите на републичките и покраинските собранија и на собранијата на другите општествено-политички заедници и работните и други организации.

При изработката на програмата за работа на соборите се води сметка особено за работите и задачите што произлегуваат од општествените планови и основите на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина.

Член 254

При изработката и утврдувањето на програмите на својата работа, соборите на Скупштината размислуваат мислења и соработуваат со соодветните собори на републичките и покраинските собранија.

Во текот на изработката на програмите за работа, соборите соработуваат и со општествено-политичките организации, како и со работните организации и нивните асоцијации и со други самоуправни организации и здруженија.

Со програмите за работа, врз основа на меѓусебен договор со заинтересираните органи и организации, поблиску се определува начинот на учеството на тие органи и организации во проучувањето и разгледувањето на прашањата од заеднички интерес.

Член 255

Врз основа на програмите за својата работа соборите на Скупштината ги утврдуваат периодичните планови за својата работа.

Член 256

Програмите за работа на соборите на Скупштината се објавуваат во информативниот билтен на Сојузната скупштина или како посебна публикација.

Член 257

Секоја комисија на Сојузната скупштина самостојно ја утврдува програмата за својата работа.

Во програмата за својата работа секоја комисија, во рамките на својот делокруг, ги внесува задачите што произлегуваат за неа од програмата за работа на соборот на Скупштината и од основите на политиката што ја утврдила Скупштината.

Програмите за работа на комисиите се утврдуваат за период од една година, а можат да се утврдуваат и за подолг период.

Член 258

При изработката на програмите за својата работа комисиите соработуваат со соодветните тела на

републичките и покраинските собранија, со општествено-политичките организации, со работните и други самоуправни организации и здруженија.

Член 259

Програмата за работа на комисијата особено содржи образложение на задачите, времето на разгледувањето на одделни прашања, како и органите и организациите со кои ќе соработува комисијата при остварувањето на своите задачи.

Врз основа на програмата за работа, комисијата ги утврдува периодичните планови за својата работа.

Член 260

Во текот на изработката и утврдувањето на програмите и плановите за работа, соборите и другите тела на Скупштината меѓусебно соработуваат заради усогласување на своите програми и планови за работа.

Работата на соборите и на другите тела на Скупштината во текот на изработката и утврдувањето на програмите и плановите за работа ја усогласува претседателството на Скупштината. За таа цел соборите и другите тела на Скупштината ги доставуваат нацртите на своите програми и планови за работа, пред усвојувањето, до претседателството на Скупштината.

Соборите на Скупштината, пред усвојувањето на програмите за работа, ги доставуваат нацртите на тие програми до Сојузниот извршен совет.

VIII. УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ И ПИСМАТА

Член 261

Секој пратеник на седницата на кое и да било тело на Сојузната скупштина има право да говори на кој и да било од јазиците на народите на Југославија, односно на јазикот на народноста на која ѝ припаѓа.

Секој пратеник има право и на Скупштината и на нејзините тела да им поднесува писмени предлози, амандмани и други поднесоци на кој и да било од јазиците и на кое и да било од писмата на народите на Југославија, односно на народноста на која ѝ припаѓа.

Поднесоците составени на јазикот на одделна народност се преведуваат на јазиците на сите народи на Југославија.

Член 262

Говор на пратеник одржан на седница на кое и да било тело на Сојузната скупштина на еден од јазиците на народите на Југославија се преведува на другите јазици на народите на Југославија.

Говор на пратеник одржан на седница на кое и да било тело на Сојузната скупштина на јазикот на народност се преведува на другите јазици на народите на Југославија.

Член 263

На сите јазици на народите на Југославија се изработуваат:

— предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони и другите општи акти на Сојузната скупштина и другите предлози за кои одлучуваат телата на Сојузната скупштина, како и заклучоците и записниците на тие тела;

— информативните и документационите материјали по прашањата што се на дневен ред на седниците на телата на Сојузната скупштина и по други прашања од делокругот на тие тела што според одредбите на овој деловник им се испраќаат на пратениците;

— другите материјали што им се испраќаат на пратениците, како: информативниот билтен на Сојузната скупштина, поканите за седница на телата на Сојузната скупштина и други известувања.

Материјалите од ставот 1 на овој член што ѝ се доставени на Сојузната скупштина, а не се изработени на сите јазици на народите на Југославија, се преведуваат на тие јазици во Скупштината.

Член 264

На пратеникот му се доставуваат материјалите на јазикот на народот на Југославија на кој му припаѓа тој пратеник, ако тој не бара поинаку, а на пратеникот што ѝ припаѓа на народност — на јазикот на народите на Југославија што тој ќе го определи.

На републичките и покраинските собранија како и на органите и организациите и на одделни граѓани на територијата на републиката односно автономната покраина им се доставуваат материјалите на оној јазик на народите на Југославија што се употребува во таа република.

Документите што им се издаваат на пратениците во Сојузната скупштина, како и пратеничките легитимации и слични исправи, го содржат текстот на сите јазици на народите на Југославија.

Документите и другите акти што се однесуваат само на одделен пратеник се издаваат на јазикот на народот на Југославија на кој му припаѓа пратеникот, ако тој не бара поинаку, а на пратеникот што ѝ припаѓа на народност — на јазикот на народот на Југославија што тој ќе го определи.

Член 265

Собранијата на автономните покраини и другите органи и организации на подрачјата на кои живеат народности, барањата за донесување на закони и други општи акти на Скупштината можат да ги поднесуваат до Сојузната скупштина и на еден од јазиците на народностите што живеат на тие подрачја.

Граѓаните — припадници на народностите можат да им поднесуваат на Сојузната скупштина и на нејзините тела барања за донесување на закони и други општи акти на Скупштината, предлози и други претставки и на јазикот на народноста на која ѝ припаѓаат.

Предлозите и претставките од ст. 1 и 2 на овој член составени на јазиците на народностите се преведуваат на сите јазици на народите на Југославија.

IX. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА

Член 266

Сојузната скупштина ја известува јавноста за работата на своите тела, за своите одлуки и ставови по прашањата што ги претресува и за својата работа воопшто.

За запознавање на јавноста со работата на Сојузната скупштина и за овозможување на граѓаните и на работните и други организации во сите фази од постапката за донесување на закони и други општи акти на Скупштината да ѝ поднесуваат на Скупштината свои предлози, мислења и забелешки, предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони, општествениот план на Југославија, сојузниот буџет и другите општи акти на Сојузната скупштина се печатат во определен број примероци, за да им бидат достапни и на заинтересираните граѓани и на работните и други организации.

Предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на позначајни закони и на други општи акти од интерес за јавноста што се претресуваат во Скупштината, се објавуваат во дневниот печат или како посебни публикации, а може да се определи ваквите предлози и нацрти да се достават и до општинските собранија, за да им обезбедат тие на граѓаните, по нивно барање, да се запознаат со нив.

На граѓаните им е достапен и информативниот и документациониот материјал во врска со прашањата што се разгледуваат во Скупштината.

Член 267

Со пропис за внатрешниот ред во Сојузната скупштина се определува начинот на утврдувањето бројот на примероците во кој предлозите на општите

акти на Скупштината се печатат заради запознавање на граѓаните и работните и други организации со нив, како и условите и начинот под кои нацртите и предлозите на општите акти и информативниот и документациониот материјал во врска со прашањата што се разгледуваат во Скупштината им се достапни на граѓаните.

Член 268

На граѓаните им се обезбедува, во согласност со одредбите на прописите за внатрешниот ред во Сојузната скупштина, слободен пристап на заедничките седници на сите собори и на седниците на соборите на Скупштината, на просторот определен за таа цел.

На заедничка седница на сите собори и на седниците на секој од соборите може да се одлучи определено прашање да се претресува без присуство на јавноста.

На седниците на комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на соборите граѓаните можат да присуствуваат кога овие тела ќе го определат тоа.

Член 269

Претставниците на печатот и другите видови информации имаат право да присуствуваат на заедничка седница на сите собори и на седниците на соборите на Скупштината, како и на седниците на комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на соборите и да ја известуваат јавноста за нивната работа.

На заедничка седница на сите собори и на седница на собор на Скупштината може да се одлучи претставниците на печатот и на другите видови информации да можат да присуствуваат на седницата и кога на неа се претресува некое прашање без присуство на јавноста. За такво прашање овие претставници можат да ги даваат за јавноста само оние известувања за кои ќе се одлучи на седницата. На седницата може да се одлучи и известувањата за таквото прашање да можат да се даваат дури по истекот на определено време.

Комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на соборите можат да ги определат условите под кои претставниците на печатот и другите видови информации можат да ја известуваат јавноста за работата на нивните седници.

На седница на комисиите на Скупштината или на одборите и на другите работни тела на соборите може да се одлучи одделно прашање да се разгледува без присуство на претставници на печатот и другите видови информации.

Член 270

На претставниците на печатот и на другите видови информации им се ставаат на располагање предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони и на други општи акти и информативниот и документациониот материјал по прашањата што се разгледуваат во Сојузната скупштина и во нејзините тела, известувањата и известувањата за телата на Скупштината, информативниот билтен на Скупштината, како и публикациите што ги издава секретаријатот на Скупштината за информативна служба.

Член 271

Правата и должностите на претставниците на печатот и на другите видови информации во Сојузната скупштина се определуваат со посебен правилник, што го донесува претседателот на Скупштината.

Член 272

За известувањето на јавноста, како и за остварувањето на правата и за извршувањето на должностите на претставниците на печатот и на другите видови информации и за обезбедување на услови за нивната работа во Сојузната скупштина се грижи секретаријатот на Скупштината за информативна служба.

Х. АКТИ НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА

А. Општи одредби за актите

Член 273

Сојузната скупштина донесува закони, општествен план на Југославија, сојузен буџет и сојузна завршна сметка, декларации, резолуции, препораки и одлуки и дава автентични толкувања на законите што ги донела (општи акти на Сојузната скупштина).

Сојузната скупштина и нејзините тела можат да донесуваат и заклучоци.

Член 274

Законите ги донесуваат рамноправно Соборот на народите и соодветниот собор на работните заедници, односно Општествено-политичкиот собор, надлежен според одредбите на Уставот и овој деловник.

Автентично толкување на закон даваат соборите на Скупштината надлежни за донесување на тој закон.

Член 275

Со декларацијата се изразува општ став на Сојузната скупштина по прашањата од областа на внатрешната или надворешната политика.

Член 276

Со резолуцијата се укажува на состојбата, проблемите и потребите во определена област од општествениот живот и се утврдува политиката што треба да се спроведува во таа област и мерките за нејзиното спроведување.

Член 277

Со препораката се укажува на значењето на определени прашања што се однесуваат на развојот на самоупраувањето и самоуправните односи во определена област или на извршувањето на сојузните закони и другите општи акти на Сојузната скупштина, и се изразува мислење на Сојузната скупштина во врска со усогласувањето на самоуправните односи и развивањето на меѓусебната соработка на работните и други самоуправни организации по прашањата од заеднички интерес и од самоуправното спогодување и општественото договарање, како и за мерките што работните и други самоуправни организации и државните органи би требало да ги преземат за решавање на тие прашања во согласност со нивните задачи и интереси.

Работните и други самоуправни организации и државните органи на кои им е упатена препораката ќе ја разгледаат препораката и ќе заземат став по прашањата на кои се однесува препораката.

Член 278

Декларации, резолуции и препораки донесуваат, според одредбите од Уставот и овој деловник за делокругот на соборите, рамноправно Соборот на народите и соодветниот собор на работните заедници односно Општествено-политичкиот собор.

Декларации и препораки по повод на прашањата од општо политичко значење можат да се донесуваат и на заедничка седница на сите собори.

Препораките по повод на прашањата што, според Уставот и овој деловник (чл. 78 и 80), самостојно ги претресуваат соборите на работните заедници односно Општествено-политичкиот собор, тие собори можат да ги донесуваат самостојно.

Член 279

Одлуката се донесува како извршен пропис, како акт за вршење на правата на Сојузната скупштина или како акт за регулирање на внатрешната организација и односите во Сојузната скупштина.

Одлуката, како извршен пропис, е акт што се донесува заради извршување и конкретизирање на одделни закони ако тоа е предвидено со тој закон, а ја донесуваат соборите во чиј делокруг спаѓа донесувањето на тој пропис. Одлука како извршен пропис може да донесува и Административната ко-

мисија на Сојузната скупштина ако со закон е овластена за тоа.

Со одлуката, како акт за вршење на правата на Сојузната скупштина, соборите на Скупштината надлежни според одредбите на Уставот и овој деловник одлучуваат за изборот, именувањето или разрешувањето од должност, за потврда на соодветните акти на самоуправните организации или за давање согласност на таквите акти, како и во вршењето на други права на Сојузната скупштина утврдени со Уставот и со овој деловник.

Одлуките со кои ја уредуваат внатрешната организација и односите во Сојузната скупштина, соборите на Скупштината ги донесуваат во форма на деловници, правилници и слично. Вакви одлуки, врз основа на овластувањата од овој деловник или од деловниците на соборите, можат да донесуваат и комисиите на Сојузната скупштина, одборите и други тела на нејзините собори.

Член 280

Секој собор на Скупштината, во рамките на својот делокруг, може да донесува заклучоци за својата работа и за работата на телото што го формира, како и за работата на службите на Сојузната скупштина за потребите на соборот и неговите работни тела.

Соборите во рамките на својот делокруг, со заклучоци можат, да утврдуваат и обврски на Сојузниот извршен совет и на сојузните органи на управата во поглед на подготвувањето на предлози за донесување на закони, нацрти и предлози на закони и други општи акти или за вршење на други работи од нивниот делокруг, како и да ја утврдуваат состојбата и да заземаат ставови и гледишта во врска со прашањата што ги претресуваат.

Кога соборите со заклучок утврдуваат ставови и гледишта по прашањата што се однесуваат на спроведувањето на закони или други општи акти на Сојузната скупштина или на спроведувањето на политиката што ја утврдила таа, заклучокот се смета донесен ако во идентичен текст го усвоиле двата надлежни собора. Ваквиот заклучок може да биде ставен на гласање во соборот само ако е поднесен во писмена форма и доставен на пратениците пред гласањето.

Заклучоците на соборите се објавуваат во информативниот билтен на Сојузната скупштина и им се доставуваат на органите и организациите на кои се однесуваат, а соборите можат да одлучат заклучоците со кои се утврдуваат ставови и гледишта да се објават и во службениот лист на федерацијата.

Комисиите, одборите и другите тела на Скупштината и на нејзините собори можат да донесуваат заклучоци само за својата работа.

Член 281

Текстот на законите не се потпишува.

Указот на Претседателот на Републиката за прогласување на закон го спремапотпишува претседателот на Скупштината.

Претседателот на Републиката ја прогласува со указ, без спремапотпис од претседателот на Скупштината, одлуката за избор на Сојузниот извршен совет.

Актите што се донесени на заедничка седница на сите собори на Скупштината ги потпишува претседателот на Скупштината.

Актите што ги донеле соборите на Скупштината во рамноправен или самостоен делокруг, освен законите, ги потпишуваат претседателите на соборите што ги донеле актите, заедно со претседателот на Скупштината.

Заклучоците што ги донеле телата на Сојузната скупштина ги потпишува претседателот на телото што го донело заклучокот.

Член 282

На оригиналите на законите се става државен печат, а на оригиналите на другите општи акти на Сојузната скупштина — печатот на Сојузната скупштина.

Под оригинал на закон односно друг општ акт на Сојузната скупштина се подразбира текстот на закон, односно на друг општ акт усвоен на седниците на надлежните собори.

Оригиналите на законите и на другите општи акти на Сојузната скупштина се чуваат во Сојузната скупштина.

За изработката на оригиналите на законите и на другите општи акти на Сојузната скупштина се грижи секретарот за законодавство на Сојузната скупштина.

За ставањето на печат на оригиналите на законите и на другите општи акти, за чувањето на оригиналите и за евиденцијата за нив се грижи генералниот секретар на Скупштината.

Член 283

Законите и другите општи акти на Сојузната скупштина се објавуваат во службениот лист на федерацијата.

За објавувањето на законите и другите општи акти на Сојузната скупштина се грижи секретарот за законодавство на Сојузната скупштина.

Секретарот за законодавство на Сојузната скупштина, врз основа на оригиналниот текст на усвоениот закон или друг општ акт на Скупштината, дава исправки на евентуалните грешки во објавениот текст на закон или друг општ акт.

Б. Донесување на акти

1. Постапка за донесување на закони

а) Поведување на постапка

Член 284

Постапка за донесување закон се поведува со предлог за донесување на закон.

Член 285

Предлог за донесување на закон може да поднесе секој пратеник-член на соборот на Сојузната скупштина надлежен за донесувањето на тој закон, одбор на собор и Сојузниот извршен совет, како и комисијата на Сојузната скупштина во рамките на својот делокруг (овластен предлагач на закон).

Секој пратеник-член на собор на Скупштината кој не е надлежен за донесување на тој закон и одбор на тој собор можат да предложат да се донесе во тој собор закон од делокругот на друг собор. Ако го усвои ваквиот предлог, соборот ќе го определи начинот на кој ќе се изработи предлогот за донесување на закон, што ќе го поднесе тој собор како овластен предлагач на законот.

Член 286

Секој пратеник на седница на соборот или на одбор на соборот чиј е член може да укаже на потребата од донесување на определен закон. По повод на тоа соборот односно одбор на соборот може да го определи начинот на кој ќе се изработи и поднесе предлогот за донесување на тој закон.

Член 287

Републичките и покраинските собранија и собранијата на другите општествено-политички заедници и другите државни органи, месните и другите самоуправни заедници, работните и други организации и граѓаните можат да дадат во Сојузната скупштина иницијатива за донесување на закон или на друг општ акт (барање за донесување на закон).

Член 288

Барањето за донесување на закон што на Сојузната скупштина ѝ го поднело републичко или покраинско собрание, Уставниот суд на Југославија, Врховниот суд на Југославија, Врховниот стопански суд, функционер што раководи со сојузен орган на

управата, или општествено-политичка или друга самоуправна организација што дејствува на целата територија на Југославија — се упатува непосредно до надлежните собори на Скупштината.

На седницата на соборот на која се разгледуваат овие барања, се повикува и претставникот на подносителот на барањето, кој може да го образложи барањето.

Надлежниот собор, ако најде дека е барањето основано со заклучок ќе го определи начинот на кој, во смисла на тоа барање, ќе се изработи и поднесе предлогот за донесување на закон.

За ставот што го зазел по повод на барањето, соборот го известува подносителот на барањето.

Член 289

Барањата за донесување на закони што не произлегуваат од органите и организациите од членот 288 на овој деловник, се упатуваат до Комисијата на Сојузната скупштина за претставки и поплаки.

При разгледувањето на барањата, Комисијата соработува со соодветните работни тела на Сојузната скупштина и на нејзините собори, и може да бара од нив и од другите органи мислење за тоа барање.

Ако смета дека во смисла на поднесеното барање би требало да се донесе закон, Комисијата може да поднесе предлог за донесување на закон, или да му предложи на надлежниот собор на Скупштината да го разгледа тоа барање и да го определи начинот на кој ќе се изработи и поднесе предлогот за донесување на закон.

Комисијата го известува подносителот на барањето за ставот што е заземен по повод на неговото барање.

б) Предлог за донесување на закон

Содржина на предлогот

Член 290

Предлогот за донесување на закон треба да ги содржи причините поради кои треба да се донесе законот, основните начела врз кои треба да се засноува законот и содржината на законот.

Содржината на законот ги опфаќа основните односи што се уредуваат со законот и начинот на кој се предлага нивното уредување.

Член 291

Предлогот за донесување на закон мора да биде образложен и да содржи и:

— уставен основ по кој односот прашање федерацијата може да го уредува со закон и со кој вид закон, како и причини за донесување на предложениот вид закон;

— приказ на состојбата во областа што треба да се регулира со законот и на извршувањето на важечките прописи во таа област;

— целта што се сака да се постигне со уредувањето на односите на предложениот начин;

— финансиски средства потребни за спроведување на законот и начин на обезбедување на тие средства, како и дали спроведувањето на законот повлекува материјални обврски за другите општествено-политички заедници и работни и други организации.

Член 292

Кон предлогот за донесување на закон мораат да се приложат и соодветните документациони материјали.

Поднесување и упатување на предлогот

Член 293

Предлогот за донесување на закон се доставува до претседателот на Скупштината, кој го упатува до претседателите на сите собори на Скупштината

и до Законодавно-правната комисија, како и до Секретаријатот за законодавство на Сојузната скупштина.

Член 294

Претседателите на соборите на Скупштината надлежни за донесување на законот, го доставуваат предлогот за донесување на закон до сите членови на тие собори, и тоа најдоцна 15 дена пред денот определен за одржување на седницата на соборот на која ќе се претресува предлогот.

За примањето на предлогот се известуваат членовите на соборите што не се надлежни за донесување на тој закон, преку информативниот билтен на Сојузната скупштина, со тоа што предлогот ќе им стои на располагање во документацијата на Сојузната скупштина и ќе им се достави ако тие го бараат тоа.

Член 295

Предлогот за донесување на закон што не го поднел Сојузниот извршен совет, претседателот на Скупштината ќе го упати и до Советот заради давање на мислење.

Разгледување на предлозите во одборите на соборите

Член 296

Пред претресувањето на предлогот за донесување на закон на седницата на надлежниот собор на Скупштината, предлогот го разгледува матичниот одбор на тој собор.

Член 297

Ако во предлогот за донесување на закон се опфатени одделни прашања што спаѓаат и во делокруг на други одбори на соборот, предлогот во поглед на тие прашања можат да го разгледуваат и овие одбори.

Ако предлогот содржи и одредби со кои се ангажираат финансиски средства, предлогот ќе го разгледува и одборот во чиј делокруг спаѓаат прашањата на буџетот и на установување на приходите на федерацијата, во поглед на влијанието на овие одредби врз расположивите средства и можните извори за финансирање на предложените решенија.

Одборите што, покрај матичниот одбор, го разгледувале предлогот за донесување на закон, ги доставуваат своите мислења и предлози и до матичниот одбор.

Член 298

Одборите на соборите го разгледуваат предлогот за донесување на закон од гледиштето на потребата од донесување на закон, од начелата врз кои треба да се засноува законот, како и од основните односи што се уредуваат со законот и од начинот на нивното уредување.

Член 299

Откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, одборот му поднесува на соборот свој извештај, со мислењата и предлозите изнесени во текот на разгледувањето на предлогот.

Матичниот одбор е должен да ги разгледа и мислењата и предлозите што му ги доставиле другите одбори на соборите што го разгледувале предлогот и во извештајот што му го поднесува на соборот да го даде своето мислење и за мислењата и предлозите на овие одбори.

Член 300

Извештаите на одборите се доставуваат до претседателот на надлежниот собор на Скупштината, кој ги упатува до сите членови на тој собор, и тоа најдоцна осум дена пред денот определен за одржување на седницата на соборот на која ќе се претресува предлогот за донесување на закон.

Извештаите на одборите се доставуваат и до Законодавно-правната комисија веднаш по одржаната седница на одборот.

Член 301

Одборот на соборот, откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, определува известител од редот на членовите на одборот, кој на седницата на соборот може да го образложи мислењето и предлозите на одборот.

Член 302

Ако предлогот за донесување на закон не се однесува на сложена или обемна материја, претседателот на соборот, по претходно прибавено мислење од претседателот на матичниот одбор, може да му предложи на соборот таквиот предлог веднаш да се претресе на седницата на соборот.

Разгледување на предлогот во Законодавно-правната комисија

Член 303

Законодавно-правната комисија на Сојузната скупштина го разгледува, во рамките на својот делокруг, предлогот за донесување на закон и до надлежните собори на Скупштината поднесува извештај со свое мислење и предлози.

Законодавно-правната комисија во својот извештај до соборите им дава мислење и по предлозите што на соборите им ги поднесе одборите кои го разгледувале предлогот за донесување на закон.

Извештајот на Законодавно-правната комисија им се доставува на претседателите на надлежните собори и на сите членови на тие собори, веднаш по одржаната седница на Комисијата.

Член 304

Извештајот на Законодавно-правната комисија му се доставува и на матичниот одбор што го разгледувал предлогот за донесување на закон, веднаш по одржаната седница на Комисијата.

Ако предлозите на Законодавно-правната комисија не се во согласност со предлозите на матичниот одбор што го разгледувал предлогот за донесување на закон, овој одбор пред претресот на предлогот во соборот на Скупштината, ќе го разгледа, и извештајот на Комисијата, заради усогласување на ставовите по предлогот.

Ако предлозите на Законодавно-правната комисија и на матичниот одбор што го разгледувал предлогот за донесување на закон не можат да се усогласат, одборот го известува соборот за тоа.

Член 305

Законодавно-правната комисија, откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, определува известител од редот на членовите на Комисијата, кој на седницата на соборот може да го образложи мислењето и предлозите на Комисијата.

Претрес на предлогот во собор

Член 306

Откако ќе ги прими извештаите од матичниот одбор и Законодавно-правната комисија, претседателот на надлежниот собор на Скупштината свикува седница на соборот.

Претседателот на надлежниот собор може да свика седница на соборот за денот до кој, од денот кога извештаите на матичниот одбор и Законодавно-правната комисија им се упатени на членовите на соборот, изминале најмалку осум дена.

Член 307

Подносителот на предлогот за донесување на закон односно неговиот претставник во почетокот на претресот може да даде кратко дополнително образложение на предлогот. Тој има право да учествува во текот на целиот претрес на предлогот, да дава објасненија и да ги изнесува своите мислења.

Член 308

Претставникот на Сојузниот извршен совет може да учествува во текот на целиот претрес по предлогот за донесување на закон и кога тој предлог не го донел Советот.

Член 309

Претресот по предлогот за донесување на закон на седницата на надлежниот собор на Скупштината, по правило, е единствен.

Соборот може да одлучи одделно да води претрес по предлогот во начело, а одделно претрес по предлогот во подробности.

Претресот по предлогот во начело се врши на тој начин што членовите на соборот ги изнесуваат своите мислења за тоа дали е потребно да се донесе законот и за основните начела врз кои треба да се засновува законот.

Ако соборот го усвои предлогот во начело, се преминува на претрес по предлогот во подробности.

Претресот по предлогот во подробности се врши на тој начин што се расправа за содржината на законот.

Член 310

Врз основа на претресот надлежните собори на Скупштината заземаат став за тоа дали е потребно да се донесе законот.

Ако надлежниот собор најде дека е потребно да се донесе законот чие донесување се предлага, тој ќе донесе заклучок за усвојување на предлогот, со кој ќе го утврди видот на законот што треба да се донесе, начелата врз кои треба да се засновува законот и содржината на законот.

Ако надлежниот собор најде дека не е потребно да се донесе законот, тој со заклучок ќе го одбие предлогот.

За заклучокот на соборот се известува подносителот на предлогот.

Член 311

Врз основа на заклучокот на надлежните собори на Скупштината за усвојување на предлогот за донесување на закон, подносителот на предлогот пристапува кон изработка или ја обезбедува изработката на нацрт на закон.

Во согласност со подносителот на предлогот за донесување на закон, надлежните собори можат со заклучок да определат нацртот на закон да го изработи и да го поднесе до Скупштината одбор или друго работно тело на соборот, комисија на Сојузната скупштина или Сојузниот извршен совет.

Ако подносителот на предлогот за донесување на закон не се согласува со заклучокот на соборот за начелата врз кои треба да се засновува законот, како и во други случаи кога тоа подносителот на предлогот го бара надлежните собори ќе определат со заклучок нацртот на закон да го изработи и да го поднесе до Скупштината одбор или друго работно тело на соборот, комисија на Сојузната скупштина или Сојузниот извршен совет.

Член 312

Со заклучокот за усвојување на предлогот за донесување на закон, надлежните собори на Скупштината можат да ги определат и органите и организациите што ќе се консултираат при изработката на нацртот на тој закон, да се организираат посебни советувања, како и да определат други форми на соработка со заинтересираните органи и организации кои можат да придонесат за подобра изработка на нацртот на закон.

Член 313

Ако одбор на соборот или Законодавно-правната комисија, кога го разгледуваат предлогот за донесување на закон, најдат дека — поради тоа што со законот чие донесување се предлага не се уредуваат прашања на системот или сложена и обемна материја — не е потребно да се претресе нацрт на тој закон, пред претресот на предлогот на закон на

седница на надлежниот собор на Скупштината, ќе му предложи на соборот да определи со заклучокот за усвојување на предлогот за донесување на закон овластениот предлагач на законот да пристапи кон изработка или да обезбеди изработка на предлогот на закон, што соборот ќе го претресува според одредбите на овој деловник за предлогот на закон иако претходно не претресувал нацрт на тој закон.

Предлогот од ставот 1 на овој член може да поднесе и подносителот на предлогот за донесување на закон. Неговиот предлог претходно го разгледуваат матичниот одбор и Законодавно-правната комисија, и за ставот што по тој предлог ќе го заземаат посебно го известуваат надлежниот собор на Скупштината.

За предлогот одлучува надлежниот собор на Скупштината.

Член 314

Ако е во прашање закон за измена и дополнување на закон или друг закон со кој се усогласува состојбата со веќе утврдените односи, а не се менуваат основните односи, подносителот на предлогот за донесување на таков закон може да поднесе кон тој предлог нацрт или предлог на закон и да предложи тој нацрт односно предлог да се претресува на истата седница на надлежниот собор на Скупштината на која се претресува и предлогот за донесување на закон.

Предлогот од ставот 1 на овој член претходно го разгледуваат матичниот одбор и Законодавно-правната комисија и за ставот што по тој предлог ќе го заземаат посебно го известуваат надлежниот собор.

Надлежниот собор, откако претходно ќе утврди дека е потребно да се донесе законот, одлучува по предлогот на истата седница да се претресе нацртот или предлогот на закон, па ако го усвои тој предлог — преминува на претресот на нацртот на закон според одредбите на овој деловник кои се однесуваат на претресот на нацртите на закони, односно на претресот на предлогот на закон според одредбите на овој деловник кои се однесуваат на претресот на предлозите на закони.

в) Нацрт на закон

Содржината на нацртот, неговото поднесување, упатување и разгледување во одборите на соборите и во Законодавно-правната комисија

Член 315

Нацртот на закон ѝ го поднесува на Сојузната скупштина овластениот предлагач на законот врз основа на заклучокот на надлежниот собор донесен по повод претресот на предлогот за донесување на закон.

Ако овластениот предлагач поднесе нацрт на закон, а надлежните собори не одлучиле за потребата од донесување на тој закон, со таквиот нацрт ќе се постапи според одредбите на овој деловник како со предлог за донесување на закон.

Член 316

Нацртот на закон мора да биде изработен така што во него да бидат формулирани, во вид на правни одредби, решенијата што се предлагаат со него.

Нацртот на закон мора да биде образложен. Во образложението на нацртот се наведуваат и мислењата и ставовите на одделни собори на Сојузната скупштина, на републичките и покраинските собранија и на други органи и организации што се консултирани во текот на изработката на нацртот, а кои подносителот на нацртот не ги усвоил, како и причините поради кои не ги усвоил.

Кон нацртот на закон се поднесува и потребната документација, која мора да содржи, покрај другото, и податоци за износот на финансиските средства потребни за спроведувањето на законот и за начинот на обезбедување на тие средства.

Подносителот на нацртот на закон со кој се вршат измени или дополнувања на закон, кон нацртот

е должен да го поднесе и текстот на одредбите од важечкиот закон кои се менуваат односно дополнуваат.

Член 317

Во поглед на поднесувањето и упатувањето на нацртот на закон, како и неговото разгледување во одборите на соборите на Скупштината и во Законодавно-правната комисија, согласно се применуваат соодветните одредби на овој деловник што се однесуваат на предлогот за донесување на закон.

Претрес на нацртот во собор

Член 318

Откако ќе ги прими извештаите на матичниот одбор и на Законодавно-правната комисија, претседателот на надлежниот собор на Скупштината свикува седница на соборот.

Претседателот на надлежниот собор може да свика седница на соборот за денот до кој, од денот кога извештаите на матичниот одбор и Законодавно-правната комисија им се упатени на членовите на соборот, изминале најмалку осум дена.

Член 319

На седницата на надлежниот собор на Скупштината по нацртот на закон најнапред се води претрес во начело.

Претресот во начело се врши на тој начин што членовите на соборот го изнесуваат своето мислење за тоа дали начелата врз кои треба да се засновува законот, утврдени од надлежните собори, се правилно и доследно спроведени во нацртот на закон и дали со нацртот се опфатени основните односи што треба да се уредуваат со законот.

Член 320

Ако надлежниот собор на Скупштината не го усвои нацртот на закон во начело, ќе му го врати нацртот на неговиот подносител и ќе утврди со заклучок во кој поглед треба да се измени или дополни нацртот.

Соборот може да го определи рокот во кој подносителот на нацртот ќе му го достави на соборот изменетиот односно дополнетиот нацрт.

Член 321

Ако надлежниот собор на Скупштината го усвои нацртот во начело, се преминува на претрес на нацртот во подробности.

Претресот во подробности се врши на тој начин што се расправа за одделни решенија дадени во рамките на општите и основните поставки.

По завршениот претрес соборот со заклучок ги утврдува своите ставови и забелешки на нацртот на закон и ги упатува до подносителот на нацртот овој да изработи предлог на закон и да го достави до Сојузната скупштина. Со овој заклучок соборот може да утврди и забелешки на одделни одредби на нацртот.

г) Предлог на закон

Содржината на предлогот на закон, неговото поднесување, упатување и разгледување во одборите на соборите и во Законодавно-правната комисија

Член 322

Предлогот на закон се поднесува во форма во која се донесува закон и мора да биде образложен.

Образложението особено ги опфаќа причините поради кои се донесува законот, прашањата што се решаваат со него, објаснение на поважните правни институти и начинот на нивното решавање, податоците за финансиските средства потребни за спроведување на законот и за начинот на обезбедување на тие средства, како и други значајни околности во врска со прашањата што се уредуваат со законот.

Член 323

Ако овластениот предлагач поднесе предлог на закон, а надлежните собори на Скупштината не одлучиле за потребата од донесување на тој закон, со таквиот предлог ќе се постапи според одредбите на овој деловник како со предлог за донесување на закон.

Член 324

Во поглед на поднесувањето и упатувањето на предлогот на закон, како и неговото разгледување во одборите на соборите на Скупштината и во Законодавно-правната комисија, согласно се применуваат соодветните одредби на овој деловник кои се однесуваат на предлогот за донесување на закон, со тоа што предлозите што имаат за цел да се дополнят или измени предлогот на закон, одборите на соборите односно Законодавно-правната комисија ги поднесуваат во форма на амандман.

Претрес на предлогот во собор**Член 325**

Откако ќе ги прими извештаите на матичниот одбор и на Законодавно-правната комисија, претседателот на надлежниот собор на Скупштината свикнува седница на соборот.

Претседателот на надлежниот собор може да свика седница на соборот за денот до кој, од денот кога на членовите на надлежните собори им се упатени извештаите на матичниот одбор и Законодавно-правната комисија, изминале најмалку петнаест дена.

Член 326

Подносителот на предлогот на закон односно неговиот претставник во почетокот на претресот може да даде кратко дополнително образложение на предлогот. Тој има право да учествува во текот на целиот претрес по предлогот на закон, да дава објасненија и да ги изнесува своите мислења.

Член 327

Претставникот на Сојузниот извршен совет може да учествува во текот на целиот претрес по предлогот на закон.

Член 328

Претресот по предлогот на закон на седниците на надлежните собори на Скупштината опфаќа општ претрес по предлогот и претрес по текстот на предлогот.

Во текот на општиот претрес на предлогот се расправа за предлогот во начело и можат да се изнесуваат мислења, да се бараат објасненија и да се покренуваат сите прашања во врска со решенијата дадени во предлогот.

Во текот на претресот по текстот на предлогот се расправа за предлогот по делови, глави односно оддели, а ако на седницата така се одлучи — и по членови. Во текот на овој претрес се одлучува и за амандманите.

Амандмани**Член 329**

Предлогот за изменување или дополнување на предлог на закон се поднесува во форма на амандман.

Член 330

Амандманот на предлог на закон се поднесува писмено.

Ако амандманот содржи одредба со која се ангажираат финансиски средства, подносителот на амандманот во исто време е должен да укаже на можностите за обезбедување на тие средства.

Член 331

Амандман на предлог на закон, по правило, може да се поднесе најдоцна осум дена пред денот опре-

делен за одржување на седницата на соборот на Скупштината на која ќе се претресува предлогот на закон, а се поднесува преку претседателот на соборот.

Член 332

Амандманот на предлог на закон претседателот на соборот на Скупштината веднаш им го доставува на сите членови на соборот, на подносителот на предлогот на закон и на Сојузниот извршен совет.

Амандманот на предлог на закон претседателот на соборот го доставува и до матичниот одбор и до Законодавно-правната комисија за да го проучат и да му достават на соборот свои извештаи со мислења и предлози за него.

Член 333

Ако амандманот на предлог на закон содржи одредби со кои се ангажираат финансиски средства, претседателот на соборот на Скупштината веднаш му го доставува амандманот и на одборот на соборот во чиј делокруг спаѓаат прашањата на буџетот и на устанувањето на приходите на Федерацијата, за да го проучи влијанието на амандманот врз расположивите средства и можните извори за финансирање на предложеното решение, и за тоа да го известат соборот.

Член 334

Ако амандманот на предлог на закон содржи одредби со кои се менуваат начелата врз кои се засновува законот, утврдени од страна на надлежните собори на Скупштината во текот на претресот по предлогот за донесување на закон или нацртот на закон, или ако прифаќањето на амандманот би повлекувало со себе посуштествена измена на текстот на предлогот на закон, за амандманот не може да се одлучува на седница на соборот пред да му поднесат на соборот свои извештаи за тој амандман матичниот одбор и Законодавно-правната комисија, а за амандманот од членот 333 од овој деловник — пред да поднесе свој извештај за таквиот амандман соодветниот одбор.

Член 335

Член на надлежниот собор на Скупштината, чиј предлог ќе го подржат најмалку десет членови на соборот, по исклучок може, да поднесе амандман на предлог на закон на седницата на соборот во текот на претресот на тој предлог. И ваквиот амандман се поднесува писмено.

Подносителот на предлогот на закон може да поднесува амандмани сè до заклучувањето на претресот по предлогот.

Сојузниот извршен совет, до заклучувањето на претресот по предлогот, може да поднесува амандмани и на предлог на закон што тој не го поднел.

Член 336

По повод амандманот на предлог на закон поднесен во текот на претресот на предлогот, соборот на Скупштината може да одлучи претресот да се одложи и да продолжи на една од наредните седници на соборот или претресот да се прекине додека матичниот одбор не го проучи амандманот.

Соборот ќе го одложи претресот по предлогот на закон најмалку за 24 часа ако подносителот на предлогот на закон, Сојузниот извршен совет, матичниот одбор или Законодавно-правната комисија бараат да се одложи одлучувањето по амандманот за да можат да го проучат амандманот и да се изјаснат за него.

Член 337

За амандманот на предлог на закон има право да се изјасни подносителот на предлогот на закон.

Сојузниот извршен совет има право да се изјасни за амандманот и ако тој не е подносител на предлогот на закон.

Член 338

Соборот на Скупштината може да одлучи, пред гласањето за поднесениот амандман на предлог на закон, претресот да се прекине и амандманот да ѝ

се достави на Законодавно-правната комисија заради утврдување на конечниот текст на одредбите што се менуваат со амандманот и за усогласување на другите одредби на предлогот на закон што се во врска со тие одредби.

Член 339

За секој амандман на предлог на закон се гласа во текот на претресот на текстот, по правило, одделно. На седницата на соборот усвоениот амандман станува составен дел на предлогот на закон за кој се одлучува.

За амандманот на подносителот на предлогот, како и за амандманот со кој се согласил подносителот на предлогот, се гласа во текот на претресот на текстот само ако тоа го бара член на соборот, чие барање ќе го поддржат најмалку десет членови на соборот или Сојузниот извршен совет, кога тој не е предлагач. Ако такво барање не биде поднесено, за тој амандман ќе се одлучува, како за составен дел на предлогот на закон, кога и за предлогот на закон.

Член 340

За амандманите се гласа според редоследот на членовите на предлогот на закон на кои се однесуваат.

Ако на еден член на предлогот на закон се поднесени повеќе амандмани, најнапред се гласа за амандманот што најмногу отстапува од предложеното решение, и според тој критериум понатаму за другите амандмани.

Ако е поднесен амандман на амандман, најнапред се гласа за тој амандман.

д) Јавна дискусија по предлог за донесување на закон, нацрт и предлог на закон

Член 341

Во текот на претресот на предлог за донесување на закон, нацрт и предлог на закон, надлежните собори на Скупштината можат да одлучат тој предлог односно нацрт на закон да се стави на јавна дискусија.

Член 342

Ако одлучат предлогот за донесување на закон, нацртот или предлогот на закон да го стават на јавна дискусија, надлежните собори на Скупштината определуваат еден или повеќе одбори на соборите на кои им ставаат во задача:

— да го подготват и да им го поднесат на надлежните собори на усвојување документот што ќе се објави, ако соборите таков документ не усвоиле при одлучувањето за ставањето на предлогот односно нацртот на јавна дискусија;

— да се грижат документот што го усвоиле надлежните собори да се објави и да им биде достапен на граѓаните и на работните и други организации;

— да обезбедат собирање и средување на мислењата и предлозите што ќе бидат изнесени во текот на јавната дискусија;

— да подготват извештај за резултатите од јавната дискусија и да го поднесат до надлежните собори.

Ако надлежните собори ги утврдиле основните елементи што треба да ги содржи документот, соборите можат да определат да се објави документот што го подготвил одбор односно комисија.

За извршувањето на задачата од ставот 1 на овој член соборите можат да формираат посебна заедничка комисија.

Надлежните собори, кога ќе одлучат да стават на јавна дискусија предлог за донесување на закон, нацрт или предлог на закон, што ги поднел Сојузниот извршен совет, можат да определат задачите од ставот 1 на овој член да ги изврши Советот.

Член 343

Документот кој заради спроведување на јавна дискусија се објавува мора да ги содржи проблемите што треба да се решат со законот и начинот на решавањето на тие проблеми.

Кон документот се објавува и покана до граѓаните и работните и други организации да ги достават своите мислења и предлози. Во поканата мора да биде означено до кого се упатуваат мислењата и предлозите и рокот до кој можат да се упатат.

Документот се објавува на јазиците на народите на Југославија и на јазиците на народностите на кои се објавуваат законите и другите општи акти на Сојузната скупштина.

Член 344

Извештајот за резултатите од јавната дискусија ги содржи мислењата и предлозите изнесени во јавната дискусија.

Член 345

Откако ќе го примат извештајот за резултатите од јавната дискусија, надлежните собори на Скупштината го продолжуваат претресот по предлогот за донесување на закон, нацртот, односно предлогот на закон, земаат став за мислењата и предлозите изнесени во дискусијата и, земајќи ги предвид тие мислења и предлози, одлучуваат по предлогот односно нацртот.

з) Скратување на роковите во постапката за донесување на закон

Член 346

Ако не е во прашање сложен или обемен закон, овластениот предлагач, кога го поднесува предлогот за донесување на закон, нацртот или предлогот на закон, може да предложи да се скратат роковите за извршување на одделни дејствија определени со овој деловник, а особено роковите што мораат да изминат од денот на доставувањето на извештајот и другите материјали на членовите на соборот на Скупштината до денот определен за одржување на седницата на која предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон ќе се претресува.

Предлог за скратување на роковите можат да поднесат и претседателството на Скупштината и одбор на соборот.

Член 347

Предлогот за скратување на роковите мора да биде образложен.

За предлогот се известуваат сите членови на соборот на Скупштината и Законодавно-правната комисија во исто време кога им се доставува предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон.

Член 348

Откако ќе го прими предлогот за скратување на роковите, претседателот на надлежниот собор на Скупштината може да свика седница на соборот на која ќе се претресува предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон — и пред да измине рокот кој, според одредбите од овој деловник, мора да измине од денот на доставувањето на извештајот и другите материјали до членовите на соборот до денот определен за одржување на седницата на која ќе се претресува тој предлог односно нацрт.

Претседателот на соборот и по сопствена иницијатива, а по претходно прибавено мислење од матичниот одбор и Законодавно-правната комисија, може да свика седница на начинот од ставот 1 на овој член, со тоа што во актот за свикнувањето на седницата ќе укаже дека роковите се скратени.

Член 349

Соборот на Скупштината на седница претходно одлучува по предлогот за скратување на роковите, па ако го усвои овој предлог, пристапува кон претрес на предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон.

Ако не го усвои предлогот за скратување на роковите, соборот ќе го одложи претресот по предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон.

Член 350

Во постапката за донесување на закон во која се скратени роковите, амандмани можат да се поднесуваат до заклучувањето на претресот по предлогот на закон.

Во претресот се земаат сите амандмани, без оглед на тоа дали предлагачот на амандманот го поддржуваат определен број пратеници.

е) Итна постапка за донесување на закон

Член 351

По исклучок, закон може да се донесе и по итна постапка.

По итна постапка може да се донесе само закон со кој се регулираат такви прашања, за чие регулирање постои фактичка и неодложна потреба, и ако одолжувањето на законското регулирање на тие прашања би имало штетни последици по интересите на општеството.

Член 352

Донесување на закон по итна постапка може да предложи секој овластен предлагач на закон.

Во својот предлог овластениот предлагач е должен посебно да укаже на тоа во што се состои фактичката и неодложната потреба од итно донесување на законот и кои се штетните последици што би ги предизвикало одолжувањето на донесувањето на тој закон.

Кон предлогот за донесување на закон по итна постапка се поднесува и предлог на закон чие донесување се предлага.

Член 353

По предлогот за донесување на закон по итна постапка одлучуваат соборите на Скупштината надлежни за донесување на тој закон.

Ако предлогот не го поднел Сојузниот извршен совет, надлежните собори пред одлучувањето ќе побараат од Сојузниот извршен совет мислење за предлогот.

Член 354

Ако надлежните собори на Скупштината усвојат предлог за донесување на закон по итна постапка, веднаш се пристапува кон претрес на предлогот на закон на седница на соборите, но соборите при утврдувањето на дневниот ред на седницата или во текот на претресот можат да побараат од одборите на соборите или од Законодавно-правната комисија да поднесат итно, во рамките на својот делокруг, свои мислења и предлози за тој предлог.

Член 355

На предлогот на закон што се донесува по итна постапка може да се поднесе амандман до заклучувањето на претресот. Во претрес се земаат сите амандмани, без оглед на тоа дали предлагачот на амандманот го поддржуваат определен број пратеници.

Ако со амандманот се менуваат начелата врз кои се заснова предлогот на закон, или ако прифаќањето на амандманот би предизвикало посустествена измена на текстот на предлогот на закон или ако со амандманот се ангажираат финансиски средства, со него ќе се постапи на начинот определен во чл. 333 и 334 од овој деловник.

Одборите на соборите и Законодавно-правната комисија се должни веднаш да го разгледаат амандманот од ставот 2 на овој член и да му поднесат на соборот извештаи со мислења и предлози за него.

ж) Учество на други собори во донесување на закон од страна на надлежните собори

Прашања од делокругот на надлежните собори што се однесуваат и на областа од делокругот на другите собори

Член 356

Секој член на собор на Скупштината и одбор на собор можат да му предложат на соборот да претресе предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон во чие донесување тој собор не учествува, ако со тој закон се уредуваат прашања што се однесуваат и на областа од делокругот на тој собор (заинтересиран собор).

Предлогот се поднесува до претседателот на соборот, а може да се поднесе и на седница на соборот.

Ако предлогот му е поднесен на претседателот на соборот, претседателот е должен да го внесе во предлогот на дневниот ред. Претседателот на соборот може и по сопствена иницијатива да го внесе во предлогот на дневниот ред претресот по предлогот односно нацртот од ставот 1 на овој член.

За предлогот одлучува соборот.

Член 357

Заинтересираниот собор го претресува предлогот за донесување на закон, нацртот или предлогот на закон и кога надлежниот собор бара од него мислење за тој предлог односно нацрт.

Член 358

Ако заинтересираниот собор го усвои предлогот да претресе предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон во чие донесување тој не учествува, или ако надлежниот собор бара од тој собор мислење за таквиот предлог односно нацрт, предлогот односно нацртот со сите материјали што се однесуваат на тој предлог односно нацрт им се доставуваат на сите членови на соборот.

Член 359

Во поглед на разгледувањето на предлогот за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон од членот 356 на овој деловник од страна на одборите на заинтересираниот собор и претресот на тие предлози односно нацрти на седницата на заинтересираниот собор, согласно се применуваат соодветните одредби на овој деловник за постапката за донесување на закон.

Член 360

Откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон, заинтересираниот собор со заклучок го утврдува својот став.

Заинтересираниот собор може да одлучи на надлежните собори да им го достави своето мислење и предлози за предлогот односно нацртот, а ќе даде мислење кога надлежниот собор ќе го побара тоа.

За ставот на заинтересираниот собор претседателот на соборот ги известува претседателите на надлежните собори.

Член 361

Надлежните собори на Скупштината го разгледуваат мислењето и предлозите на заинтересираниот собор, заземаат свој став по нив и за тој став го известуваат заинтересираниот собор.

Прашања од посебен интерес за работните луѓе односно граѓаните што ги претставува соборот

Член 362

Секој собор на Скупштината во текот на постапката за донесување на закон или друг општ акт во чие донесување не учествува тој, може да им предлага на надлежните собори измени и дополнувања на таквиот акт, ако со него се регулира прашање од посебен интерес за работните луѓе односно граѓаните што ги претставува тој собор (прашање од посебен интерес).

Член 363

Ако смета дека со предлогот за донесување на закон, со нацртот односно со предлогот на закон или на друг општ акт се регулира и прашање од посебен интерес, претседателот на заинтересираниот собор ќе го внесе тоа прашање во предлогот на дневниот ред на седницата на соборот.

Претседателот на заинтересираниот собор ќе го внесе во предлогот на дневниот ред на седницата на соборот прашањето од посебен интерес и кога тоа ќе го предложи одбор на соборот или еден член на соборот, чиј предлог ќе го поддржат десет членови на тој собор. Во итни случаи одбор на соборот односно член на соборот, чиј предлог ќе го поддржат десет членови на тој собор, може да предложи на седницата на соборот таквото прашање да се стави на дневен ред на седницата на соборот.

Претседателот на заинтересираниот собор ќе го внесе во предлогот на дневниот ред прашањето од посебен интерес и кога тоа ќе го предложи претседателството на Скупштината.

Во исто време кога го внесува во предлогот на дневниот ред на седницата на соборот прашањето од посебен интерес, претседателот на соборот им го доставува на сите членови на соборот предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон или друг општ акт со кој се регулира тоа прашање, заедно со сите материјали што се однесуваат на тие предлози односно нацрти.

Член 364

Ако заинтересираниот собор заклучи дека прашањето што е внесено во предлогот на дневниот ред на седницата на соборот е од посебен интерес, постапува кон претрес на тоа прашање.

Во поглед разгледувањето на прашањата од посебен интерес од страна на одборите на заинтересираниот собор и претресот на тоа прашање на седница на заинтересираниот собор, согласно се применуваат соодветните одредби на овој деловник во постапката за донесување на закон.

Член 365

По завршениот претрес заинтересираниот собор може да им предложи на надлежните собори на Скупштината измена или дополнување на предлогот за донесување на закон, на нацртот односно предлогот на закон или друг општ акт.

Во предлогот на заинтересираниот собор мораат да бидат изнесени причините од кои се предлага измената или дополнувањето на соодветниот акт.

Заинтересираниот собор може да определи свој претставник кој на седница на надлежните собори усно ќе го образложи предлогот на заинтересираниот собор.

Член 366

Надлежниот собор на Скупштината е должен да го разгледа предлогот на заинтересираниот собор за измена или дополнувања на предлогот за донесување на закон или нацртот на закон или друг општ акт и по него да заземе став.

Ако надлежниот собор смета дека овој предлог на заинтересираниот собор не треба да се усвои, ќе го извести заинтересираниот собор за својот став и за причините од кои тој предлог не го усвоил и ќе одлучи за предлогот за донесување на закон односно нацртот на закон или друг општ акт.

Член 367

Ако заинтересираниот собор одлучи да им поднесе на надлежните собори на Скупштината предлог за измена или дополнување на предлогот на закон или друг општ акт, тој ќе го определи бројот на своите членови за заедничката комисија што се формира ако некој од надлежните собори не го усвои предлогот на заинтересираниот собор.

Надлежниот собор е должен предлогот на заинтересираниот собор за измена или дополнување на предлогот на закон или друг општ акт, да го разгледа и по него да заземе став.

Надлежниот собор на истата седница на која го разгледува предлогот на заинтересираниот собор за измена или дополнување на предлогот на закон или друг општ акт ќе определи онолкув број на свои членови колку што определил и заинтересираниот собор за заедничката комисија заради евентуално усогласување на ставовите.

Ако надлежниот собор не го усвои предлогот на заинтересираниот собор за измена или дополнување на предлогот на закон или на друг општ акт, тој ќе го извести заинтересираниот собор за својот став и за причините поради кои не го усвоил тој предлог.

Член 368

Заедничката комисија за усогласување на ставовите се формира од определен еднаков број членови од заинтересираниот собор и од двата надлежни собора на Скупштината, кога двата или само еден од надлежните собори не ќе го усвојат предлогот на заинтересираниот собор за измена или дополнување на предлогот на закон или друг општ акт.

Заедничката комисија му поднесува на заинтересираниот собор и на надлежните собори свој извештај со предлог за решение на спорното прашање.

Член 369

Пред претресувањето на извештајот на заедничката комисија во надлежните собори на Скупштината, заинтересираниот собор ги разгледува причините од кои надлежните собори не го усвоиле неговиот предлог, како и извештајот на заедничката комисија, и ги известува надлежните собори за својот став.

Член 370

Надлежните собори на Скупштината го разгледуваат ставот на заинтересираниот собор и извештајот на заедничката комисија.

Ако надлежните собори не го усвојат предлогот на заинтересираниот собор, спорното прашање се симнува од дневниот ред на седницата на надлежните собори, а може да се стави повторно на дневен ред дури по истекот на три месеци од денот на симнувањето од дневниот ред.

При повторното ставање на прашањето на дневен ред на седницата на надлежните собори по истекот на рокот од претходниот став, надлежните собори донесуваат конечна одлука за спорното прашање.

Член 371

Надлежните собори на Скупштината и заинтересираниот собор можат спогодбено да одлучат на заедничка седница да го разгледуваат спорното прашање.

Член 372

Роковите за извршување на одделни дејствија во оваа постапка ги определуваат надлежните собори на Скупштината, водејќи сметка тие да му овозможуваат на заинтересираниот собор да ги оствари своите права утврдени со одредбите на овој деловник.

з) Постапка за усогласување ставовите на надлежните собори**Член 373**

Постапката за усогласување ставовите на надлежните собори на Скупштината се спроведува:

— кога надлежните собори, при одлучувањето по предлогот за донесување на закон, не ќе се согласат за основните начела врз кои треба да се засновава законот или за видот на законот;

— кога надлежните собори, при одлучувањето по предлогот на закон, не го донеле законот во идентичен текст.

Член 374

Претседателите на надлежните собори на Скупштината меѓусебно се известуваат за ставовите што соборите ги зазеле при претресувањето на предлогот за донесување на закон односно предлогот на закон за прашањата по кои, според членот 373 на

овој деловник, во случај на несогласност меѓу соборите, се спроведува постапка за усогласување.

Член 375

Ако претседателите на надлежните собори на Скупштината утврдат дека ставовите на соборите по прашањата по кои, според членот 373 на овој деловник, во случај на несогласност меѓу соборите, се спроведува постапката за усогласување, не се усогласени — за тоа ќе го известат соборот.

За постигање на согласност меѓу соборите, обата собора го продолжуваат претресот и повторно гласаат за спорните прашања.

Член 376

Ако ни по повторниот претрес не се постигне согласност меѓу надлежните собори на Скупштината за спорното прашање, соборите формираат заедничка комисија со еднаков број членови од едниот и другиот собор, на која ѝ се доверува составување на предлог за решение на спорното прашање.

Ако во заедничката комисија не се постигне согласност или ако еден од соборите не го прифати предлогот за решение на спорното прашање што го поднела заедничката комисија, спорното прашање се изнесува на претрес пред заедничка седница на обата собора.

Ако ни на заедничката седница на обата собора не се постигне согласност, предлогот за донесување на закон односно предлогот на закон е симнува од дневниот ред на седницата на соборите.

Предлогот на закон може повторно да се стави на дневен ред на седница на надлежните собори по предлог на еден од соборите или од Сојузниот извршен совет, по истекот на шест месеци од денот на симнувањето од дневниот ред, ако обата собора спогодбено не одлучат да го стават на дневен ред и пред истекот на тој рок.

Член 377

Ако при одлучувањето по предлогот за донесување на закон еден од надлежните собори на Скупштината го усвои тој предлог, а друг го одбие, — натамошна постапка за донесување на тој закон не се спроведува.

Член 378

Ако при одлучувањето за нацртот на закон надлежните собори на Скупштината не утврдат идентични ставови за нацртот, подносителот на нацртот може да бара надлежните собори, заради усогласувањето на ставовите, потврдно да го земат во претрес нацртот.

За барањето на подносителот на нацртот одлучуваат надлежните собори.

Ако надлежните собори не го усвојат барањето на подносителот на нацртот за повторен претрес на нацртот или ако нивните ставови не се усогласат ниту по повторниот претрес на нацртот, подносителот на нацртот одлучува кои ставови ќе ги земе предвид при изработката на предлогот на закон.

Член 379

Ако во текот на претресот на одделен општ акт или на друго прашање по кое одлучуваат надлежните собори или по кое во постапката за донесување на актот учествуваат и заинтересираните собори на Сојузната скупштина, по определени начела и други поважни прашања дојдат до израз различни ставови во надлежните собори односно во другите заинтересирани собори, надлежниот собор во секоја фаза на постапката, по предлог од претседателот на соборот или по предлог од еден член на соборот што ќе го поддржат десет членови на соборот, може да заклучи да се прекине седницата или да се одложи претресот или одлучувањето по предлогот, за да може и пред применувањето на со овој деловник утврдената постапка за усогласување, на соодветен начин да се изнајде заедничка основа за решение на прашањето по кое постојат различни ставови.

2. Постапка за донесување на општествениот план на Југославија, сојузниот буџет и сојузната завршна сметка

Член 330

Во разгледувањето на општествениот план на Југославија, сојузниот буџет и сојузната завршна сметка учествуваат сите собори на Сојузната скупштина.

Во поглед на општествениот план на Југославија Просветно-културниот собор, Социјално-здравствениот собор и Општествено-политичкиот собор се заинтересирани собори со определени права во одлучувањето, а во поглед на сојузниот буџет и сојузната завршна сметка соборите на работните заедници се заинтересирани собори со определени права во одлучувањето.

Сите нацрти и предлози на актите од ставот 1 на овој член, заедно со материјалите што се однесуваат на нив, им се упатуваат на претседателите на сите собори на Скупштината, кои ги доставуваат на сите членови на соборите.

Член 331

Постапка за донесување на општествениот план на Југославија и сојузниот буџет поведува Сојузниот извршен совет кој на Сојузната скупштина ѝ поднесува предлог на основи на планот односно на буџетот.

Сојузниот извршен совет е должен да ѝ го достави на Сојузната скупштина предлогот на основите на планот односно на буџетот за наредната година до рокот утврден со програмите за работа на надлежните собори на Скупштината.

Член 382

Пред претресувањето во надлежните собори на Скупштината, предлогот на основите на општествениот план на Југославија и на сојузниот буџет го разгледуваат заинтересираните собори.

Заинтересираните собори можат да им поднесат на надлежните собори предлози во поглед утврдувањето на насоките за изработка на планот односно на буџетот. Предлогот на заинтересираниот собор мора да биде образложен.

Надлежните собори го разгледуваат предлогот на основите на планот односно на буџетот и предлогот на заинтересираните собори, заземаат став по нив и ги утврдуваат насоките за изработка на општествениот план на Југославија односно на сојузниот буџет.

Ако надлежните собори не го усвојат предлогот на заинтересираниот собор, за тоа ќе го известат заинтересираниот собор и ќе ги изнесат причините од кои не го усвоиле тој предлог.

Член 383

Ако надлежните собори не се согласат во поглед на насоките за изработка на општествениот план на Југославија односно на сојузниот буџет, се спроведува постапката за усогласување на ставовите на соборите, согласно одредбите на чл. 373 до 376 од овој деловник.

Член 384

Во согласност со насоките за изработка на планот односно буџетот што ги утврдиле надлежните собори на Скупштината, Сојузниот извршен совет го утврдува нацртот на општествениот план на Југославија односно нацртот на сојузниот буџет и ѝ го поднесува на Сојузната скупштина.

При утврдувањето на насоките за изработка на општествениот план на Југославија односно на сојузниот буџет надлежните собори можат да одлучат Сојузниот извршен совет да може да пристапи кон утврдување на предлог на општествениот план на Југославија односно на сојузниот буџет и, наместо нацрт, да поднесе предлог на тој акт.

Член 385

Разгледувањето и усвојувањето на нацртот на општествениот план на Југославија и на сојузниот буџет се врши според одредбите по кои се разгледува предлогот на основите на планот односно

на буџетот и се утврдуваат насоките за изработка на планот односно на буџетот.

Член 386

Во согласност со усвоениот нацрт на општествениот план на Југославија односно на сојузниот буџет, или — ако надлежните собори на Скупштината така одлучат — врз основа на утврдените насоки за изработка на планот односно на буџетот, Сојузниот извршен совет го утврдува предлогот на општествениот план на Југославија односно на сојузниот буџет и ѝ го доставува на Сојузната скупштина.

Со предлогот на планот односно буџетот Сојузниот извршен совет ја поднесува потребната документација. Документацијата со предлогот на буџетот, покрај другото, мора да содржи и информација за извршувањето на буџетот во првото полугодие на тековната година и процена за извршувањето на буџетот до крајот на таа година.

Член 387

Ако предлогот на заинтересирианиот собор за измена или дополнување на предлогот на општествениот план на Југославија се однесува на утврдувањето на основните пропорции на распределбата на општествениот производ или на утврдувањето на основните односи меѓу одделни гранки и области, разгледувањето на таквиот предлог на заинтересирианиот собор и одлучувањето по него ќе се врши според постапката утврдена со одредбите на овој деловник за претресување на прашања од посебен интерес за работните луѓе односно граѓаните што ги претставува заинтересирианиот собор.

Ако предлогот на заинтересирианиот собор за измена или дополнување на предлогот на општествениот план на Југославија се однесува на определување материјалната основа и политиката за развој во областа од делокругот на заинтересирианиот собор, а во рамките на основните пропорции за распределба на општествениот производ односно во рамките на основните односи меѓу одделни гранки и области, — надлежните собори, ако не го усвојат таквиот предлог на заинтересирианиот собор, не можат да го донесат општествениот план на Југославија додека во поглед на тој предлог не се спроведе постапката за усогласување.

Член 388

Ако предлогот на заинтересирианиот собор за измена или дополнување на предлогот на сојузниот буџет се однесува на утврдувањето на општата (глобалната) распределба на вкупниот износ од предвидените приходи и нивниот распоред на одделни области од општествениот живот, разгледувањето на таквиот предлог на заинтересирианиот собор и одлучувањето по него ќе се врши според постапката утврдена со одредбите на овој деловник за претресување на прашања од посебен интерес за работните луѓе односно граѓаните што ги претставува заинтересирианиот собор.

Ако предлогот на заинтересирианиот собор за измена или дополнување на предлогот на сојузниот буџет се однесува на утврдување распределбата на буџетските средства во областа од делокругот на заинтересирианиот собор, а во рамките на општата (глобалната) распределба на вкупниот износ од предвидените приходи, — надлежните собори, ако не го усвојат предлогот на заинтересирианиот собор, не можат да го донесат сојузниот буџет додека во поглед на тој предлог не се спроведе постапката за усогласување.

Член 389

Во постапката за усогласување на ставовите на заинтересирианиот собор и надлежните собори на Скупштината што не го усвоиле предлогот на заинтересирианиот собор за измена и дополнување на предлогот на планот односно буџетот, надлежните собори и заинтересирианиот собор формираат, од еднаков број свои членови, заедничка комисија на која ѝ се доверува ставањето на предлог за решение на спорот.

Ако во заедничката комисија не се постигне согласност или ако еден од соборите не го усвои решението што го предложила комисијата, предлогот на заинтересирианиот собор се изнесува на заедничката седница на надлежните собори и на заинтересирианиот собор.

Ако ни на заедничката седница на надлежните собори и заинтересирианиот собор не се постигне согласност, делот на планот односно буџетот на кој се однесува предлогот на заинтересирианиот собор е усвоен ако за него гласало во секој од надлежните собори мнозинството на членовите на тие собори.

Член 390

Во сè друго при донесувањето на планот и буџетот согласно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на постапката за донесување на закони, доколку со одредбите на овој оддел не е определено поинаку.

Член 391

Одредбите на овој оддел за постапката за донесување на планот согласно ќе се применуваат при донесувањето на другите акти со кои, заради извршување на планот, се утврдуваат основите на економската политика во целина или во одделни гранки, а одредбите на овој оддел за постапката за донесување на сојузниот буџет — при донесувањето на сојузната завршна сметка.

Сојузниот извршен совет е должен да ѝ го поднесе на Сојузната скупштина предлогот на сојузната завршна сметка за претходната година, заедно со извештајот на Службата на општественото книговодство, во рокот предвиден со законот.

3. Постапка за ратификација на меѓународни договори

Член 392

Сојузната скупштина ратификацијата на меѓународните договори од нејзина надлежност ја врши со закон.

Член 393

Постапката за донесување на закон за ратификација на меѓународните договори ја поведува Сојузниот извршен совет со поднесување предлог на закон за ратификација.

Член 394

Предлогот на закон за ратификација на меѓународен договор го содржи полниот текст на меѓународниот договор чија ратификација се предлага.

Предлогот мора да биде образложен. Во образложението треба посебно да се укаже на дополнувањата или измените на важечките закони односно донесувањето на новите закони што ги бара меѓународниот договор чија ратификација се предлага и да се изнесат причините од кои ратификацијата на тој договор се предлага.

Член 395

Претресот по предлогот на закон за ратификација на меѓународен договор на седниците на надлежните собори на Скупштината опфаќа општ претрес по предлогот и претресот по текстот на предлогот.

Во текот на општиот претрес по предлогот соборот одлучува за потребата од ратификација на меѓународниот договор и за другите начелни прашања.

Во текот на претресот по текстот на предлогот соборот расправа и за текстот на меѓународниот договор и одлучува за амандманите на предлогот на закон, како и за евентуалните резерви на договорот, ако такви резерви со тој договор се допуштени.

Член 396

Ако со меѓународен договор се предлагаат решенија што би барале донесување на нови или менување на важечките закони, Сојузниот извршен совет пред склучувањето на таквиот договор за тоа ќе ја извести Сојузната скупштина.

Надлежните собори на Скупштината, по повод на ова известување на Сојузниот извршен совет, мо-

жат да заземат став по прашањата што се однесуваат на склучувањето на меѓународниот договор.

Член 397

Во сè друго што со одредбите на овој оддел не е уредено, во постапката за ратификација на меѓународен договор согласно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на постапката за донесување на закони.

4. Посебни одредби за донесување на законици

Член 398

Постапката за донесување на законик со кој се уредуваат и односи во областите во кои федерацијата донесува основни закони, се поведува со предлог за претходно одлучување за донесување на законик.

Предлогот за претходно одлучување за донесување на законик треба да ги содржи причините од кои треба да се донесе законикот, основните начела врз кои законикот треба да се засновува, основните односи што се уредуваат со законикот и начинот на кој се предлага нивното уредување.

Предлогот за претходно одлучување за донесување на закони им се доставува на претседателите на сите собори на Сојузната скупштина, кои го упатуваат до сите членови на соборот.

Член 399

Предлогот за претходно одлучување за донесување на законик од членот 398 на овој деловник претседателот на Скупштината им го доставува и на републичките и покраинските собранија, заради давање на мислења по предлогот. Мислењата што по тој повод ќе ги достават републичките и покраинските собранија им се упатуваат на членовите на сите собори на Скупштината.

Претседателот на собор на Скупштината може да свика седница на соборот, на која ќе се претресува предлогот, за денот до кој, од денот на упатувањето на предлогот на републичките и покраинските собранија, изминале најмалку триесет дена.

Член 400

Предлогот за претходно одлучување за донесување на законик од членот 398 на овој деловник го претресуваат сите собори на Скупштината на одвоени седници.

Секој од соборите одлучува дали законикот ќе се донесе.

Ако одлучат да се донесе законикот, соборите со своја одлука ќе ги утврдат и основните односи што ќе се уредуваат со законикот.

Одлуката на соборите се објавува во службениот весник на федерацијата.

Член 401

Ако соборите на Скупштината ни по повторниот претрес не постигнат согласност во поглед на донесувањето на законик, законикот може да се донесе ако Соборот на народите и најмалку два други собора, од кои едниот мора да биде собор во чиј делокруг спаѓаат прашањата што се уредуваат со законикот, одлучиле да се донесе законикот.

Ако ни по повторниот претрес не се постигне согласност помеѓу Соборот на народите и најмалку два други собора, од кои едниот мора да биде собор во чиј делокруг спаѓаат прашањата што се уредуваат со законикот, предлогот за претходно одлучување за донесување на законик не може да се стави повторно на дневен ред пред истекот на една година од денот на последниот претрес во соборите.

Член 402

Откако на начинот определен во членот 401 став 1 на овој деловник ќе се одлучи да се донесе законикот, надлежните собори на Скупштината го претресуваат предлогот за донесување на законик според одредбите на овој деловник што се однесуваат на постапката за донесување на закон.

5. Постапка за донесување на други општи акти

Член 403

Другите општи акти на Сојузната скупштина, освен законите, општествениот план на Југославија, сојузниот буџет и сојузната завршна сметка, се донесуваат, по правило, според одредбите на овој деловник за предлогот на закон, ако со овој деловник не е поинаку определено.

Член 404

Овластениот предлагач, наместо предлог на општ акт од членот 404 на овој деловник, може да поднесе предлог за донесување или нацрт на тој акт и да предложи тој да се претресе според одредбите од овој деловник за предлогот за донесување на закон или за нацртот на закон.

Секој член на собор на Скупштината, на одбор на собор, претседател на собор и претседателството на Скупштината можат да предложат поднесениот предлог на општ акт да се претресе според одредбите на овој деловник за предлогот за донесување на закон или за нацртот на закон.

По предлозите од ст. 1 и 2 на овој член одлучува соборот.

Член 405

По предлогот на општ акт од членот 403 на овој деловник на седницата на соодветниот собор на Скупштината се води единствен претрес.

Соборот, по предлог од предлагачот на актот, од член на соборот или одбор на соборот може да одлучи да спроведе одделно општ претрес на предлогот, а одделно претрес по текстот на предлогот.

Член 406

Во постапката за донесување на другите општи акти согласно се применуваат одредбите на овој деловник што се однесуваат на постапката за донесување на закони, ако со одредбите на овој деловник не е поинаку определено.

6. Постапка при избор односно именување и разрешување од должност

Член 407

Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор го избираат односно именуваат и разрешуваат од должност претседателот и членовите на колегијалните органи, сојузните функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина, освен функционерите за кои со Уставот или со овој деловник е определено да ги избираат сите или одделни собори.

Соборите на работните заедници учествуваат во постапката за претресување на предлогот за избор односно именување или разрешување од должност на претседателот и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина, и во таа постапка имаат права на одлучување определени со овој деловник.

Член 408

Сите предлози за избор односно именување и разрешување од должност на претседателот и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина мораат да им бидат доставени на членовите на соборот на Скупштината најдоцна осум дена пред денот определен за претрес на тие предлози во соодветниот собор.

По предлогот може да се одлучува на седница на соборот на Скупштината и кога предлогот не им е доставен на членовите на соборот во рокот предвиден во претходниот став, освен ако еден член на соборот чие барање ќе го поддржат десет членови на соборот бара да се одложи одлучувањето по тој предлог до наредната седница, која ќе се одржи најрано по истекот на осум дена од денот кога на пратениците им е доставен предлогот.

Член 409

Предлогот за избор на претседател и членови на Сојузниот извршен совет што го поднесува пратеникот кого Претседателот на Републиката го предложил за претседател на Советот, им се упатува,

во исто време кога и на Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, и на соборите на работните заедници, заедно со мислењето на Комисијата на Сојузната скупштина за избор и именувања.

Пред претресувањето во Соборот на народите и во Општествено-политичкиот собор, предлогот за избор на претседател и членови на Сојузниот извршен совет го претресуваат на свои седници соборите на работните заедници и за своето мислење по тие предлози го известуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор.

Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, пред донесувањето на одлуката за избор на претседател и членови на Сојузниот извршен совет, се должни да ги разгледаат мислењата на соборите на работните заедници за предлозите од ставот 1 на овој член и да заземаат став по нив.

Член 410

Предлогот за избор и именувања на претседател и членови на колегијалните органи, како и предлогот за избор и именување на сојузните функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина, освен Сојузниот извршен совет и оние функционери за кои со Уставот е поинаку определено, го поднесува Комисијата на Сојузната скупштина за избор и именувања. Предлогот може да го поднесе и група од најмалку дваесет пратеници.

Комисијата за избор и именувања својот предлог им го упатува, во исто време кога и на Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, и на соборите на работните заедници. Ако Комисијата поднесува свој предлог по прибавено мислење од Сојузниот извршен совет, на членовите на сите собори им се доставува и мислењето на Сојузниот извршен совет.

Предлогот на групата од најмалку дваесет пратеници и се упатува на Комисијата за избор и именувања заради давање на мислење по тој предлог и, заедно со мислењето на Комисијата, им се доставува на членовите на сите собори.

Член 411

Ако предлогот од членот 410 на овој деловник се однесува на избор односно именување на претседател или членови на колегијалните органи или на именување на сојузни функционери што вршат функција односно раководат со работата на сојузен орган на управата во областа што спаѓа во делокругот на некој од соборите на работните заедници — пред претресувањето во Соборот на народите и во Општествено-политичкиот собор таквиот предлог на својата седница го претресува соодветниот собор на работните заедници и за своето мислење по тој предлог го известува Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор.

Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор за функцијата од ставот 1 на овој член не можат да изберат лице со чиј избор односно именување не се согласил соодветниот собор на работните заедници.

Член 412

Секој од соборите на работните заедници може да го претресува и предлогот од членот 410 на овој деловник кој не се однесува на избор односно именување на претседател или на членови на колегијалните органи или на именување на сојузни функционери што вршат функција односно раководат со работата на сојузен орган на управата во областа што спаѓа во делокруг на тој собор на работните заедници.

Кога на членовите на соборот на работните заедници ќе им го достави предлогот од ставот 1 на овој член, претседателот на соборот ќе ги повика членовите на соборот да го известат во рок од петнаесет дена дали бараат да се претресе предлогот на седница на соборот.

Ако најмалку десет члена на еден од соборите на работните заедници во рок од петнаесет дена од денот кога предлогот од ставот 1 на овој член им е упатен на членовите на тој собор му упатат на претседателот на соборот барање предлогот да се

претресот на седницата на соборот, или ако тоа претседателот на тој собор го смета за потребно, претседателот на соборот ќе свика седница на соборот заради претресување на тој предлог и за тоа ќе ги известат претседателите на надлежните собори. Во тој случај Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор за предлогот не можат да одлучуваат пред да се претресе тој на седница на соборот на работните заедници.

Откако ќе го претресе предлогот од ставот 1 на овој член, односниот собор на работните заедници ги известува за своето мислење по тој предлог Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, како и Комисијата за избор и именувања.

Ако односниот собор на работните заедници се изјасни против предлогот од ставот 1 на овој член, Комисијата за избор и именувања е должна да го разгледа мислењето на тој собор, па ако и покрај тоа мислење остане при својот предлог, ќе им го достави на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор својот образложен став во врска со мислењето на соборот на работните заедници.

Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, пред да одлучат по тој предлог, се должни да го разгледаат мислењето на односниот собор на работните заедници и по него да заземат став.

Член 413

На седницата на соборите на Скупштината на која се претресува предлогот од членот 410 на овој деловник, известителот на Комисијата за избор и именувања и еден од групата пратеници што го поднеле предлогот имаат право да го образложат предлогот.

Член 414

Претседателот и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина се сметаат за избрани односно именувани кога Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор ќе донесат идентична одлука за нивниот избор односно именување.

Ако надлежните собори при првото гласање не донесат идентична одлука, гласањето се повторува. Ако ни при повторното гласање соборите не донесат идентична одлука, изборот односно именувањето се врши врз основа на нов предлог.

Член 415

Постапка за разрешување од должност на претседателот и членовите на колегијалните органи и функционерите што ги избира односно именува Сојузната скупштина поведуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор:

— кога по повод поставување на прашањето за доверба на седница на еден од тие собори од страна на десет членови на тој собор, соборот ќе му изгласа недоверба на Сојузниот извршен совет или на претседателот односно на одделен член на Советот (член 249), односно на сојузен функционер што го именува Скупштината (член 437);

— кога еден од тие собори, по предлог од најмалку десет членови на соборот, ќе одлучи да поведе таква постапка (член 250 став 2 и член 438 став 2);

— кога некој од соборите на работните заедници ќе предложи разрешување од должност на претседателот и сите членови односно одделен член на Сојузниот извршен совет (чл. 248 и 250 став 1) односно на функционер што го именува Скупштината (чл. 436 и 438 став 1);

— кога група пратеници ќе предложи разрешување од должноста на претседателот и сите членови односно одделен член на Сојузниот извршен совет (член 251), односно сојузен функционер што го именува Скупштината (член 439);

— кога сојузниот извршен совет ќе предложи разрешување од должност на сојузен функционер што го именува Скупштината (член 439).

Член 416

Предлогот на Сојузен извршен совет и на група од определен број пратеници за разрешување од

должност на функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина му се доставува на претседателот на Скупштината, кој им го упатува на претседателите на сите собори на Скупштината и на Комисијата за избор и именувања.

Предлогот на собор на работните заедници за разрешување од должност на функционери што ги избира односно именува Скупштината, кој претседателот на тој собор им го доставува на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор, им се доставува и на претседателите на другите собори на работните заедници и на Комисијата за избор и именувања.

Член 417

Предлозите за разрешување од должност на сојузни функционери што го избира односно именува Сојузната скупштина ги разгледува Комисијата за избор и именувања, и на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор им доставува свое образложено мислење во врска со тие предлози.

Мислењето на Комисијата за избор и именувања им се доставува и на соборите на работните заедници што го претресуваат предлогот за разрешување.

Член 418

Одредбите на членот 409 од овој деловник согласно се применуваат на постапката за претресување на предлог за разрешување од должност на претседателот и на сите односно на одделни членови на Сојузниот извршен совет, како и на постапката за претресување на колективна оставка на Советот и оставка на претседателот или одделни членови на Советот.

Член 419

Одредбите на членот 411 од овој деловник согласно се применуваат на постапката за претресување на предлог за разрешување од должност на претседателот и членовите на колегијални органи и сојузни функционери од тој член.

Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор можат да го разрешат од должност претседателот и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери од членот 411 на овој деловник само ако со предлогот се согласил и оној собор од соборите на работните заедници што учествувал во одлучувањето за нивниот избор односно именување.

Член 420

Одредбите на членот 412 од овој деловник согласно се применуваат на постапката за разрешување од должност на функционерите од тој член.

Член 421

Претседателот и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина се разрешуваат од должност кога Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор ќе донесат идентична одлука за нивното разрешување.

Ако еден од соборите не донесе одлука за разрешување од должност на претседателот и членовите на Сојузниот извршен совет или на претседателот на Сојузниот извршен совет каква што донел друг собор, се спроведува постапка за усогласување на ставовите на соборите. Ако еден од соборите не донесе одлука за разрешување од должност на претседателот и членовите на други колегијални органи или на сојузен функционер каква што донел друг собор — тие остануваат на должност.

Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор ќе ги разрешат од должност претседателот и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери што поднеле оставка.

Член 422

За разрешување од должност на претседателот и членовите на Сојузниот извршен совет претседателот на Сојузната скупштина го известува Претседателот на Републиката.

Член 423

При донесувањето на одлуката за разрешување од должност на функционери, Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор можат да определат лице кое ќе го заменува функционерот што се разрешува — до изборот односно именувањето на нов функционер.

7. Начин на одлучување по предлозите на акти

Член 424

Секој собор на Скупштината одлучува по предлогот на акт на седницата на соборот на која присуствува мнозинството членови на соборот.

Член 425

Полноважни се одлуките за кои гласало мнозинството на присутните членови на соборот, освен во случајот од членот 389 на овој деловник, кога надлежните собори одлучуваат со мнозинство на гласови на сите членови на соборот.

Член 426

Гласањето се врши јавно.

XI. ОДНОСИ НА ТЕЛАТА НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА СПРЕМА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ НА УПРАВАТА

Член 427

Секој собор на Сојузната скупштина, во рамките на својот делокруг, може да бара од сојузните органи на управата:

- да проучат определено прашање од својот делокруг и за тоа да му поднесат извештај,
- да ја изложат состојбата во областа од својот делокруг;
- да изработат предлог за донесување на закон, нацрт, односно предлог на закон;
- да извршат други стручни работи од својот делокруг за потребите на соборот и неговите тела.

Член 428

Функционерите што раководат со сојузните органи на управата можат да ѝ поднесат на Сојузната скупштина предлог за давање на иницијатива за донесување на закон или друг општ акт на Сојузната скупштина (барање за донесување на закон)

Член 429

Сојузните органи на управата соработуваат со комисиите на Сојузната скупштина и одборите на Соборите на Скупштината.

Одборите на соборите, во рамките на својот делокруг, можат да бараат од сојузните органи на управата особено:

- редовно да ги известуваат за состојбата и појавите во областа од својот делокруг;
- да ги известат за спроведувањето на политиката што ја утврдила Сојузната скупштина за одделни прашања и за извршувањето на законите и другите општи акти на Сојузната скупштина;
- да им даваат известувања и објаснувања за прашањата од својот делокруг;
- да им ги достават податоците со кои располагаат или што во својот делокруг се должни да ги собираат и евидентираат, како и списите и другите документи потребни за работата на соборите и нивните тела.

Правото од сојузните органи на управата да бараат известувања, објаснувања и податоци од ставот 2 ал. 3 и 4 на овој член го имаат, во рамките на својот делокруг и извршувањето на своите задачи, и комисиите на Скупштината и другите тела на Скупштината и на нејзините собори.

Член 430

Одборите на соборите на Сојузната скупштина можат да им предлагаат на функционерите што раководат со сојузните органи на управата заедно да формираат комисији, студиски групи или други групи на стручњаци, за проучување на определени прашања и подготвување на елаборати за тие прашања.

Член 431

Телата на Сојузната скупштина ги известуваат сојузните органи на управата за седниците на кои ќе бидат претресувани прашања што се однесуваат на областа од нивниот делокруг, заради учество на нивни претставници на тие седници.

Член 432

Функционерите што раководат со сојузните органи на управата имаат право и должност да учествуваат во работата на седниците на соборите на Скупштината кога на тие седници се претресуваат предлог за донесување на закон, нацрт или предлог на закон или на друг општ акт на Сојузната скупштина со кој се уредуваат прашања што се однесуваат на областа од делокругот на органот на управата со кој тие раководат, или друго прашање што се однесува на областа од делокругот на тој орган на управата.

Функционерите од ставот 1 на овој член по своја иницијатива или по барање на комисија на Скупштината или одбор или на друго работно тело на соборите, учествуваат во работата на седниците на тие тела кога на тие седници се разгледуваат предлог за донесување на закон, нацрт или предлог на закон или на друг општ акт на Сојузната скупштина, со кој се уредуваат прашања што се однесуваат на областа од делокругот на органот на управата со кој тие раководат, или друго прашање што се однесува на областа од делокругот на тој орган на управата.

На седниците на соборите на Скупштината овие функционери им даваат на тие собори известувања и објаснувања за прашањата што се разгледуваат, а се должни, по нивно барање, да им даваат такви објаснувања и известувања и по писмен пат.

За редовното известување на соборите и нивните одбори за работата на сојузните органи на управата, за состојбата, појавите и проблемите во областа од делокругот на тие органи, како и зраци давање на тие тела потребни известувања и објаснувања за прашањата што се разгледуваат, во работата на седниците на соборите, комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на соборите има право да учествува како претставник на сојузен орган на управата и друг функционер во тој орган кој за тоа посебно е определен.

Член 433

Функционерите што раководат со сојузните органи на управата ја известуваат Сојузната скупштина за состојбата во соодветната област на управата, за извршувањето на законите и другите општи акти на Сојузната скупштина и другите сојузни прописи и за други прашања од својот делокруг, како и за работата на органот со кој раководат.

За овие прашања функционерите што раководат со сојузните органи на управата се должни да ја известуваат Сојузната скупштина и кога тоа го бара надлежниот собор на Скупштината.

Секој од соборите на Скупштината може да бара функционерот што раководи со сојузен орган на управата да го извести за кое и да било од прашањата од ставот 1 на овој член, ако тоа прашање спаѓа во областа од делокругот на тој собор.

Во поглед начинот на известување на Сојузната скупштина од страна на функционерите што раководат со сојузните органи на управата и претресувањето на прашањата за кои овие функционери ја известуваат Сојузната скупштина, согласно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на известувањето на Сојузната скупштина од страна на Сојузниот извршен совет (чл. 234 до 238).

Член 434

Сојузен функционер има право да поднесе оставка и да ја образложи.

Функционерот што го именува Сојузната скупштина оставката му ја поднесува на претседателот на Скупштината, кој им ја упатува на претседатели-

те на сите собори. Претседателот на секој собор им ја доставува оставката на сите членови на соборот.

За оставката на сојузниот функционер се известува и Сојузниот извршен совет.

Оставката на функционерот што го именува Сојузната скупштина задолжително ја разгледуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор, и тие по повод на таа оставка можат да отворат претрес.

Оставката на функционерот што го именува Скупштината а кој врши функција односно раководи со работата на сојузен орган на управата во областа што спаѓа во делокруг на некој од соборите на работните заедници, ја разгледува и тој собор на работните заедници, а оставките на другите функционери што ги избира односно именува Сојузната скупштина — соборот на работните заедници ги разгледува ако тоа го предложи претседателот на соборот или ако тоа го бараат најмалку десет членови на тој собор.

Ако некој од соборите на работните заедници по повод оставката на функционер отвори претрес, тој го известува за своето мислење Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор.

Член 435

Десет пратеници — членови на собор на Скупштината, на седница на соборот чии се членови можат да постават прашање за доверба на сојузен функционер што го именува Скупштината.

Еден од пратениците што го поставиле прашањето за доверба ќе ги изнесе на седницата на соборот причините од кои се поставува прашањето за доверба.

Прашање за доверба пратениците можат да постават, особено, кога надлежниот собор ја претресува работата на сојузниот орган на управата или други прашања за кои органот на управата ја известува Скупштината, како и во други случаи кога сојузниот функционер што го именува Скупштината, по своја иницијатива или по барање од надлежните собори, изнесува свој став по определено прашање.

Член 436

Ако по повод на поставеното прашање за доверба некој од соборите на работните заедници, во рамките на својот делокруг, му изгласа недоверба на функционерот што го именува Скупштината, ќе им предложи на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор негово разрешување од должност.

Предлогот за разрешување од должност на сојузен функционер што го именува Сојузната скупштина им се доставува на претседателите на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор.

Член 437

Ако по повод на поставеното прашање за доверба на седница на Соборот на народите или на Општествено-политичкиот собор, од страна на десет пратеници — членови на тој собор, соборот изгласа недоверба на сојузен функционер што го именува Скупштината, ќе се поведе постапка за разрешување од должност на тој функционер.

Член 438

Најмалку десет пратеници — членови на соборите на работните заедници во својот собор можат да предложат соборот да поднесе предлог за разрешување од должноста на сојузен функционер што го именува Скупштината.

Најмалку десет пратеници — членови на Соборот на народите или на Општествено-политичкиот собор, во својот собор можат да предложат соборот да поведе постапка за разрешување од должноста на функционер што го избира или именува Скупштината.

Член 439

Предлог за разрешување од должноста на функционер што го именува Сојузната скупштина можат да поднесат и Сојузниот извршен совет и група од најмалку дваесет пратеници.

ХП. ОДНОСИ НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА СПРЕМА УСТАВНИОТ СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА

Член 440

Соборите на Сојузната скупштина надлежни според одредбите на Уставот и овој деловник за делокругот на соборите, ги разгледуваат мислењата и предлозите на Уставниот суд на Југославија за донесување и измена на законите, за давање на автентични толкувања и за преземање на други мерки за обезбедување на уставноста и законитоста и за заштита на правата на самоуправувањето и другите права и слободи на граѓаните.

Своите мислења и предлози Уставниот суд му ги доставува на претседателот на Скупштината, кој им ги упатува на претседателите на соодветните собори на Сојузната скупштина.

Член 441

На седницата на собор на Сојузната скупштина на која се разгледуваат мислењата и предлозите на Уставниот суд на Југославија, се повикува и претседателот на тој суд. Претседателот на Уставниот суд, односно судија што го заменува, може да учествува во работата на соборите на Скупштината кога се разгледуваат мислењата и предлозите на Уставниот суд.

За заклучоците донесени по повод разгледувањето на мислењата и предлозите на Уставниот суд се известува Уставниот суд.

Член 442

Барање за давање мислење за согласноста на републичкиот устав со Уставот на Југославија до Уставниот суд на Југославија поднесува претседателот на Скупштината, врз основа на заклучок на кој и да било собор на Скупштината.

Член 443

Секој собор на Сојузната скупштина може да одлучи пред Уставниот суд на Југославија да се поведе постапка за оценување на уставноста или законитоста.

Предлог за поведување на постапка за оценување на уставноста или законитоста поднесува, врз основа на заклучок на соборот, претседателот на соборот преку претседателот на Скупштината.

Член 444

Предлогот за поведување на постапка за оценување на уставноста на закони, што Уставниот суд на Југославија ѝ го доставува на Сојузната скупштина, му се упатува на претседателот на Скупштината, кој ѝ го доставува на разгледување на Законодавно-правната комисија на Сојузната скупштина. Претседателот на Скупштината може да определи тој предлог да им се достави на разгледување и на одборите на надлежните собори на Скупштината, во чиј делокруг спаѓаат прашањата на кои се однесува предлогот.

Ако Законодавно-правната комисија или одбор на соборите, при разгледувањето на предлогот за поведување на постапка за оценување уставноста на закон, оцени дека има основа за измена или дополнување на законот или на друг општ акт на кој се однесува предлогот, или дека е потребно соборите претходно да заземат начеден став по прашањето на кое се однесува предлогот, предлогот за поведување на постапка за оценување уставноста на законот, со свое мислење, ќе им го достави на претседателите на надлежните собори заради изискување на седница на соборот.

Во согласност со мислењето и заклучоците на надлежното тело на Сојузната скупштина, генералниот секретар на Скупштината му доставува на Уставниот суд на Југославија одговор на предлогот за оценување уставноста на законот и ги дава известувањата кои Уставниот суд ги бара од Скупштината заради разјаснување состојбата на работите.

Сојузната скупштина како учесник во постапката пред Уставниот суд ја претставува лице што ќе го определи претседателот на Скупштината од редот на функционерите во Скупштината.

Член 445

Одлуките на Уставниот суд на Југославија, кои се однесуваат на сојузен закон, Уставниот суд му ги доставува на претседателот на Сојузната скупштина, кој им ги упатува на претседателите на надлежните собори на Скупштината.

Претседателот на надлежниот собор е должен да го запознае соборот со одлуката на Уставниот суд што се однесува на сојузниот закон, на првата наредна седница на соборот.

ХИИ. ОДНОСИ НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА СПРЕМА ВРХОВНИОТ СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА, ВРХОВНИОТ СТОПАНСКИ СУД, СОЈУЗНОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО И СОЈУЗНОТО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО

1. Врховен суд на Југославија и Врховен стопански суд

Член 446

Врховниот суд на Југославија и Врховниот стопански суд ја известуваат Сојузната скупштина за применувањето на законите и за проблемите во работата на судовите.

Извештаите на Врховниот суд на Југославија и на Врховниот стопански суд особено ги опфаќаат прашањата што се однесуваат на појавите и општествени односи што тие судови ги следеле и проучувале, како и мислењата и предлозите за потребата од донесување или измена на прописите или нивно автентично толкување, или за потребата од преземање на други мерки заради спречување на општествено опасните и штетните појави и зацврстување на законитоста.

Член 447

Врховниот суд на Југославија и Врховниот стопански суд ѝ доставуваат на Сојузната скупштина свои извештаи по барање од Скупштината или по сопствена иницијатива.

Барање за поднесување на извештај може да постави секој од соборите на Сојузната скупштина во рамките на својот делокруг, како и претседателот на Скупштината.

Член 448

Извештајот со мислењата и предлозите на Врховниот суд на Југославија односно Врховниот стопански суд, утврдени на начинот определен со закон, го поднесува претседателот на Врховниот суд на Југославија односно претседателот на Врховниот стопански суд.

Извештајот му се доставува на претседателот на Скупштината, кој им го упатува на надлежните собори на Сојузната скупштина и на претседателите на сите собори на работните заедници.

Член 449

Извештаите на Врховниот суд на Југославија и на Врховниот стопански суд ги претресуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор на Сојузната скупштина.

Ако извештајот се однесува и на прашања од областа во делокругот на некој од соборите на работните заедници, таквиот извештај можат да го разгледуваат и тие собори, кои за своето мислење го известуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор. Секој од соборите на работните заедници, во рамките на својот делокруг, може да му предложи на Соборот на народите и на Општествено-политичкиот собор и соодветни мерки во врска со работата на судовите од ставот 1 на овој член.

Овие извештаи можат претходно да ги разгледуваат одборите на соборите.

Претседателот на Врховниот суд на Југославија и претседателот на Врховниот стопански суд, односно судиите што тие ќе ги определат, можат да учествуваат во работата на седниците на соборите и илните одбори на кои се претресува извештајот на соодветниот суд.

Член 450

Врз основа на претресот на извештајот на Врховниот суд на Југославија и на Врховниот стопански суд

ски суд, надлежните собори на Сојузната скупштина одлучуваат за мерките што треба да се преземат.

2. Сојузно јавно обвинителство и Сојузно јавно правобранителство

Член 451

Сојузниот јавен обвинител ја известува Сојузната скупштина за проблемите во врска со применувањето на сојузните закони, што се појавуваат во вршењето на функцијата на јавното обвинителство, и за другите проблеми што се појавуваат во работата на јавното обвинителство, како и за состојбата на криминалитетот и за другите проблеми и појави од општо значење што јавното обвинителство ги забележало во својата работа.

Член 452

Сојузниот јавен правобранител ја известува Сојузната скупштина за забележувањата и проучувањата на јавното правобранителство, за забележаните појави од значење за правната заштита на општествениот имот, како и за други прашања во врска со својата работа.

Член 453

Во поглед поднесувањето на извештаите од сојузниот јавен обвинител и сојузниот јавен правобранител, и разгледувањето и претресувањето на овие извештаи, согласно се применуваат одредбите на овој деловник за поднесување на извештаи од Врховниот суд на Југославија и Врховниот стопански суд и за разгледувањето и претресувањето на тие извештаи.

XIV. СОРАБОТКА НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА СО СОБРАНИЈАТА НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ, СО ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И СО РАБОТНИТЕ И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 454

Сојузната скупштина и нејзините тела во извршувањето на своите задачи соработуваат со републичките и покраинските собранија, како и со собранијата на општините и на другите општествено-политички заедници.

Во извршувањето на своите задачи Сојузната скупштина и нејзините тела соработуваат и со општествено-политичките организации, со работните организации и нивните асоцијации и со другите самоуправни организации и здруженија.

Сојузната скупштина соработува со органите и организациите од ст. 1 и 2 на овој член во согласност со одредбите на овој деловник и деловниците на соборите на Скупштината. Со оваа соработка се остваруваат учеството на тие органи и организации во изградувањето на политиката на федерацијата, како и нивното влијание и нивните права и должности во работата на Сојузната скупштина и нејзините тела.

Член 455

Соработката со републичките и покраинските собранија и нивните тела ја остваруваат, во рамките на својот делокруг, соборите на Сојузната скупштина, претседателството на Скупштината и претседателот на Скупштината, комисиите на Скупштината, одборите и другите работни тела на соборите.

Член 456

Соработката особено се остварува со размена на информативни и документациони материјали од работата на собранијата и нивните тела, со одржување на заеднички состаноци на претставниците на соодветните тела, со меѓусебна размена на мислења, со формирање на заеднички работни и други групи за проучување на определени прашања, како и преку други форми на соработка.

Член 457

Предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони и други општи акти на Сојузната скупштина им се доставуваат на републичките и покраинските собранија,

Републичките и покраинските собранија се известуваат за ориентационите рокови во кои Сојузната скупштина односно нејзините тела ќе ги разгледуваат тие предлози односно нацрти.

Претседателот на собор на Сојузната скупштина, при свикнувањето на седница на соборот на која ќе се разгледуваат предлози за донесување на закони, нацрти и предлози на закони и други општи акти на Сојузната скупштина, ќе води сметка за тоа републичките и покраинските собранија да бидат во можност да ѝ достават на Сојузната скупштина мислења и предлози по тие акти.

Член 458

Ставовите, мислењата и предлозите на републичките односно покраинските собранија претседателот на Сојузната скупштина им ги доставува на претседателите на надлежните собори на Скупштината, кои се должни да ги разгледаат на свои седници.

Предлозите и мислењата на другите тела на републичките и покраинските собранија, им се доставуваат непосредно на соодветните тела на Сојузната скупштина.

Член 459

Во извршувањето на своите задачи, Сојузната скупштина соработува со Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија, со Сојузот на комунистите на Југославија, со Сојузот на младината на Југославија, со Сојузот на здруженијата на борците од Народноосвободителната војна и со Сојузот на синдикатите на Југославија, и се потпира врз нивните иницијативи, предлози и мислења.

Сојузната скупштина соработува и со други општествено-политички организации и здруженија.

Член 460

Соработката со општествено-политичките организации, во рамките на својот делокруг, ја остваруваат соборите на Сојузната скупштина, претседателството на Скупштината и претседателот на Скупштината, комисиите на Скупштината, одборите и другите тела на соборите.

Соработката особено се остварува преку размена на информативни и документациони материјали, со меѓусебна размена на мислења, со учество на претставници на општествено-политичките организации во работата на комисиите и другите работни групи за проучување на определени прашања, со заедничко организирање на јавни дискусии и други форми на консултирање на пошироката јавност по прашањата за кои одлучува Сојузната скупштина односно за спроведувањето на политиката што ја утврдила Скупштината, како и преку други форми на соработка.

Телата на Сојузната скупштина можат да бараат од општествено-политичките организации мислења и предлози за одделни прашања од својот делокруг и можат да повикуваат на своите седници претставници на тие организации.

Член 461

Во извршувањето на своите задачи Сојузната скупштина и нејзините тела соработуваат со Постојаната конференција на градовите и другите асоцијации на општествено-политичките заедници, со работните организации, со Сојузната стопанска комора и со другите асоцијации на работните и други самоуправни организации.

Соработката со овие организации ја остваруваат, во рамките на својот делокруг, соборите на Сојузната скупштина, претседателството на Скупштината и претседателот на Скупштината, комисиите на Скупштината, одборите и другите тела на соборите.

Соработката особено се остварува преку размена на мислења по прашањата што се разгледуваат во Скупштината и нејзините тела, со учество на претставници на овие организации во работата на комисиите и другите работни тела за проучување на определени прашања што се од интерес за ра-

ботните луѓе и работните заедници во тие организации односно за граѓаните.

Телата на Сојузната скупштина можат да бараат од овие организации мислења и предлози по прашања од својот делокруг и можат да повикуваат на своите седници претставници на тие организации.

XV. СЛУЖБИ НА СОЈУЗНАТА СКУПШТИНА

Член 462

За вршењето на стручните и другите работи за потребите на Сојузната скупштина, на нејзините тела и на сојузните пратеници постојат служби на Сојузната скупштина.

Службите на Скупштината вршат работи кои се однесуваат на подготвувањето и организирањето седниците на Скупштината и нејзините тела, обезбедувањето и давањето на стручни мислења во врска со работата и задачите на телата на Скупштината, изготвувањето на програми и планови за работата на Скупштината и нејзините тела и следењето на нивното извршување, обезбедувањето на единство во стручен и методолошки поглед во постапката за донесување на закони и други акти на Скупштината, обезбедувањето и подготвувањето на документациони и други материјали и податоци потребни за работата на Скупштината и нејзините тела, следењето и извршувањето заклучоците на телата на Скупштината, подготвувањето предлози на акти и стручни материјали по барање од телата на Скупштината и пратениците, информирањето за работата на Скупштината и нејзините тела, како и на други стручни, административни и технички работи за потребите на Скупштината, нејзините тела и пратениците.

Член 463

Службите на Сојузната скупштина се организираат и ги вршат задачите и работите од својот делокруг како единствена служба на Сојузната скупштина.

Службите на Скупштината се организираат како самостојни стручни служби, служби на соборите и на другите тела на Скупштината, во согласност со карактерот на работите и задачите што ги вршат за потребите на Скупштината и нејзините тела.

Член 464

Општо раководење со службите на Сојузната скупштина обезбедува генералниот секретар на Скупштината.

Генералниот секретар ја организира и усогласува работата на службите во извршувањето на задачите и работите за потребите на Скупштината, нејзините тела и пратениците и се грижи за единственото функционирање на службите.

Генералниот секретар издава упатства за работа на службите, со кои се обезбедува успешно вршење на работите за потребите на Скупштината и нејзините тела и усогласеност во нивната работа.

Генералниот секретар, во поглед на работните односи и самоуправавањето во службите на Скупштината, ги има правата и должностите на функционер кој раководи со сојузен орган на управата.

Генералниот секретар на Сојузната скупштина го именува и го разрешува од должност Сојузната скупштина.

За својата работа и работата на службите на Скупштината генералниот секретар ѝ одговара на Сојузната скупштина.

Член 465

Со служба на собор на Скупштината раководи секретар на соборот кого по предлог од Комисијата на Сојузната скупштина за избор и именувања, го назначува и разрешува од должност соодветниот собор.

За работата на службите и за својата работа секретарот на соборот му одговара на соборот.

Секретарот на соборот е должен да постанува според упатствата од претседателот на соборот во поглед извршувањето на задачите и работите за

потребите на соборот, а во поглед организирањето на работите и функционирањето на службите на соборот — и според упатствата од генералниот секретар на Скупштината.

Член 466

Комисијата на Сојузната скупштина има секретар.

Секретарот на комисијата е должен да постапува според упатствата од комисијата во поглед извршувањето на задачите и работите за потребите на комисијата, а во поглед организирањето на работите и функционирањето на службата на комисијата — и според упатствата од генералниот секретар на Скупштината.

Член 467

Задачите и организацијата на службите на Сојузната скупштина, нивните меѓусебни односи, работите што самостојно ги вршат одделни стручни работници во Скупштината, начинот на назначување и разрешување од должноста на раководителите на службите и другите организациони единици и нивната одговорност, поблиску се утврдуваат со одлуката што ја донесуваат Соборот на народите и Општествено-политичкиот собор.

Пред донесувањето на оваа одлука надлежните собори ќе прибават и мислења од соборите на работните заедници.

Член 468

Самостојните стручни служби се формираат со одлука на Сојузната скупштина, со која се утврдуваат задачите, организацијата и работата на службите, начинот на именување на раководителите на службите и нивната одговорност, како и односите на тие служби спрема другите служби на Скупштината.

Член 469

За давање на стручни мислења на Сојузната скупштина и нејзините тела можат да се формираат стручни совети на Сојузната скупштина.

Со одлуката за формирање на стручните совети се определуваат нивните задачи, составот и организацијата.

XVI. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 470

Одредбите на овој деловник, кои се однесуваат на сојузните органи на управата, важат и за сојузните совети и сојузните организации во смисла на Законот за сојузните органи на управата, сојузните совети и сојузните организации, а одредбите кои се однесуваат на функционерите што раководат со сојузните органи на управата важат и за колегијалните тела што раководат со сојузните совети и сојузните организации и за претседателите на советите односно старешините на сојузните организации.

Член 471

Со денот на влегувањето во сила на овој деловник престануваат да важат Деловникот на Сојузната скупштина („Службен лист на СФРЈ“, бр. 21/67), Одлуката за постапката за избор, именување и разрешување на претседателите и членовите на колегијалните органи и сојузните функционери од надлежноста на Сојузната скупштина и Одлуката за постапката за спроведување на Уставниот амандман IX точка 5 („Службен лист на СФРЈ“, бр. 42/69).

Член 472

Овој деловник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Сојузна скупштина

АС бр. 179

26 јуни 1970 година

Белград

Потпретседател
на Сојузната скупштина,
Блажо Ѓурчиќ, с. р.

351.

Врз основа на членот 6 став 1 од Законот за техничките мерки („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65 и 55/69) и членот 89 ст. 1 и 3 од Основниот закон за изградбата на инвестиционите објекти („Службен лист на СФРЈ“, бр. 20/67, 30/68 и 55/69), сојузниот секретар за стопанство припишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ТЕХНИЧКИТЕ МЕРКИ И ЗА УСЛОВИТЕ ЗА МОНТАЖА НА ЧЕЛИЧНИ КОНСТРУКЦИИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со одредбите на овој правилник се пропишуваат техничките мерки и условите за монтажа на челични конструкции.

Како челични конструкции, во смисла на овој правилник, се подразбираат носечките челични конструкции на: станбени, административни и други јавни згради; индустриски, земјоделски и други стопански објекти; индустриски и рударски уреди; пешачки, друмски и железнички мостови и други сообраќајни објекти; дигалки; столбови за далноводи; јарболи и кули, како и спрегнати конструкции и лесни челични конструкции (во понатамошниот текст: челичните конструкции).

Одредбите на овој правилник се однесуваат на челичните конструкции чии монтажни споеви се изведени со заковки, винтови (обични и преднапрегнати) и заварени шевови.

Член 2

При монтажата на челични конструкции се применуваат и други соодветни технички прописи и југословенски стандарди, како и прописи за заштита при работата, ако со овој правилник поинаку не е определено.

Член 3

При проектирањето и изведувањето на работите на монтажата на челични конструкции може да се отстапи од одделни одредби на овој правилник само ако е теоретски и експериментално докажано дека со таквото отстапување се обезбедуваат стабилноста и сигурноста на конструкциите и елементите и безбедноста на луѓето, сообраќајот и околината во степен ист или поголем од степенот пропишан со одредбите на овој правилник.

II. ПРОЕКТ ЗА МОНТАЖА НА ЧЕЛИЧНИ КОНСТРУКЦИИ

1. Заеднички одредби

Член 4

Со проектот за монтажата на челични конструкции, кој е составен дел на инвестиционата техничка документација на целиот објект, мораат да се предвидат методата и начинот на изведувањето на работите на монтажата.

Член 5

Проектот за монтажата на челични конструкции на специфични и особено сложени објекти, особено мора да содржи:

- 1) технички опис на монтажата и план на изведувањето на работите на монтажата;
- 2) временски план на изведувањето на работите на монтажата, усогласен со планот на изведувањето на другите работи на односниот објект;
- 3) статичка претсметка на челичната конструкција за време на изведувањето на работите на монтажата;

4) проект на скелето (статичка претсметка и цртежи);

5) план на организацијата на градилиштето;

6) список на опремата за изведувањето на работите на монтажата со техничко-експлоатационите карактеристики на таа опрема;

7) елаборат за заштитните мерки според прописите за заштитата при работата во градежништвото.

Член 6

Инвестиционата техничка документација на објектите со помали и со технички поедноставни челични конструкции, наместо проектот за монтажата на челичните конструкции според членот 5 од овој правилник, мора да содржи најмалку технички опис на монтажата на челичните конструкции.

Член 7

Деловите на челична конструкција, како и челичната конструкција во целина, мораат да ја имаат во сите фази на монтажата, под дејството на најнеповолна комбинација на оптоварување и влијание, пропишаната сигурност во поглед на носивооста и стабилноста.

Сигурноста на челичните конструкции на специфични и особено сложени објекти мора да се докаже со посебна статичка претсметка на челичната конструкција за време на монтажата.

Член 8

За изведувањето на работите на монтажата на челични конструкции инвестиционата техничка документација мора да ги содржи сите геодетски податоци што ја определуваат положбата на објектот во просторот (оски на објектот или на одделните негови елементи и постојани точки за определување на висинската положба на конструкцијата).

2. Проект на скеле

Член 9

Проектот на скелето мора да ги опфати сите помошни градежи со кои се обезбедува привремено потпирање на деловите на челичната конструкција за време на монтажата односно реконструкцијата, како и просторот и работните места што се потребни за изведување на работите на монтажата.

Проектот на скелето мора да биде изработен, според соодветните технички прописи, југословенските стандарди и упатствата за употребениот вид материјали и за конструкцијата на скелето.

При изработката на проектот на скелето мораат да се земат предвид сите месни прилики што влијаат врз исправниот избор на статичкиот систем на скелето и на положбата на скелето.

Цртежите на скелето (изглед, основи, пресеци и детали на споевите) мораат да бидат изработени во размер кој му одговара на видот на конструкцијата на скелето, со јасен приказ на сите делови суштествени за моќта на носењето и за стабилноста на скелето.

Со проектот на скелето треба да се предвидат и места за поставување опрема за заковање и за заварување на монтажните споеви, а ако е тоа со планот на изведувањето на работите на монтажата предвидено — и места за поставување дигалки за монтажата на челичната конструкција.

Член 10

Со проектот на скелето треба да се предвиди и употребата на помошни скелиња за лесен и брз пристап на работниците до скелето за монтажата.

Во проектот на скелето мораат да се предвидат и јасно да се прикажат сите елементи на конструкцијата на скелето со кои се обезбедува безбедно движење по скелето и заштита од паѓање од скелето, како и елементите на скелето со кои се чуваат од оштетување уредите и постројките за изведување на монтажата.

Со проектот на скелето мораат да се предвидат и мерките за спречување на штета која може да настане од паѓање на алати и материјали во работниот простор на конструкцијата или на просторот под скелето.

Член 11

Во проектот на скелето мораат да се означат јасно димензиите на пропишаните или неопходните слободни проаѓалишта за сообраќај на вода, на железничка пруга и на пат, како и димензиите на слободниот простор потребен за различни постројки што ќе се наоѓаат на скелето или под скелето за време на изведувањето на работите на монтажата на челичната конструкција.

На местата на кои се врши сообраќај, деловите на скелето мораат да се обезбедат со специјално осигурување.

Во проектот на скелето мора да биде јасно прикажана положбата на скелето во однос на различните сообраќајни врски.

Член 12

Ако скелето треба да се постави во простор во кој се вградени уреди и постројки (електрични и други водови што не можат да се изменат), скелето мора да се проектира во согласност со соодветните прописи за работата и одржувањето на таквите уреди и постројки.

Члан 13

Статичката претметка на скелето мора да биде изработена во согласност со техничките прописи и со југословенските стандарди што важат за конструкции од материјали од кои се изведува скелето. Коefициентот на сигурноста на скелето на превртување мора да изнесува најмалку 1,5.

Техничкиот опис на скелето мора да содржи начин на монтажа, употребата и отстранувањето на скелето.

Член 14

За претметката на скелето, ако со техничките прописи за оптоварувањата градежните објекти и конструкциите не е определено поинаку, се земаат следните оптоварувања:

- 1) тежината на скелето заедно со сите постројки за работата на скелето. Ако тие постројки работат со удир, во претметката на скелето мора да се земе динамичкиот коефициент 1,2;
- 2) сопствената тежина на челичната конструкција што го оптоварува скелето во најнеповолни случаи согласно со предвидените фази на монтажата;
- 3) подвижното оптоварување од луѓе и опрема на монтажата (не помалку од 100 кр/м² без динамичкиот коефициент);
- 4) хоризонталните сили поради работата на дигалките и другите постројки, во толемината која на нив фактично им одговара;
- 5) притисокот на ветрот врз скелето, врз постројките за работата на скелето и врз монтираната челична конструкција, според соодветните одредби на техничките прописи за оптоварувањата на градежните објекти и конструкции;
- 6) притисокот на тековна вода и мраз;
- 7) другите оптоварувања на кои скелето може да биде изложено во текот на монтажата на челичната конструкција.

3. План на организацијата на градилиштето

Член 15

Планот на организацијата на градилиштето се изработува врз основа на ситуацијата на теренот во непосредната близина на објектот, на постојните сообраќајници и другите јавни објекти и потреби во врска со работите на монтажата на челичните конструкции.

Планот од ставот 1 на овој член мора да ги содржи следните податоци за:

- 1) видот, распоредот и одржувањето на сообраќајниците за надворешниот и внатрешниот транспорт;

- 2) видот и местото на изворот на енергија потребна за изведувањето на работите на монтажата или за местото и начинот на приклучокот врз постојните извори на енергија;

- 3) начинот на разведувањето и за положбата на разводот на електричната енергија за погон на машините и за осветление, на воздухот под притисок, на индустриската вода и на водата за пиење и др.;

- 4) распоредот и големината на просторот за сместување на елементите на конструкцијата, опремата, алатот и другите материјали;

- 5) начинот на транспортот, истоварот натоварот и претоварот на деловите на челичната конструкција, опремата и другите материјали;

- 6) видот и ползбата на дигалките и на средствата за транспорт, истовар, натовар и претовар;

- 7) распоредот и големината на зградите или бараките за деловни простории на изведувачот и на службата за надзор, за живеење и исхрана на работниците, за санитарни објекти, прирачни работилници и магацини, натстрешници и др.;

- 8) мерките и средствата на противпожарната заштита на градилиштето и за другите мерки за заштита на лицата при работата.

Ако градежниот објект го изведуваат повеќе изведувачи, нивните планови на организацијата на градилиштето мораат да бидат спогодбено усогласени.

4. Список на опремата за изведување на работите на монтажата

Член 16

Списокот на опремата од членот 5 точка 6 на овој правилник ги опфаќа средствата и машините што служат за:

- 1) истовар и депонирање на градилиштето делови од конструкцијата, опремата и другите материјали;
- 2) производство на електрична енергија за погон на машините и за осветление, за производство на компримиран воздух и др.;
- 3) изработка, монтажа и отстранување на скелето;
- 4) натовар во транспортни средства, за транспорт до местото на монтажата и за монтажа на деловите на конструкцијата и опремата;
- 5) спојување на монтажните елементи на конструкцијата;
- 6) подигање, спуштање или поместување на одделни делови или на целокупната монтирана конструкција.

Списокот на опремата, покрај називот на средството или машината, мора да ги содржи и нивните основни техничко-експлоатациони карактеристики.

III. ПОДГОТВУВАЊЕ НА ГРАДИЛИШТЕТО ЗА ИЗВЕДУВАЊЕ НА РАБОТИТЕ НА МОНТАЖАТА

1. Уредување на градилиштето

Член 17

Градилиштето мора да биде уредено така што да се овозможи непречено и сигурно изведување на сите работи на монтажата на објектот.

Член 18

Сообраќајниците на градилиштето мораат да овозможуваат сигурен и брз транспорт на елементите на конструкцијата, опремата и другите материјали, како и безбеден приод на работниците до местото на работата.

Ако за време на изведувањето на работите на монтажата јавниот сообраќај се врши под градежниот или преку градилиштето, изведувачот е должен да ги преземе сите мерки за безбедно вршење на сообраќајот.

Член 19

Складот на елементите за монтажата на челичната конструкција треба да биде снабден со подлоги (полицы) за сместување на елементите; со дигалки

од соодветни носивости за истовар, натовар и разместување на елементите; со сообраќајници за довоз, одвоз и разместување на елементите; со потребно осветление, како и со средства за врска со управата на градилиштето.

Член 20

Изведувачот на монтажните работи на градилиштето постојано мора да има на располагање уреди, машини, транспортни средства, како и друг инвентар, материјал и алат, што се потребни за монтажата на конструкцијата и за обезбедување на сигурноста на објектот, работите и работниците.

2. Мерки за обезбедување на сигурноста

Член 21

Изведувачот на монтажните работи е должен при организирањето на работите да ги преземе сите мерки потребни за заштитата на постојните јавни уреди, објекти и постројки што се наоѓаат на подрачјето на градилиштето.

Член 22

Ако е потребно привремено или трајно да се запре работата на уредите односно постројките од членот 21 на овој правилник или да се извршат врз нив некои измени, изведувачот на работите е должен да ја извести за тоа организацијата односно органот што ги користи таквите уреди или постројки и да поднесе барање за прекинување или запирање на нивната работа.

Член 23

Во сообраќајниот простор кој во проектот за монтажата е определен со сите три димензии, не смее да се наоѓа ниту во него смее да навлегува кој и да било дел од скелето или од челичната конструкција. Сообраќајниот простор не смее да се затрупува со какви и да било предмети.

Член 24

Сите проаѓалишта и патеки на скелето по кои се движат и на кои работат работниците, изведувачот мора да ги обезбеди така што да не ги застрашува работниците никаква опасност од повреди при работата или од паѓање од скелето, од работата на машините и дигалките, од подвижните уреди, како и од движењето на возилата по скелето.

Ако при изведувањето на монтажните работи постои можност за паѓање на работниците, ќе се примени, покрај другите мерки, по потреба и врзување на работникот со заштитен појас и јаже.

Работниците мораат да бидат заштитени и од штетно дејство на испарување на бои и гасови и од други штетни влијанија, согласно одредбите на прописите за заштитата при работата во градежништвото.

Член 25

За употребата на дигалки, машини и уреди при изведувањето на работите на монтажата на челичните конструкции, важат одредбите на прописите за заштитата при работата со дигалки и прописите за заштитата при работата во градежништвото.

Член 26

При изработката на проектот за организацијата на градилиштето, за време на подготвителните работи и за време на изведувањето на работите на монтажата на челичните конструкции, изведувачот на работите мора да се придржува кон соодветните прописи за заштита од пожар.

Ако е со проектот за изведување на работите предвидена посебна противпожарна заштита на челичната конструкција или објектот, изведувачот е должен да ја изведе таквата заштита во целост и благовремено.

Член 27

При монтажата на објекти на високоградбата, а посебно на високи конструкции (кули, јарболи и сл.), изведувачот на работите мора да се придржува кон одредбите на соодветните прописи за воздушната пловидба што се однесуваат на безбедноста.

Член 28

При монтажата на челична конструкција над вода, изведувачот на работите мора да обезбеди чамец за спасување со неопходен прибор за спасување, како и постојано присуство на спасувач, непосредно пизводно од местото на работата.

IV. КОНТРОЛА И ПРИЕМ НА ЧЕЛИЧНА КОНСТРУКЦИЈА ВО РАБОТИЛНИЦА, ТРАНСПОРТ И СКЛАДИРАЊЕ НА КОНСТРУКЦИЈА

1. Контрола и прием на челична конструкција во работилница

Член 29

При изработката на челичната конструкција во работилницата се врши, зависно од нејзиниот вид и значење, постојана или повремена контрола.

Контролата од ставот 1 на овој член ја вршат, по правило, овластените претставници на нарачуваачот во присуство на овластените претставници на изведувачот на работите на изработката на челичната конструкција.

Приемот на челичната конструкција, по правило, се врши во работилницата пред нанесувањето на заштитата од корозија.

Приемот од ставот 3 на овој член го вршат, по правило, овластените претставници на нарачуваачот, на изведувачот на работите на монтажата и на проектантската организација во присуство на овластените претставници на изведувачот на работите на изработката на челичната конструкција.

Член 30

Изведувачот на работите на изработката на челичната конструкција е должен при приемот на конструкцијата да ја стави на увид потребната техничка документација (проект, атести за основниот материјал, за надворешните средства и за другите материјал, за спојните средства и за другите и наоди за рендгенизираните заварени шевови, атести за заварувачите и уверенија за квалификациите на другите стручни лица ангажирани на изработката на конструкцијата и др.).

Член 31

Деловите на челичната конструкција подготвени за прием мораат да бидат пристапни за преглед.

Деловите на конструкцијата и споевите што по завршената монтажа на градилиштето не можат да се контролираат, мораат технички да се примат пред приемот на конструкцијата на градилиштето.

Член 32

Пробната монтажа на челичната конструкција или на одделните делови на конструкцијата се изведува во работилница само ако е тоа предвидено со проектот или со договорот склучен помеѓу нарачуваачот и изведувачот на работите на изработката на челичната конструкција.

Пробната монтажа од ставот 1 на овој член се изведува, по правило, во присуство на овластените претставници на изведувачот на работите на изработката на челичната конструкција, на нарачувачот, на изведувачот на монтажните работи и на проектантската организација.

Член 33

При пробната монтажа во работилницата се контролираат димензиите и формата, надвишувањето и подготовката на монтажните spoevi на челичната конструкција.

За контролата од ставот 1 на овој член, како и за приемот на челичната конструкција во работилницата, се составува записник кој го потпишуваат лицата од членот 32 став 2 на овој правилник.

Член 34

Отстапувањата на мерките и на формата на челичната конструкција, предвидени во проектот, не смеат да ги преминуваат допуштените вредности од соодветните технички прописи за толеранција на мерките и формите на носечките конструкции, односно вредностите определени за одделни видови челични конструкции.

Член 35

Допуштените отстапувања на мерките и димензиите на челичните конструкции на мостовите при изработката и пробната монтажа во работилницата, мораат да бидат во границите определени во следните таблица 1, 2 и 3:

Таблица 1 — Допуштени отстапувања на мерките на челичните конструкции на мостовите при пробната монтажа во работилница

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштени отстапувања	
		за железнички мостови	за друмски мостови
1	Отстапување на должината на конструкцијата од проектираната, за распони до 50 m над 50 m	± 10 mm од распонот 5000	± 20 mm од распонот 2000
2	Отстапување на растојанието помеѓу соседните јазли на главните решетки и спрегите	± 3 mm од растојанието но не над ± 3 mm	± 5 mm од растојанието но не над ± 5 mm
3	Отстапување на ординатите на надвишувањето од проектираното за ординати до 60 mm над 60 mm	± 3 mm од големината на ординатата	± 6 mm од големината на ординатата
4	Отстапување од рамнината на јазлите на решетките и напречните спреготи	± 3 mm	± 3 mm

Таблица 2 — Допуштени отстапувања на димензиите на деловите на челичните конструкции на мостовите изработени во работилница

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштени отстапувања
По должината		
1	Отстапување од крајната монтажна дупка до крајот на елементот кај елементите на појасите на конструкциите изведени во закована, заковано-заварена или вијчено-заварена изработка	+ 0 mm - 4 mm
2	Надолжни носачи на конструкции изведени во закована, заковано-заварена или вијчено-заварена изработка	+ 0 mm - 2 mm

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштени отстапувања
3	Елементи на конструкција што се вклопуваат во ограничениот по должината простор (коловозни носачи, дијагонали и појаси на заварените конструкции)	+ 0 mm - 4 mm
По височината и широчината		
4	Елементи на појасите на заковани и заковано-заварени конструкции во зоната на јазлите и spoevите	- 0 mm + 2 mm
5	Елементи на појасите на заковани и заковано-заварени конструкции на другите делови	± 4 mm
6	Елементи на решетките на заковани и заковано-заварени конструкции во зоната на јазлите и spoevите	+ 0 mm - 2 mm
7	Елементи на решетките на заковани и заковано-заварени конструкции на другите делови	± 4 mm
8	Елементи на конструкции со преднапрегнати винтови во зоната на јазлите и spoevите	± 1 mm
9	Елементи на конструкции со преднапрегнати винтови на другите делови	± 4 mm
10	Коловозни носачи на spoevите со подврски горе и долу	± 1 mm
11	Коловозни носачи на наполно заварени конструкции	± 2 mm
По оската на елементите		
12	За елементите на главните решетки и коловозните носачи	1/1000 од должината на елементот или на негов дел, но најмногу 10 mm
13	За елементите на спрегите	1/750 од должината на елементот или на негов дел, но најмногу 15 mm
По формата		
14	Асиметричност на пресекоот на елементот (отстапување на оската на реброто од оската на ногалката) на делот на монтажниот спој	0,015 од широчината на ногалката, но не над 5 mm
15	Впреденост (торзиона деформација) на елементот	1 mm на 1 m должина на елементот, но не над 5 mm за елементите со сандачест пресек и 10 mm за елементите од I и H пресек
16	Отстапување во должините на дијагоналите со сандачест напречен пресек	± 2 mm

Таблица 3 — Допуштени отстапувања на димензиите на челичните конструкции на мостовите

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштени отстапувања	
		за железнички мостови	за друмски мостови
1	Височина на балансирот	± 3	± 3
2	Пречник на валјакот	$\pm 0,05$	$\pm 0,1$
3	Отстапувања на површината на тркалањето на балансирот и на лежишните плочи од рамнината	0,1	0,2
4	Пречник на зглобот	+ 0	+ 0
		- 0,2	- 0,2
5	Пречник на забот	- 0	- 0
		+ 0,2	+ 0,2
6	Дебелина на лежишните плочи	± 3	± 3
7	Вкупна височина на потпирачките елементи	± 5	± 6
8	Закоксување на монтираните лежишни елементи во напречен правец	3	4

Член 36

По пробната монтажа и приемот во работилницата, челичната конструкција, по правило, се чисти и се заштитува од корозија.

Пред праќањето на градилиште, се обележуваат деловите на челичната конструкција во работилницата и се мери нивната тежина.

Член 37

Изведувачот на работите на изработката на челичната конструкција, по завршетокот на изработката на конструкцијата во работилницата, е должен да му ја предаде на нарачувачот во два примерока документацијата за изработката и за приемот на челичната конструкција во работилницата, а еден примерок од таа документација да го зачува до истекот на гарантниот рок.

2. Транспорт на челичната конструкција

Член 38

Челичните конструкции, по правило, се испорачуваат заедно со спојните елементи и средства.

Челичните конструкции се транспортираат согласно прописите за габаритите и сообраќајните услови на транспортот во железничкиот, друмскиот и водниот сообраќај.

За транспорт, натовар и истовар со моторни возила важат одредбите на прописите за заштитата при работата на превозот, натоварот и истоварот на товари со моторни возила.

Член 39

Местата на кои се прицврстуваат синџири или челични јажиња за челичната конструкција се обележуваат со боја, а по потреба, на нив се подготвуваат кукачки или дупки за бесење. Местата на прицврстувањето мораат да се заштитат со дрвени подлошки или на друг погоден начин.

На деловите на сложени и специфични челични конструкции можат да се наварат елементи односно да се издупат дупки за бесење, ако е тоа предвидено со планот на изведувањето на работите на монтажа или ако тоа го одобрил надзорниот орган на нарачувачот односно одговорното стручно лице на изведувачот. По завршената монтажа, таквите елементи мораат да се отстранат односно дупките мораат да се затворат, при што не смее да се оштети челичната конструкција.

Член 40

Положбата на деловите на челичната конструкција при транспортот мора да обезбедува сигурност на лицата што работат на транспортот и сигурност на конструкцијата која се транспортира.

Деловите на челичната конструкција мораат да се транспортираат и да се складираат на начин со кој се исклучуваат преоптоварувањето и оштетувањето на конструкцијата, како и оштетувањето на нанесените средства за заштита од корозија.

Член 41

Деловите на челичната конструкција што се незначително оштетени мораат да се поправат на погоден начин, а по извршената поправка мора да ги прегледа одговорното стручно лице на нарачувачот односно на изведувачот на работите. Посебно внимание мора да ѝ се обрне на контролата и на исправањето на притиснатите стапови на решеткавите конструкции. Ако оштетувањата на деловите на челичната конструкција се поголеми, оштетените делови, во согласност со нарачувачот, мораат да се зајакнат или да се заменат со нови.

За оштетувањето и за начинот на санирањето на челичната конструкција мора да се состави записник.

Член 42

Деловите на челичната конструкција за склопување во предмонтажа или за монтажа на објектот, мораат да се транспортираат по редоследот кој одговара на текот на изведувањето на работите на монтажата.

3. Складирање на челичната конструкција на градилиштето

Член 43

Деловите на челичната конструкција и материјалите за челичната конструкција на градилиштето, мораат да бидат заштитени од секое дејство со кое може да се предизвика оштетување.

Член 44

Ако челичната конструкција е од поголем обем, на градилиштето треба да се уреди склад за прием на таква конструкција и за нејзиното подготвување за монтажа.

Член 45

На складот и во транспортните средства, деловите на челичната конструкција треба да се сложуваат така што:

- 1) складирањето на деловите да биде стабилно;
- 2) деловите на конструкцијата да не налегнат на почвата;
- 3) деловите на конструкцијата да се наместуваат врз подлошки, а при сложување во повеќе редови помеѓу деловите да се стават влошки;
- 4) растојанието помеѓу подлошките или влошките да ја исклучи појавата на трајни деформации на челичната конструкција;
- 5) на складирањето делови на конструкцијата да не се задржува вода;
- 6) носачите и решетките, по правило, да бидат во вертикална положба.

Член 46

Пред отправањето од складот на монтажа, челичната конструкција мора да биде:

- 1) сортирана по одделни објекти, по обележувањето и по редоследот на монтажата;
- 2) прегледана и утврдените оштетувања отстранети;
- 3) подготвена за монтажа (очистена нечистотија и прага, обележени потребни ознаки, на деловите на

конструкцијата поставени монтажни уреди, одделни делови на конструкцијата составени во покрупни монтажни делови, потпирните делови очистени и подмачкани);

4) по потреба, заштитена од корозија.

V. ПОДГОТВИТЕЛНИ РАБОТИ ЗА МОНТАЖАТА НА ЧЕЛИЧНИТЕ КОНСТРУКЦИИ

1. Поставување уреди за манипулација и за транспорт на материјали на градилиштето

Член 47

Пред почетокот на пристигањето на елементите на челичната конструкција, на градилиштето треба да се постават:

1) подлоги (полицы) за депонирање на елементите; 2) уреди за истовар, за сместување на депонија, за натовар во превозни средства за превоз до местото на монтажата и за монтажа;

3) крански патеки, колосеци и друмски сообраќајници.

Уредите за манипулација и за транспорт на материјали мораат да им одговараат на најголемата тежина и на габаритните мерки на елементите на челичната конструкција.

2. Изработка на скеле

Член 48

Скелето се изработува според проектот и согласно соодветните технички прописи за изработката на односните конструкции.

Квалитетот и димензиите на материјалите што се употребуваат за изработка на скелето мораат да му одговараат во целост на проектот.

Член 49

При изработката, монтажата, употребата и отстранувањето на скелињата се применуваат одредбите на прописите за заштитата при работата во градежништвото.

Член 50

При изработката на темелите за скелето, пред бетонирањето или поставувањето на дрвени мртвици, мора да се утврди на соодветен начин фактичната носивост на почвата. Ако скелето се опира на шипови, мора да се утврди при забивањето на првите шипови дали носивоста на шиповите ѝ одговара на носивоста предвидена со проектот.

Ако фактично утврдената носивост на почвата односно носивоста на шиповите не ѝ одговара на носивоста предвидена во проектот, мораат да се извршат потребните измени на проектот.

Член 51

Скелињата можат да се изработуваат и постепено во согласност со напредувањето на работите на монтажата, а согласно проектот на изведувањето на работите.

По изработката на скелето, а пред почетокот на монтажата на челичната конструкција, мора да се изврши комисиски преглед на скелето и преглед на документите за фактично утврдената носивост на почвата.

Комисијата од ставот 2 на овој член е составена од овластени претставници на нарачувачот, проектантската организација и изведувачот на работите, кои мораат да имаат соодветна стручна подготовка.

Член 52

Скелињата се спуштаат односно отстрануваат кога статички повеќе не се потребни односно кога ќе престанат другите потреби од нив.

3. Прием и контрола на геодетските податоци

Член 53

Ако со договорот за градењето не е предвидено поинаку, изведувачот пред почетокот на работите на монтажата мора писнички да ги прими од нарачувачот геодетските податоци од членот 8 на овој правилник.

Член 54

Непосредно пред почетокот на изведувањето на работите на монтажата, мораат да се преконтролираат геодетските податоци што ја определуваат положбата на објектот во просторот. Резултатите на оваа контрола, како и на подоцнежните контроли, се внесуваат во градежниот дневник.

Член 55

Контролните геодетски мерења мораат да ги вршат за тоа стручните лица, и тоа со помош на соодветни мерни инструменти.

За мерење на челични конструкции од големи распони мерилото за должина што е употребено на градилиштето мора да се спореди со мерилата користени во работилниците за изработка на челичната конструкција.

Сите постојани точки на градилиштето мораат да бидат заштитени на начин кој обезбедува нивно користење во текот на градењето.

4. Изработка на потпири на челичната конструкција

Член 56

Темелите и потпирите на челичната конструкција мораат да се изработат според проектот и соодветните технички прописи.

Член 57

Пред поставувањето на лежиштата, со мерење мора да се провери положбата на лежишните квадрери.

Отстапувањата на оските на темелите и на потпирите на челичната конструкција не смеат да ја пречекорат следната вредност:

$$\Delta L = 1,1 \sqrt{L}$$

каде што ΔL (во mm) е отстапување, а L (во m) распон или растојание на конструкцијата.

Член 58

Пред конечното поставување на лежиштата мора да се изврши контрола на нивната положба определена со проектот.

Подвижните делови на лежиштата, ако тоа со посебен пропис или со проектот не е поинаку определено, мораат да бидат вградени така што при полно постојано оптоварување (кај градење мостови, при полно постојано и до половина подвижно оптоварување) и при температура на воздухот од $+ 10^\circ\text{C}$ да заземат нормална положба.

Кај статички неопределени системи на челични конструкции, спрегнати и преднапрегнати челични конструкции, мора да се води сметка за упатствата дадени во техничкиот опис на монтажата и во планот на изведувањето на работите на монтажата.

Член 59

Изведувачот на работите мора да изврши дотерување на челичната конструкција во положбата што е предвидена со проектот.

Кон вградување на цементниот малтер под лежиштата, стапалата на столбовите и околу анкерите може да се пристапи дури откако ќе се утврди и писмено констатира дека дотерувањето на челичната конструкција е завршено.

Член 60

Под долните лежишни плочи, а по нивното дотерување во правилна положба, се вградува слој цементен малтер во размер 1 : 2 или 1 : 1, ако со проектот не е поинаку предвидено.

Член 61

Анкер-винтовите за зацврстување на челичната конструкција мораат да се вградат според проектот и да се забетонираат, по правило, по дотерувањето на челичната конструкција во положбата што е предвидена со проектот.

Кај темели со анкер-носачи, вградувањето на тие носачи се спроведува истовремено со бетонирањето на темелите.

Навојот на анкер-винтовите мора да биде заштитен од оштетување и корозија.

Член 62

Отстапувањата на горната површина на темелите, потпирните плочи и анкер-винтовите не смеат да ги преминуваат вредностите определени во следната таблица 4:

Таблица 4 — Допуштени отстапувања при изработката на потпири на челични конструкции

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштено отстапување
1	Остапување на горната површина на темелите и на котите на потпирните делови: — по височина — по наклон	± 5 mm
		1/1000
2	Отстапување на горната површина на потпирната плоча: — по височина — по наклон	± 5 mm
		1/1500
3	Поместување во основата на анкер-винтовите: — што се наоѓаат во рамките на потпирот на конструкцијата — што се наоѓаат надвор од рамките на потпирот на конструкцијата	5 mm
		10 mm
4	Отстапување на котата на горниот крај на анкер-винтовите од проектираната кота	+ 20 mm
		- 0 mm
5	Отстапување на должината на навојот на анкер-винтовите	+ 30 mm
		- 0 mm

VI. МОНТАЖА НА ЧЕЛИЧНИ КОНСТРУКЦИИ

1. Заеднички одредби

Член 63

Работите на монтажата на челичните конструкции можат да се изведуваат само според инвестиционата техничка документација врз основа на која е добиено одобрение за градење.

Член 64

Со работите на монтажата на челичните конструкции можат да раководат само лица кои имаат соодветна стручна подготовка и кои изведувачот на работите ги определил за тоа.

Член 65

Работите на монтажата на челичните конструкции започнува, по правило, по завршетокот на работите под „нулевата линија“, т. е. по завршетокот на темелите и другите потпори на челичната конструкција на целиот објект односно на неговиот дел, согласно проектот за монтажата на челичната конструкција.

Член 66

При изведувањето на работите на монтажата на челичната конструкција, заковањето, заварувањето и поставувањето на преднапрегнати винтови, како и при изведувањето на работите на заштитата од корозија секојдневно мораат да се внесуваат во градежниот дневник податоци за обемот на изведените работи, за околностите под кои се изведени работите, како и за групите работници што ги изведувале одделните работи.

2. Монтажа на челична конструкција и контрола на конструкцијата на монтажата

Член 67

Монтажата и спојувањето на елементите на челичната конструкција се изведуваат по редоследот и на начинот што се определени со проектот за монтажата на челичната конструкција.

Монтажата на челичната конструкција мора да се спроведе така што монтираната конструкција да ја добие формата и положбата што се предвидени со проектот.

Член 68

Осната и височинската положба на монтираниот дел на челичната конструкција мора да се контролира со соодветен број мерења.

Потребното надвишување на челичната конструкција, кое е определено со проектот за монтажата, при монтажата мора да се контролира со нивелирање. Податоците за нивелирањето се внесуваат во градежниот дневник.

Големините на допуштените отстапувања на различни видови челични конструкции се определени со одредбите на главата VII од овој правилник.

Член 69

Правилноста на поставената челична конструкција, како и зацврстувањето на конструкцијата, мораат да се проверат со инструменти, и тоа веднаш по завршетокот на монтажата на секоја просторно крута секција на објектот.

Контролата на кранската патека и на патеките за кои е потребна посебна точност, се врши по контролата и зацврстувањето на основниот скелет на конструкцијата.

Член 70

Исправката на геометриската форма на челичната конструкција мора да се изведува така што таа да не ја нарушува стабилноста и моќта за носење на конструкцијата.

3. Сигурност на челичната конструкција за време на монтажата

Член 71

Челичната конструкција мора да се монтира постапно, и тоа на начин со кој се обезбедуваат:

1) стабилност и непроменливост на формата на монтираниот дел на конструкцијата во сите фази на монтажата;

2) стабилност на елементите што се монтираат и доволна моќ за носење при оптоварување за време на монтажата;

3) сигурност на објектот и работите, на опремата и материјалите, како и на луѓето, при истовремено изведување на градежните, монтажните и другите работи на објектот, а според заедничкиот оперативен план.

Стабилноста на челичната конструкција од дејството на сопствената тежина, на монтажните оптоварувања и на ветрот мора да се обезбеди со правилна постапка за монтажа на вертикалните и хоризонталните елементи на конструкцијата и со поставување на постојани или привремени врски ако

се предвидени со проектот на изведувањето на работите. Изведување на понатамошните работи на монтираните конструкции се дозволува по завршетокот на работите на скрутување на конструкцијата.

Член 72

Елементите на челичните конструкции што се монтираат, пред ослободувањето на кукачката на дигалката за монтажа, мораат сигурно да се прицврстат со постаување на привремени или постојани врски.

При дигањето и монтажата на витите елементи од челичните конструкции се користат, по потреба, зајакнувања или уреди што спречуваат да се појават постојани деформации и напрегања поголеми од допуштените.

Деловите на монтираните конструкции можат да се користат за прицврстување на дигалки или други средства за дигање товар, само ако е тоа предвидено со проектот.

4. Монтажни споеви изведени со заковки односно винтови

Член 73

Дупките за заковки и винтови во монтажните споеви се дупат:

- 1) во работилница — на дефинитивен пречник;
- 2) во работилница — на помал пречник, а при монтажа — со дополнително дупење на дефинитивен пречник;
- 3) при монтажа — на дефинитивен пречник (за споредни делови на конструкцијата).

Член 74

Дупките за заковки и винтови се изведуваат според соодветните технички прописи за носечките челични конструкции.

Член 75

Ако при монтажата на челичната конструкција се предвидува заварување, дупките се дупат на дефинитивен пречник по завршеното заварување на соодветните монтажни делови на конструкцијата.

Член 76

Дополнителното дупење на дупките и конечното спојување во монтажните споеви, ако не се предвидени други мерки за постигање на предвидената форма на челичната конструкција, може да се изврши дури по вградувањето на спојните (монтажните) винтови и чепови и по дотерување на конструкциите во положба предвидена со проектот.

Бројот на спојните винтови и чепови, чиј пречник одговара на пречникот на дупката, се определува со претсметка, со тоа што да не може да биде помал од 40% од вкупниот број на дупките во монтажниот спој. Ако во монтажниот спој постојат пет или помалку дупки, мораат да се исполнат најмалку две дупки. Бројот на чеповите мора да изнесува најмалку 10% од вкупниот број на дупките во спојот.

Член 77

Спојните (преклопните) површини на елементите во монтажните споеви пред склопувањето мораат да се заштитат од корозија, и тоа, по правило, со прв слој на основното премачкувачко средство.

Член 78

Монтажните споеви со заковките и винтовите се изведуваат и се контролираат според соодветните технички прописи за носечките челични конструкции.

5. Монтажни споеви изведени со преднапрегнати винтови

Член 79

Монтажните споеви со преднапрегнати винтови се изведуваат и се контролираат според соодветните технички прописи за носечките челични конструкции.

Член 80

Видот на винтовите, средствата и начинот на вградувањето, методата на притегањето и контролата, на преднапрегнатите винтови, мораат да бидат определени со проектот за монтажата на челичната конструкција.

Член 81

За подготвување на спојните површини и за заштита од корозија се применуваат соодветните технички прописи за носечките челични конструкции и техничките прописи за заштита на челичните конструкции од корозија.

Подготовката на спојните површини од ставот 1 на овој член може да се изврши во работилницата или на градилиштето.

Подготовката на спојните површини во работилницата треба да се изврши најрано на 48 часа пред отправањето на челичната конструкција, при што спојните површини треба да се заштитат од корозија за време на транспортот и вградувањето на градилиштето.

Подготовката на спојните површини на градилиштето се изведува постепено, зависно од напредувањето на работите на монтажата. Подготвените спојни површини, како и монтажните споеви во текот на монтажата, треба да се заштитат од корозија во случај на атмосферски врнежи и магла. Спојните површини, по потреба, пред монтажата се сушат и се чистат од скрамата на пра.

6. Монтажни споеви изведени со заварување

Член 82

На градилиштето изведувачот на работите мора да обезбеди:

- 1) проект на челичната конструкција и проект за монтажата на челичната конструкција,
- 2) стручно лице одговорно за заварување и заварувачи кои имаат соодветна стручна подготовка,
- 3) уреди, машини, опрема и алат, како и приклучок за енергетски извор.

За монтажните споеви што се изведуваат со заварување — во проектот на челичната конструкција односно во проектот за монтажата на челичната конструкција мораат да постојат:

- 1) статичка претсметка,
- 2) конструкциони цртежи кои содржат и податоци за основниот и додатниот материјал, за формите, за димензиите и за начинот на изработката на шевовите,
- 3) план на заварувањето и упатство за евентуалната термичка обработка, ако се потребни,
- 4) план на контролата; ако е потребен.

Документацијата за заварувањето при монтажата (контрола на материјалите, атести, извештаи за испитувањата, филмови за рендгенизирањето на шевовите и др.) се чува на начинот пропишан за чување на инвестиционата техничка документација и е нејзин составен дел.

Член 83

Технолошката поставка, испитувањето и контролата на заварувањето при монтажата на челичните конструкции се спроведуваат според соодветните технички прописи за носечките челични конструкции.

Член 84

При изведувањето на работите на заварување на монтажните споеви се преземаат, по потреба, соод-

ветните мерки на заштита од атмосферски влијанија. На температурата на воздухот од 0°C до -5°C мора да се предгрева челичниот материјал, односно мораат да се преземат други потребни мерки. На температурата на воздухот под -5°C заварувањето не е допуштено.

7. Комбинирани монтажни споеви

Член 85

Ако во ист спој се применети различни спојни средства, како што се: шевови, заковки, упасувани и преднапрегнати винтови (комбинирани споеви), мора да се води сметка за заемното влијание на тие спојни средства врз преносот на силите во спојот.

Не се допуштени следните комбинирани споеви:

1) сите видови шевови во комбинација со необработени винтови,

2) сочелни шевови во комбинација со преднапрегнати винтови или со упасувани винтови или заковки, ако во спојот треба да бидат пренесени само центрично притискувачките или затегнувачките сили.

Допуштени се следните комбинирани споеви:

1) сочелни шевови во комбинација со преднапрегнати винтови или со упасувани винтови или заковки во продолжетците на носачите изложени на свиткување, ако силите во секој дел на пресекоот се пренесуваат само со едно спојно средство,

2) аголни шевови во комбинација со преднапрегнати винтови или со упасувани винтови или заковки.

Член 86

Во комбинирани споеви најпрвин треба да се изврши заварување, а по тоа заковање односно вградување на преднапрегнати или упасувани винтови.

Член 87

Податоците за изведувањето на монтажните споеви се внесуваат во градежниот дневник.

VII. МОНТАЖА НА РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ ЧЕЛИЧНИ КОНСТРУКЦИИ

1. Заеднички одредби

Член 88

Пред дигањето и поставувањето во положбата што е предвидено со проектот за монтажата, елементите на челичната конструкција мораат да се исчистат од кал и од друга нечистотија, а оштетувањата на основното премачкување треба да се поправат.

Член 89

Претсметките и цртежите на привремените зајакнувања потребни при специјалните начини на монтажа (слободна или полуслободна монтажа, монтажа со навлекување) се составен дел на проектот за монтажата на челичната конструкција.

Член 90

Дупките во монтажните продолжетоци мораат да се поклопуваат. Ако дупките не се поклопуваат меѓусебно, елементите на челичната конструкција не смеат насилно да се навлекуваат, туку на дупките со дупење треба да им се зголеми пречникот.

Член 91

Заварувањето, заковањето и конечното притегање на постојаните винтови во монтажните споеви се врши дури по проверувањето на правилноста на положбата на челичната конструкција на соодветниот дел на објектот.

2. Монтажа на челични конструкции во високоградбата

Член 92

Монтажата на објекти од големи должини или височини мора да се изведува во комплетни просторно крути секции или блокови со вградување на сите елементи на конструкцијата кои на монтираната секција или блокот допуштаат изведување на понатамошните работи. Големините на просторните секции се определуваат со проектот за монтажата на челичната конструкција.

Член 93

Монтажата на секцијата треба да започне од полето со скрутувањата или од друг дел на конструкцијата кој е просторно стабилен. Монтажата на столбовите треба да започне од полето во кое се наоѓаат скрутувањата. Ако монтажата започнува од полето во кое нема постојани скрутувања, треба да се постават привремени скрутувања.

Член 94

При нивното поставување на темелите, пред да се ослободат од кукачката на дигалката, столбовите мораат да се зацврстат со анкер-винтови.

Член 95

Поставувањето на кранска патека се изведува веднаш по монтажата на наредниот столб.

Член 96

Монтажата на конструкцијата на секоја горна етажа во високоградбата може да се изведува само по сигурното зацврстување на елементите на долната етажа со постојани или привремени врски што се вредвидени со проектот за монтажата на челичната конструкција.

При истовремено изведување на работите во повеќе етажи, помеѓу етажите мораат да се постават привремени покриви (заштитни оплати), мрежи или други сигурносни уреди за заштита на работниците.

Член 97

Монтажата на покривната конструкција треба да започне од полето со скрутувањата, поставувајќи ги по првиот чифт врзувачи рожниците и сите скрутувања предвидени со проектот на челичната конструкција.

Член 98

Допуштените отстапувања на монтираните челични конструкции во високоградбата, во однос на положбата што е предвидена во проектот, се определени во следната таблица 5:

Таблица 5 — Допуштени отстапувања на монтираните челични конструкции во високоградбата

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштени отстапувања
Столбови		
1	Отстапување на потпирната површина на столбот по височина	± 5 mm
2	Отстапување на оската на столбот (во долниот пресек) во однос на обележената оска	± 5 mm
3	Отстапување на оската на столбот од вертикалата во горниот пресек при височина на столбот	15 mm
	≤ 15 m	0,001 од височината на столбот, но најмногу 35 mm
	≥ 15 m	

4	Закривеност (отстапување од линеарноста) на столбот	1/750 од височината на столбот, но најмногу 15 mm
Врзувачи, ригли и ројници		
5	Отстапување на котите на потпирните јазли на врзувачите и риглите	± 20 mm
6	Закривеност (отстапување од линеарноста) помеѓу точките на потпирањето на деловите на притиснатиот појас надвор од рамнината на врзувачите, риглите или носачите	1/750 од растојанието на точките на потпирањето, но најмногу 15 mm
7	Отстапување на растојанието помеѓу оските на врзувачите во горниот појас	± 15 mm
8	Отстапување на растојанието на ројниците	± 5 mm
Крански патеки		
9	Отстапување на растојанието помеѓу оските на кранските шини од проектираното, во еден пресек на зграда	± 10 mm
10	Отстапување на оската на шината од оската на кранската патека	15 mm
11	Отстапување на оската на кранската шина од линеарноста	15 mm на должина од 40 m
12	Разлика на котите на кранските шини (Г. И. Ш.) во еден пресек на зграда — на потпирите — во полето	15 mm 20 mm
13	Разлика на котите на кранските шини на соседните столбови — при растојание на столбовите l — при растојание на столбовите $l < 10$ m	1/1000 од растојанието l 10 mm
14	Отстапување на шините на спојот — по височина — во основата	2 mm 2 mm
Кули и цевки		
15	Отстапување на должината и широчината во горниот пресек на кулата или цевката од проектираната положба	0,003 од височината од темелот до точката која се контролира
Бункери		
16	Отстапување на должината и широчината во горниот пресек	0,001 од должината или широчината
17	Разлика на должините по дијагоналата во горниот пресек	0,002 од широчината
18	Отстапување по височината на бункерот	0,002 од височината

Носачите, врзувачите, риглите и покривните плочи мораат да имаат подеднаква должина на потпирањето на секоја потпирка. Разликата на должината на потпирањето на секој елемент не смее да преминува 10 mm.

Прелом на оските на кранските шини не се допушта.

3. Монтажа на мостови

Член 99

Методата и текот на работите на монтажата на мост, се определуваат со проектот за монтажата.

Член 100.

Ако во фазата на монтажата некои елементи на носечката челична конструкција на мостот се изложени на влијанија поголеми од влијанијата за време на нормална експлоатација на објектот, мора да се спроведе претходно статичко проверување на тие елементи во најнеповолни услови што можат да се јават за време на монтажата.

Член 101

На спрегнатата челична конструкција на мостот согласно прописите за спрегнатите конструкции, мора да се спроведе контрола на напонот во најнеповолна комбинација, водејќи при тоа сметка за влијанијата од преднапрегањето, течењето и собирањето на бетонот и од температурните разлики во различни фази на монтажата.

Член 102

При изведување на преднапрегања на спрегнатата или челична конструкција на мостот со кабли за преднапрегање, односно со висинско поместување на потпирките, изведувачот на работите мора да се придржува кон улатствата дадени во проектот на челичната конструкција и во проектот за монтажата на челичната конструкција, што ја определуваат големината и начинот на изведувањето и контролата на преднапрегањето, редоследот на операциите и фазите на монтажата.

Член 103

Ако пробната монтажа на челичната конструкција на мостот се врши во работилницата, се применуваат одредбите на чл. 29 до 37 од овој правилник.

Член 104

По ослободувањето на скелето, главните носачи на мостот, изработени во работилницата со проектирано надвишување, мораат да ја заземат височинската положба предвидена со проектот на челичната конструкција.

Надвишувањето на конструкцијата за време на монтажата се контролира со нивелирање. Податоците за нивелирањето се внесуваат во градежниот дневник.

Член 105

Потребните надвишувања на челичната конструкција за време на монтажата се остваруваат со подигање на конструкцијата во јазлите на решеткавите главни носачи односно на местата на скрутувањата на долните главни носачи на мостот.

Член 106

Спојувањето во монтажните спосви на главните носачи на мостот може да започне дури кога спозите се наполно составени и поврзани со чепови и винтови. Од ваквото спојување можеме да се откажеме ако посебните мерки на изработката обезбедуваат постигање на формата која е предвидена со проектот.

При слободната монтажа спојувањето се врши постепено од полето до полето.

4. Монтажа на столбови за далноводи**Член 107**

Изработката на челичната конструкција на столбовите а особено сервиската изработка на столбовите, се врши по шаблон, при што е доволно да се изврши пробна монтажа во работилницата само на еден столб од иста серија.

Член 108

Дупките за заковки и винтови на челичните профили и лимовите дебели $\delta \leq 8$ mm, освен на деловите на напречните носачи постојано изложени на затегање, можат да се изведат со пробивање.

Член 109

Најмал допуштен статички оптоварен винт на носечката конструкција на столбот е М 12. Матриците на винтовите по притегањето мораат да бидат обезбедени против одвртување.

Член 110

Челичните конструкции на столбовите мораат да се контролираат во текот на изработката и при монтажата. Отстапувањата од проектот не смеат да ги преминуваат вредностите определени во следната таблица 6:

Таблица 6 — Допуштени отстапувања за мерките на челичните конструкции на столбовите

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштени отстапувања
1	Отстапување на траверзата од хоризонталната оска: — за должините на траверзата ≤ 15 m — за должините на траверзата > 15 m	1/150 од должината 1/250 од должината
2	Закривеност (отстапување од линеарноста) на траверзата	1/300 од должината
3	Закривеност (отстапување од линеарноста) на вертикалите и косниците	1/750 од должината, но најмногу 20 mm
4	Улегнување на појасите и елементите на решетката (во која и да било рамнина) во границите на полето	1/750 од должината

Член 111

При дигањето на столбот според методата на вртење околу лежишниот зглоб и при неговото зацврстување, елементите на столбот и на темелите мораат да се контролираат на постојните влијанија, а по потреба, мораат и да се зајакнат. За правецот спротивен на дигањето треба да се употребат уреди за кочење.

Член 112

Помеѓу стапалото на столбот и горната површина на темелите се дозволува поставување најмногу до четири парчиња метални подлошки со вкупна дебелина до 40 mm. Површината и формата на подлошките се определуваат во проектот на челичната конструкција или во проектот за монтажа на челичната конструкција.

Член 113

Матриците на анкер-винтовите по монтажата на столбот (или на долните елементи на столбот) мораат да се затегнат до крајот и да се обезбедат од одвртување.

Член 114

Дупките за анкер-винтовите на масивни темели по поставувањето на столбот мораат да се залеат со цементен малтер во размер 1 : 4.

Член 115

Отстапувањето на монтираните конструкции на столбовите од проектираната положба не смее да ги преминува вредностите определени во следните таблица 7 и 8:

Таблица 7 — Допуштени отстапувања при монтажата на слободно стоечи (конзолен) столб

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштено отстапување
1	Хоризонтално отстапување на горниот крај на столбот од проектираната положба	1/200 од височината на столбот
2	Отстапување на крајот на траверзата од линијата нормална на оската на трасата	100 mm
3	Отстапување на столбот од оската на трасата: за растојанието на столбовите $l \leq 200$ m за растојанието на столбовите 200 m $< l \leq 300$ m за растојанието на столбовите $l > 300$ m	100 mm 200 mm 300 mm

Таблица 8 — Допуштени отстапувања при монтажата на порталните столбови со затеги од челични јажиња

Реден број	Вид на отстапувањата	отстапување Допуштено
1	Хоризонтално отстапување на горниот крај на порталот од проектираната положба	1/200 од височината на столбот
2	Отстапување на крајот на траверзата од линијата нормална на оската на трасата	100 mm
3	Отстапување на оската на траверзата од хоризонталната линија: за должините на траверзата ≤ 15 m за должините на траверзата > 15 m	1/150 од должината 1/250 од должината
4	Отстапување на порталот од оската на трасата (за растојанието на столбовите $l > 250$ m)	300 mm

Член 116

Одредбите на чл. 107 до 115 од овој правилник се однесуваат на монтажата на челичните столбови на воздушни водови за пренос на електрична енергија со напон над 1 kV, извезајќи ги специјалните преодни столбови.

5. Монтажа на јарболи и кули**Член 117**

Одредбите на овој оддел се применуваат на изработката, монтажата и приемот на челичните конструкции на јарболи, кули и објекти на радио-врска и телевизија.

Член 118

Конструкциите на јарболи и кули се изработуваат, по правило, со шаблони и помошни средства што обезбедуваат правилни димензии на конструкцијата, полно налегување на обработените елементи на монтажните споevi, како и точна положба на дупките на монтажните и другите споevi.

Член 119

Техничките услови за изработка на леани и кованци делови, затезни уреди, спојни алки, затези,

анкери и други делови што бараат специјална механичка, термичка и хемиска обработка, мораат да бидат предвидени со проектот на челичната конструкција односно со проектот за монтажа.

Член 120

Дупките за споевите со заковки, винтови и чепови (болцнови) на носечките делови на челичната конструкција, се изработуваат со дупење.

За споевите на носечките делови на челичните конструкции од членот 117 на овој правилник, можат да се употребат необработени винтови само ако е тоа предвидено со проектот.

Член 121

Изработката на дупките за врзување на одделните делови (за прицврстување на затегите на столбовите, за дијагонали од тркалезен челик, во анкери и др.) мора да се изврши на поли пречник, според толеранциите за упасуваните винтови. За дупките со пречник над 50 mm допуштеното отстапување изнесува — 0 mm и +0,4 mm, ако во проектот на челичната конструкција не е определено поинаку.

Член 122

За секциите и другите елементи на јарболи и кули мораат во работилницата да бидат прицврстени потпирни за монтажните дигалки, узенгии за монтажните патеки, делови за привремени затеги, како и други монтажни делови.

Член 123

Допуштените отстапувања при изработката на челичната конструкција на јарболи и кули се определени во следната таблица 9:

Таблица 9 — Допуштени отстапувања при изработката на елементите на челичната конструкција на јарболи и кули

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштено отстапување
Јарболи и кули		
1	Разлика на должините на појасите во едно поле	1/1000 од основата, но најмногу 2 mm
2	Тангенс на аголот помеѓу фактичната и проектираната положба на челичните плочи на појасите	1/1500
3	Зазор помеѓу челичните плочи и појасите во две соседни полиња: — во границите на прстенот широчина 20 mm по обемот на цевките на појасот — кај надворешниот раб на челичните плочи	0,5 mm 3 mm
Јарболи во вид на решетка и цевки од лимови		
4	Отстапување од линеарноста на оската на стеблото при пробна монтажа на должината која се испитува	1/750 од должината која се испитува
5	Локални деформации на цевките од лим, мерени со рамен шаблон должина 1 m (нерамнини и вдлабнатини до 2 mm не се земаат предвид)	1/50 од должината на деформиранiot дел, но најмногу 0,5 од дебелината на ѕидот на цевката

6	Непоклонување на дупките во продолжетеците на појасите со челичните плочи при пробната монтажа за винтовите со пречник: — до 36 mm — над 36 mm	1,5 mm 2 mm
7	Агол помеѓу фактичната и проектираната положба на елементите за прицврстување на затезните јажиња	1°
Кули		
8	Разлика на дебелините на елементите во еден слој со челичните плочи	1 mm
9	Отстапување во растојанието помеѓу центарот на јазелот и првата дупка за врска на вертикалите на дијагоналите и елементите на дијафрагмата	± 3 mm
10	Агол помеѓу фактичната и проектираната положба на елементите за прицврстување на дијагоналите и вертикалите	1°
Други конструкции и делови		
11	Отстапување во димензиите на потпирните столови што служат за потпирање на монтажните уреди	± 2 mm
12	Отстапување за другите делови предвидени за изведување на монтажните работи (узенгии за бесење на скели и др.)	± 4 mm
13	Дозволени отстапувања во отстајанијата на водилиците на дигалките се утврдуваат со проектот	

Член 124

За челичните конструкции на решеткави јарболи и кули, што се изработуваат без употреба на шаблони и помошни средства од членот 118 на овој правилник, како и за потпирните секции на јарболи со конзоли што се симнуваат, треба да се изврши пробна монтажа.

Член 125

Пробната монтажа на конструкциите на јарболи се врши по поделни секции комплетно за сите секции или делумно за најмалку три секции истовремено.

Пробната монтажа на конструкциите на кули се врши во рамнината на една страна, при што истовремено треба да се монтираат најмалку две секции.

Член 126

За конструкциите на јарболи во вид на лимена цевка треба да се изврши комплетна пробна монтажа од долната секција до горната секција. Истовремено треба да се монтираат три секции комплетно со внатрешните платформи, скали и други елементи.

При изработката на секциите на јарболи во вид на лимена цевка со помош на шаблони кои обезбедуваат отстапувања во допуштените граници определени во таблицата 9 од членот 123 на овој правилник, се изведува, по правило, само делумна пробна монтажа.

Член 127

Заварените шевови (работилнички и монтажни) на јарболи во вид на лимена цевка, со пречник 1500 mm и повеќе, треба радиографски да се испитаат, и тоа во обем од 2% од должината на сите шевови рачно или полуавтоматски изработени, а во обем од 1% од должината на сите шевови при автоматско заварување.

Контролата од ставот 1 на овој член се врши, по правило, на местата на крстосувањето на шевовите.

Член 128

Пред монтажата на челичната конструкција мора да се изврши прием на темелите за секој јарбол или кула, а според условите предвидени во односниот проект и во согласност со вредностите определени во таблицата 4 од членот 62 на овој правилник и во следната таблица 10:

Таблица 10 — Допуштени отстапувања на положбата на темелите и на потпирните делови

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштено отстапување
1	Растојание помеѓу центрите на темелите на една кула (ако тоа не е означено во проектот)	10 mm +0,001 од растојанието според проектот, но вкупно најмногу 25 mm
2	Агол помеѓу фактичниот и проектираниот правец на оската на затегата на анкерниот темел на јарболот — спрема хоризонтот — во основата	+0° —4° 1°
3	Отстапување на потпирчката површина на лежишната плоча на централниот темел на јарболот во вид на лимена цевка од положбата предвидена со проектот	± 10 mm

При приемот на темелите треба да се провери дали се вградени деловите за анкерирање на монтажните уреди (за макари на поместувачка дигалка, привремени затеги, уреди за притегање на анкер-затеги и др.), како и дали е правилна нивната положба.

Податоците за проверката и за приемот на темелите се внесуваат во градежниот дневник.

Член 129

Затегите и плочите на анкерните темели се наместуваат со специјални помагала што обезбедуваат положба на анкерите предвидена со односниот проект.

Член 130

Подлевање на лежишните плочи и загревање на дупките во темелите за анкер-винтовите на кулите се изведува со цементен малтер по контролата на две монтирани и зацврстени секции на кулата.

Подлевање на лежишните плочи на јарболи мора да се изведе кон контролата на нивната положба, но пред почетокот на монтажата на стеблото на јарболот.

За работата на podleвањето на лежишните плочи на јарболот и на потпирните педали на кулите се составува записник во кој се внесуваат резултатите на извршениот премер.

Монтажата на столбовите на подлеаните лежишни плочи и продолжетокот на монтажата на кулите на подлеаните педали може да започне дури кога ќе се оствари најмалку 50% од цврстотата на малтерот предвидена со односниот проект.

Деловите на педалите што не можат да бидат заедани по монтажата на првите две секции треба да се исполнат со бетон пред монтирањето на првите секции.

Член 131

Монтажата на јарболи што имаат потпирачки изолатори мора да се изведе на привремен метален потпир или на скара од прагови, со дополнително подметнување на изолатор, и тоа по монтажата на целиот јарбол.

Член 132

Дигалките, стрелите и другите уреди што се употребуваат за монтажа на челичните конструкции на јарболи и кули мораат да бидат технички прегледани на начинот определен со прописите за општите мерки и нормативи на заштитата при работата со дигалки.

Член 133

Пред дигањето на секој елемент на јарбол или кула мораат да се проверат исправноста на изработката и сигурноста на зацврстувањето на деловите на конструкцијата што служат за наместување и зацврстување на уредите (столица, кукачка и др.). Уочените недостатоци мораат веднаш да бидат отстранети.

Член 134

Во секоја положба на монтажниот уред (дигалка, стрела и др.) мора да се обезбеди сигурност и правилност на прицврстувањето за конструкцијата во монтажа, а според цртежите на дигалката и на проектот за монтажата.

Првото поставување на монтажниот уред на конструкцијата и неговото понатамошно движење во текот на монтажата можат да се изведуваат само по вградувањето на 100% од винтовите во монтажните споеви на склопените конструкции и по контролата на квалитетот на сите монтажни шевови. При наместувањето на монтажниот уред мора да се обезбеди правилен тек на операциите на наместувањето и зацврстувањето на посебните делови на уредите, согласно цртежот на монтажните уреди.

Член 135

Во монтажните споеви со челичните плочи мораат да се употребуваат обработени (упласувани) винтови со две матици или преднапрегнати винтови.

Член 136

Уредите за притегање на затезните јажиња на јарболот и на дијагоналите на кулите мораат да имаат документација која покрај општите податоци, мора да содржи и потврди за баждарењето на мерниот прибор.

Затезните уреди, по завршувањето на притегањето на јажињата на јарболот, мораат да се симнат, слакуваат и чуваат во затворени простории.

Член 137

Челичните јажиња се подготвуваат и се испитуваат според упатството од односниот проект.

Краиштата на јажего мораат да се укотват на начинот предвиден со проектот. Затезните јажиња на јарболите во склоп или во посебни делови се испитуваат на затегање кое мора да внесува 1,25 од вредноста на сметковната затегнувачка сила.

Член 138

Јарболите и кулите мораат да се контролираат без антени и уредите, и тоа при брзина на ветрот која не смее да биде поголема од 25% од сметковната вредност на брзината на ветрот.

Член 139

Допуштените отстапувања при монтажата на челичната конструкција на јарболи и кули се определени во следната таблица 11:

Таблица 11 — Допуштени отстапувања при монтажата на челичната конструкција на јарболи и кули

Реден број	Вид на отстапувањата	Допуштено отстапување
1	Отстапување на оската на стеблото и на појасите на кулата од проектираната положба	1/1000 од височината над темелот на точката која се контролира
2	Отстапување на оската на стеблото и на појасите на јарболот од проектираната положба	1/1500 од височината над темелот на точката која се контролира
3	Отстапување на вредноста на монтажното затегање на дијагоналите на кулата од со предвиденото проектот затегање	$\pm 15\%$
4	Отстапување на вредноста на преднапрегањето (монтажното затегање) на затезното јаже од предвиденото со проектот преднапрегање	$\pm 8\%$
5	Разлика на вредноста на затегањето на јажињата на една етажа по демонтажата на монтажната дигалка	10%

Член 140

За прием на челичната конструкција на јарболи и кули важат одредбите на одделот 1 од главата IV, на овој правилник освен одредбата на членот 35 од овој правилник, при што, освен документите во наведените одредби, мораат да се предадат и:

1) фабрички атести за челичните јажиња, за легурите со кои се залеваат гилзите и за изолаторите;

2) записници за приемот на изработените невидливи работи и тоа за залевањето со битумен на плочите на сандачестите појаси на јарболите и кулите и за изработката и испитувањето на челичните јажиња на јарболите;

3) документи за механичкото и електричното испитување на изолаторите;

4) записник за геодетската контрола на оските на објектот, како и на оските на елементите на објектот (појасите на решеткавите јарболи и кули);

5) записник за мерењето на преднапрегањето на претходните (монтажни) затегања на челичните јажиња на јарболите и дијагоналите на кулите.

VIII. ЗАШТИТА ОД КОРОЗИЈА НА ЧЕЛИЧНИТЕ КОНСТРУКЦИИ ПРИ МОНТАЖАТА

Член 141

Видот и системот на заштитата од корозија на челичната конструкција и на деловите на конструкција од челик се определуваат со проектот на челичната конструкција односно со договорот склучен помеѓу нарачувачот и изведувачот на работите, а согласно со техничкиот пропис за монтажа на челични конструкции од корозија.

IX. ТЕХНИЧКИ ПРЕГЛЕД И ИСПИТУВАЊЕ НА ЧЕЛИЧНА КОНСТРУКЦИЈА

Член 142

Техничкиот преглед и испитувањето на челичната конструкција се вршат по завршената монтажа,

а пред почетокот на користењето, на конструкцијата според техничките прописи за преглед и испитување на носечките челични конструкции.

X. ПРИЕМ НА ЧЕЛИЧНА КОНСТРУКЦИЈА ПО ЗАВРШЕНАТА МОНТАЖА

Член 143

Приемот на монтираната челична конструкција опфаќа:

1) повремен прием на невидливите работи,
2) конечен прием на монтираната конструкција на целиот објект или на негов дел.

Член 144

Во повремен прием на невидливите работи спаѓаат:

1) прием на темелите и на другите потпирки на челичната конструкција, на разни делови на конструкцијата што се облагаат со бетон и на анкерите што се вградуваат во бетонот;

2) прием на челичната конструкција која се покрива во текот на изведувањето на наредните работи.

За повремен прием на работите од ставот 1 на овој член се составува записник.

Член 145

Приемот на темелите, на потпирките на челичната конструкција и на анкерите мора да се изврши за одделни секции на објектот пред почетокот на монтажата на конструкцијата, при што се составува записник за приемот. При приемот мораат да се проверат точноста на мерките и положбата на потпирните површини, на специјалните потпирни уреди и на анкер-винтовите според мерките и положбата од односниот проект.

Член 146

Приемот на монтираните челични конструкции на целиот објект или на одделни негови просторно крути секции се врши по нивното конечно монтирање според проектот, но пред изведувањето на заштитата од корозија.

За приемот на челичната конструкција се составува записник, а за приемот на системот на заштитата од корозија се составува, по правило, посебен записник.

Член 147

Ако во проектот на објектот е предвидено пробно оптоварување и испитување на челичната конструкција во текот на приемот, програмата и методите на испитувањето се определуваат согласно прописите за односниот вид челична конструкција.

Член 148

Документацијата што се прилага кон записникот за приемот на монтираните конструкции, по правило, содржи:

1) проект за монтажата на челичните конструкции;

2) работилнички цртежи на челичната конструкција со сите дополнителни измени и дополнења;

3) атести и друга документација за испорачаните челични конструкции со записниците за контролата и за приемот на конструкцијата во работилници;

4) документи за отстапувањата од проектот и за нивната усогласеност со допуштените отстапувања;

5) записници за приемот на невидливите работи;

6) атести за основниот и спојниот материјал употребен за изработката и монтажата на конструкцијата;

7) атести на заварувачите што вршеле заварување на конструкцијата на монтажата, со ознака (број) на заварувачите;

8) документи за контролата на изведувањето на монтажните споеви (извештаи, филмови за рендгенизирањето на шевовите и др.);

- 9) градежен дневник;
- 10) податоци за геодетските и другите мерења во текот на монтажата на конструкцијата;
- 11) атест за испитувањето на челичната конструкција по завршената монтажа;
- 12) фото-документација за градењето на објектот.

Член 149

По завршувањето на работите на монтажата на конструкцијата, изведувачот на работите не смее при суредувањето на градилиштето да ја оштети монтираната конструкција, како ниту другите постојни постројки и уреди на градилиштето или непосредно покрај градилиштето.

XI. ПРЕСМЕТКА НА ИЗВРШЕНИТЕ РАБОТИ

Член 150

Начинот на пресметувањето на работите извршени при монтажата на челичната конструкција се утврдува со договор склучен помеѓу нарачувачот и изведувачот на работите.

Член 151

Ако со договорот склучен помеѓу нарачувачот и изведувачот на работите не е определено поинаку, деловите на челичната конструкција чија измерена тежина е поголема од сметковната тежина, и тоа за повеќе од 6% за деловите од топен челик, односно за повеќе од 10% за деловите од леан челик, како и сите делови на конструкцијата чија измерена тежина е помала од сметковната тежина за повеќе од 2% — можат да бидат отфрлени.

Мерењето на тежината на деловите на конструкцијата смее да се изврши без присуство на овластениот претставник на нарачувачот само ако нарачувачот се согласил со тоа.

Член 152

Ако пресметката на работите се изведува според сметковната тежина на челичната конструкција, за волуменска тежина се земаат следните вредности:

- 1) 8000 kp/m^3 — за челичен лим и широк плоскат челик;
- 2) 7850 kp/m^3 — за валан и леан челик,
- 3) 7250 kp/m^3 — за леано железо.

Член 153

На тежината на челичната конструкција пресметана според спецификациите на материјалите од проектот на челичната конструкција се додаваат тежините на спојните средства според ст. 2 до 5 од овој член.

За конструкциите во закована изработка додатокот на тежината за заковките, ако со договорот не е поинаку определено, се зема во процент и тоа:

- 1) за мостови и други соодветни конструкции:
 - 3% — со решеткави главни носачи,
 - 2% — со лимени главни носачи,
 - 2% — со валани главни носачи и со посебни коловозни носачи,
 - 1% — со валани главни носачи и спрегови, но без посебните коловозни носачи,
- 2) 3% — за други конструкции.

За заварени конструкции додатокот на тежина за заварените шевови, ако со договорот не е определено поинаку, се зема, во процент од 1,5%.

За конструкциите споени со винтови додатокот на тежина за винтовите за матиците за подлож-

ните плочички, ако со договорот не е определено поинаку, се зема во процент, и тоа:

- 3% — за обични винтови,
- 2,5% — за преднапрегнати винтови.

За конструкциите споени со повеќе различни спојни средства (заковки, заварени шевови, винтови) се зема додатокот на тежина ако со договорот не е определено поинаку, во процент од 2%.

XII. ПРЕОДНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 154

Одредбите на овој правилник ќе се применуваат на објектите чија изградба ќе започне по 1 јули 1970 година.

Член 155

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

15 бр. 6942/1

28 мај 1970 година

Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,

Владо Јуричиќ, с. р.

352.

Врз основа на членот 5 став 2 од Законот за извршување на сојузниот буџет за 1970 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 56/69; 15/70 и 22/70), во спогодба со сојузниот секретар за финансии, сојузниот секретар за стопанство издава

НАРЕДБА

ЗА ПОБЛИСКИТЕ УСЛОВИ И ЗА НАЧИНОТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОДОСТОПАНСТВОТО ПРЕДВИДЕНИ ВО СОЈУЗНИОТ БУЏЕТ ЗА 1970 ГОДИНА

1. Средствата за унапредување на водостопанството предвидени во разделот 13, позиција 190, распоредна група 16-2-21 на сојузниот буџет за 1970 година (во понатамошниот текст: средствата), чиј носител е Сојузниот секретаријат за стопанство (во понатамошниот текст: носителот на средствата), можат да им се даваат на работните и други организации и поединци (во понатамошниот текст: корисникот на средствата) само за работата и задачите предвидени со Програмата за употреба на средствата предвидени во сојузниот буџет за 1970 година за унапредување на водостопанството (во понатамошниот текст: Програмата), која е составен дел на Одлуката за Програмата за употреба на средствата предвидени во сојузниот буџет за 1970 година за унапредување на водостопанството („Службен лист на СФРЈ“, бр. 22/70).

2. Средствата од позициите 1 до 4 на Програмата му се даваат на корисникот на средствата врз основа на договор за непосредно извршување на работите односно задачите. Договорот го склучуваат носителот на средствата и корисникот на средствата.

За извршување на задачите од позицијата 3 на Програмата средствата можат да му се дадат на корисникот на средствата непосредно, врз основа на решение на сојузниот секретар за стопанство.

3. Претсметката на работите чие извршување е предвидено со договорот не може да се менува без одобрение од носителот на средствата. Измена на претсметката се врши врз основа на образложено и документирано барање од корисникот на средствата.

4. Договорот склучен помеѓу носителот на средствата и корисникот на средствата, покрај другите податоци, треба да содржи: обврски и права на носителот на средствата во поглед исплатувањето на средствата и давањето аванс за извршување на работите определени со договорот; обврска за вршење контрола над изведувањето на работите и право на запирање на работите предвидени со Програмата ако тие не се изведуваат квалитетно и во согласност со Програмата; обврска на корисникот на средствата да ги изврши работите односно задачите во договорениот рок и да ги врати примените средства ако работите односно задачите не се извршени според договорот; обврска на корисникот на средствата да ги поднесува трошоците со кои се пречекорува претсметковната сума утврдена со договорот, како и одредба дека претсметковната сума ги опфаќа и трошоците за организација на извршувањето на работите односно задачите, трошоците на постојаниот надзор, трошоците на конечната пресметка (колаудација) и трошоците на банката.

5. Исплатувањето на средствата за определени работи односно задачи се врши сразмерно на обемот на извршените работи односно задачи, но најмногу до износот од 80% од претсметковната вредност, со тоа што останатите 20% да му бидат исплатени на корисникот на средствата по извршената конечна пресметка на извршените работи односно задачи.

6. Ако работите односно задачите не можат да се извршат во рокот предвиден во договорот, поради пречки настанати од објективни причини, корисникот на средствата е должен да го известат за тоа носителот на средствата и да побара продолжување на рокот за извршување на работите односно задачите.

7. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 3218/4

26 јуни 1970 година

Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,

Владо Јуричиќ, с. р.

353.

Врз основа на членот 62 од Законот за Службата на општественото книговодство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/67, 54/67, 15/68, 50/68 и 55/69), сојузниот секретар за финансии издава

НАРЕДБА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ БЛАГАЈНИЧКИ МАКСИМУМ И ПЛАЌАЊЕ СО ГОТОВИ ПАРИ

1. Во Наредбата за утврдување благајнички максимум и плаќање со готови пари („Службен лист на СФРЈ“, бр. 51/67, 9/69 и 50/69), во точката 6 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„По барање на трговските, индустриските и други работни организации, што имаат разгранета мрежа на продавници надвор од местото во кое се

наоѓа нивното седиште, Службата на општественото книговодство може да дозволи тие продавници од дневниот пазар да вршат исплата на личните доходи на работниците на продавницата, исплата на данокот на промет и плаќања на ситните трошоци неопходни за работата на продавницата, со тоа што тие се должни да извршат пресметка на тие исплати со организационата единица на Службата при првото наредно полагање на готовите пари.“

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 2-8205/1
28 јуни 1970 година
Белград

Сојузен секретар
за финансии,
Јанко Смоле, с. р.

354.

Врз основа на членот 13 ст. 1 и 4 од Правилникот за методот и постапката за признавање новосоздадена сорта семе од земјоделски растенија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 36/66, 45/68 и 1/70), сојузниот секретар за стопанство објавува

ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЛИСТАТА НА ДОМАШНИ И ОДОМАШЕНИ СТРАНКИ СОРТИ СЕМЕ ОД ЗЕМЈОДЕЛСКИ РАСТЕНИЈА

1. Во Листата на домашни и одомашени странски сорти семе од земјоделски растенија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/67, 42/67, 19/68, 38/68 и 45/68), во точката 6 се бришат одредбите под 1, 10, 11, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 22 и 23.

2. Во точката 7 се бришат одредбите под 6, 7 и 8.

3. Во точката 8 на крајот на одредбата под 3 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додаваат две нови одредби, кои гласат:

„4) Армавирец,

5) Мајак;“.

4. Во точката 11 на крајот на одредбата под 3 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додаваат две нови одредби, кои гласат:

„4) бр. 4521,

5) бр. 73;“.

5. Во точката 14 на крајот на одредбата под 10 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додаваат две нови одредби, кои гласат:

„11) Four,

12) Merit;“.

6. Во точката 27 се бришат одредбите под 5, 14, 15, 18, 20 и 21.

7. Во точката 38 се бришат одредбите под 8 и 9.

Бр. 9-8368
24 јуни 1970 година
Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,
Владо Јуричиќ, с. р.

355.

Врз основа на членот 20 став 1 од Основниот закон за семето („Службен лист на СФРЈ“ бр. 13/65), сојузниот секретар за стопанство објавува

ДОПОЛНЕНИЈА НА СПИСОКОТ НА НОВОСОЗДАДЕНИ СОРТИ СЕМЕ ОД ЗЕМЈО- ДЕЛСКИ РАСТЕНИЈА

1. Во Списокот на новосоздадени сорти семе од земјоделски растенија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 11/67, 42/67, 19/68 и 32/68), во точката 1 по одредбата под 14 се додаваат четири нови одредби, кои гласат:

- „15) сорта „Славон-ка“ селекција на Земјоделскиот институт — Осиек,
16) сорта „Мирна“ селекција на Институтот за облагородување и производство на растенија — Загреб,
17) сорта „Загорка“ селекција на Институтот за облагородување и производство на растенија — Загреб,
18) сорта „Сава“ селекција на Институтот за земјоделски истражувања — Нови Сад;“.

2. Во точката 2 на крајот од одредбата под 2 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додава нова одредба под 3, која гласи:

- „3) сорта „Сатир“ селекција на Земјоделскиот институт — Осиек;“.

3. Во точката 4 по одредбата под 42 се додаваат шест нови одредби, кои гласат:

- „43) четирилиниски хибрид „Бц 420“ селекција на Институтот за облагородување и производство на растенија — Загреб,
44) четирилиниски хибрид „Бц 440“ селекција на Институтот за облагородување и производство на растенија — Загреб,
45) четирилиниски хибрид „НС 654“ селекција на Институтот за земјоделски истражувања — Нови Сад,
46) дволиниски хибрид „НС СЦ-70“ селекција на Институтот за земјоделски истражувања — Нови Сад,
47) четирилиниски хибрид „Ос 660“ селекција на Земјоделскиот институт — Осиек,
48) дволиниски хибрид „Ос СК-6-203“ селекција на Земјоделскиот институт — Осиек;“.

4. Во точката 6 на крајот на одредбата под 4 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додава нова одредба под 5, која гласи:

- „5) сорта „Осјечка 66“ селекција на Земјоделскиот институт — Осиек;“.

5. Во точката 7 на крајот од одредбата под 7 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додава нова одредба под 8, која гласи:

- „8) сорта англиски блуасц „Крижевачки“ селекција на Институтот за облагородување и производство на растенија — Загреб;“.

6. Во точката 8 на крајот на одредбата под 2 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додаваат две нови одредби, кои гласат:

- „3) сорта „Паноника“ селекција на Институтот за земјоделски истражувања — Сараево;
4) сорта „Игман“ селекција на Институтот за земјоделски истражувања — Сараево;“.

7. Во точката 9 пред зборовите: „сорта »Новосадска 5590«“ се додава ознаката: „1“, на крајот на таа одредба точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додава нова одредба под 2, која гласи:

- „2) сорта „Београд“ селекција на Институтот за земјоделски истражувања — Нови Сад;“.

8. Во точката 12 на крајот на одредбата под 5 точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додаваат две нови одредби, кои гласат:

- „6) сорта „Весна“ селекција за Земјоделскиот институт на Словенија — Љубљана;
7) сорта „Игор“ селекција на Земјоделскиот институт на Словенија — Љубљана;“.

9. Во точката 16 пред зборовите: „сорта »Жуто-трбан«“ се додава ознаката: „1“, на крајот од одредбата точката и запирката се заменуваат со запирка и по тоа се додаваат две нови одредби, кои гласат:

- „2) сорта „Пасуљица П-1“ селекција на Институтот за градинарство — Смедеревска Паланка селекција на Институтот за градинарство — Смедеревска Паланка;“.

10. По точката 20 се додава нова точка 21, која гласи:

- „21. Виноба лоза (Vitis vinifera)
1) сорта „Жупљанка“ селекција на Институтот за лозарство и овоштарство — Сремски Карловци,
2) сорта „Неопланта“ селекција на Институтот за лозарство и овоштарство — Сремски Карловци,
3) сорта „Сирмиум“ селекција на Институтот за лозарство и овоштарство — Сремски Карловци.“.

Бр. 9.8367
24 јуни 1970 година
Белград

Заменик сојузен секретар
за стопанство,
Владо Јуричиќ, с. р.

356.

Врз основа на чл. 14, 14а и 44 од Законот за Народната банка на Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65, 47/66 и 55/68), членот 5 од Законот за измени и дополненија на Законот за Народната банка на Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 47/66) и членот 102 од Законот за банките и кредитните работи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65, 29/65, 4/66, 26/66, 1/67, 17/67, 54/67, 26/68, 50/68, 13/69, 42/69 и 55/69), во согласност со Сојузниот извршен совет, гувернерот на Народната банка на Југославија донесува

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ОДЛУКАТА ЗА РЕГУЛИРАЊЕ НА ОДНОСИТЕ НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ СО НАРОДНАТА БАНКА НА ЈУГОСЛАВИЈА ПО РАБОТИТЕ НА КРАТКОРОЧНО КРЕДИТИРАЊЕ

1. Во Одлуката за регулирање на односите на деловните банки со Народната банка на Југославија по работите на краткорочно кредитирање („Службен лист на СФРЈ“, бр. 13/70) во точката 3 став 1 на крајот на одредбата под 2 точката се заменува со точка и записка и по тоа се додаваат две нови одреби, кои гласат:

„3) секогаш да располагаат со средства од примарна ликвидност во износ кој им е неопходен за уредно извршување на своите обврски;

4) средствата на посебниот резервен фонд издвоени на сметката кај Народната банка да ги користат само ако поради своја неликвидност не се во можност да ги извршуваат наложите од комитентите за располагање со нивните средства и за време на користењето на тие средства да не го зголемуваат обемот на краткорочните и потрошувачките кредити.“

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Народната банка утврдува кои средства се сметаат како средства од примарна ликвидност во смисла на одредбата под 3 на ставот 1 од оваа точка и, по потреба, може да го определи задолжителниот минимум на тие средства со кој банките треба да располагаат.“

2. Точката 6а се менува и гласи:

„6а. Банка која поради намалување на својата ликвидност не е во можност да ги извршува своите обврски, може да користи кај Народната банка посебен документарен кредит за ликвидност врз основа на обврзниците на федерацијата уплатени од средствата на посебниот резервен фонд во смисла на Законот за издавање обврзници на федерацијата за покривање на обврските спрема социјалното осигурување („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/70), и тоа во траење до десет работни дена во месецот.“

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 42

2 јули 1970 година

Белград

Народна банка на Југославија

Гувернер,

д-р Иво Перишин, с. р.

357.

Врз основа на членот 14 став 3 и членот 15 став 2 од Законот за Народната банка на Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65, 47/66 и 55/68), гувернерот на Народната банка на Југославија донесува

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ОДЛУКАТА ЗА ВИСОЧИНАТА НА ЗАДОЛЖИТЕЛНАТА РЕЗЕРВА НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ КАЈ НАРОДНАТА БАНКА НА ЈУГОСЛАВИЈА

1. Во Одлуката за височината на задолжителната резерва на деловните банки кај Народната

банка на Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 51/66, 48/67, 5/68, 11/68, 17/68, 25/68, 30/68, 46/68, 5/69, 22/69, 34/69, и 6/70) во точката 1 процентот: „30%“ се заменува со процентот: „32%“.

Се додаваат два нови става, кои гласат:

„По исклучок од одредбата на ставот 1 од оваа точка, деловните банки од 10 до 20 јули 1970 година ќе држат задолжителна резерва во височина од 31% од основницата утврдена во тој став.“

Дел од задолжителната резерва во височина до 2% од основницата од ставот 1 на оваа точка деловните банки можат да држат во благајнички записи на Народната банка на Југославија.“

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 43

2 јули 1970 година

Белград

Народна банка на Југославија

Гувернер,

д-р Иво Перишин, с. р.

358.

Врз основа на членот 14 став 6 од Законот за Народната банка на Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65, 47/66 и 55/68), во согласност со Сојузниот извршен совет, гувернерот на Народната банка на Југославија донесува

О Д Л У К А

ЗА ПРИВРЕМЕНО ОГРАНИЧУВАЊЕ ОБЕМОТ НА КРАТКОРОЧНИТЕ КРЕДИТИ НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ ВО ЈУЛИ 1970 ГОДИНА

1. Деловните банки во јули 1970 година не можат да го зголемуваат обемот на краткорочните кредити над состојбата на тие кредити на 30 јуни 1970 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 44

2 јули 1970 година

Белград

Народна банка на Југославија

Гувернер,

д-р Иво Перишин, с. р.

По извршеното споредување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Правилникот за измени и дополненија на Правилникот за начинот на пресметување и плаќање на придонесот од личниот доход од работен однос, придонесот за образование, придонесот за непосредна детска заштита и додаток на деца и придонесот за запослување, објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 27/70, се поткраднала подолу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИНОТ НА ПРЕСМЕТУВАЊЕ И ПЛАЌАЊЕ НА ПРИДОНЕСОТ ОД ЛИЧНИОТ ДОХОД ОД РАБОТЕН ОДНОС, ПРИДОНЕСОТ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, ПРИДОНЕСОТ ЗА НЕПОСРЕДНА ДЕТСКА ЗАШТИТА И ДОДАТОК НА ДЕЦА И ПРИДОНЕСОТ ЗА ЗАПОСЛУВАЊЕ

Во членот 4, во ставот 2, во уводната реченица наместо бројот: „3“ треба да стои: „4“, а наместо бројот: „4“ треба да стои: „5“.

Од Сојузниот секретаријат за финансии, Белград, 1 јули 1970 година.

УСТАВЕН СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА**О Д Л У К А****ЗА ОЦЕНА НА ЗАКОНИТОСТА НА ЧЛЕНОТ 47
ОД ПРАВИЛНИКОТ ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА ЛИЧНИТЕ
ДОХОДИ НА РАБОТНИЦИТЕ НА ПОМОРСКО-ГРАДЕЖНОТО
ПРЕТПРИЈАТИЕ „ПОМГРАД“, СПЛИТ**

I. Со членот 47 од Правилникот за распределба на личните доходи на работниците на Поморско-градежното претпријатие „Помград“, Сплит, од 3 октомври 1966 година, утврдено е дека на работникот кој од работа отсуствува два или повеќе пати во квартал од која и да било причина, освен кога користи годишен одмор и платено отсуство или кога е на боледување кое трае непрекинато подолго од десет дена, му се намалува личниот доход стечен „од основот на рентабилитетот за тој квартал“. Намалувањето на личниот доход се врши според следната норма: ако работникот бил на работа 91-96% од можниот фонд на работно време, личниот доход „од основот на рентабилитетот“ му се намалува за 25%, а ако работникот бил на работа 86-90% од можниот фонд на работно време, личниот доход му се намалува според овој основ за 75%. Според тие одредби работникот во целост се исклучува од распределбата на средствата на личните доходи стечени „од основот на рентабилитетот“, ако бил на работа до 80% од можниот фонд на работно време.

II. Врз основа на наведените одредби на Правилникот на работникот во суштина му се намалува личниот доход стечен „од основот на рентабилитетот“, или тој во целост се исклучува од распределбата по тој основ, поради тоа што од работа изостанал два или повеќе пати во текот на еден квартал. Тоа се гледа од фактот што во такви случаи на работникот не само што не му се исплатува неостварениот личен доход за време на отсуствување од работа, што е во согласност со утврденото начело за распределба според трудот и законските одредби со кои се работува тоа начело, туку и му се намалува личниот доход стечен „од основот на рентабилитетот“ или тој во целост се исклучува од таквата распределба и за време поминато на работа. Со вакво регулирање, всушност, посредно се воведува парична казна како мерка за повреда на работната должност односно поради отсуствување од работа.

Меѓутоа, Основниот закон за работните односи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/70) не допушта воведување на парични казни како мерка за повреда на работната должност (чл. 89 до 91). Од тоа произлегува дека членот 47 на Правилникот е во спротивност со наведениот основен закон.

III. Врз основа на членот 241 став 1 точка 3 од Уставот на СФРЈ, Уставниот суд на Југославија

о д л у ч и

1. Се укинуваат одредбите на членот 47 од Правилникот за распределба на личните доходи на работниците на Поморско-градежното претпријатие „Помград“, Сплит, од 3 октомври 1966 година.

2. Оваа одлука се објавува во „Службен лист на СФРЈ“.

IV. Уставниот суд на Југославија, врз основа на јавната расправа, ја донесе оваа одлука во состав:

претседател на Судот Блажо Јовановиќ и членови на Судот: Неда Божиновиќ, Иван Божичевиќ, Јоже Земљак, Шефкет Маглалиќ, д-р Иво Сунарик, д-р Александар Фира и д-р Асен Групче.

У бр.436/69

28 април 1970 година

Белград

Претседател
на Уставниот суд на
Југославија,**Блажо Јовановиќ, с. р.****О Д Л У К А****ЗА ОЦЕНА НА УСТАВНОСТА И ЗАКОНИТОСТА
НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ НА
РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА БЕОГРАД**

I. На иницијатива на Снежана Баиќ, работничка од Белград, Уставниот суд на Југославија поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Привремената одлука на Радио-телевизија Београд, бр. 27974/68.

Со Привремената одлука, што Советот на Радио-телевизија Београд ја донесе на 9 декември 1968 година, е предвидено „да не можат да се примаат во Радио-телевизија Београд работници чии роднини веќе работат во Радио-телевизија Београд“ (точка 1). По исклучок од таквата забрана, според одредбите на точката 2 на Одлуката на работа во Радио-телевизија Београд „можат да се примаат само работници од висока стручност“, а Одлуката „не се применува ниту при примањето на работници за работните места домар и чистачка на предавателот на емисионите простории и врски“.

Во текот на постапката, Советот на Радио-телевизија Београд донесе Правилник за работните односи, со што Привремената одлука престана да важи. Судот своето разгледување и оценување на уставноста и законитоста ги пренесе на Правилникот, кој исто така содржи одредба за забрана на запослување роднини во Радио-телевизија Београд (член 3). Со оваа одредба на Правилникот поблиску е определен кругот на роднините на кои се однесува наведената забрана, како „блиски роднини“ и тоа: брачен другар, деца родени во брак и вон брак, посвоени деца и пасиночиња, брат и сестра, мајка и др. Во поглед на изземањето од оваа забрана на „работници од висока стручност“, што го содржеше порано донесената одлука, според одредбата на ставот 3 од членот 3 на Правилникот се изземаат „исклучително афирмирани работници од високостручни квалитети“, со тоа што се остана при изземање на „работници-роднини на работните места домар и чистачка на предавателите на емисионата техника и врски“.

Во барањето и на јавната расправа се изразени мислсња дека со вакво решение се повредени правата на граѓаните односно работниците гарантирани со одредбите на чл. 36 и 33 од Уставот на Југославија за достапноста на секое работно место под еднакви услови до сите граѓани на Југославија, како и дека Одлуката не е во согласност ниту со одредбата на членот 20 став 1 на Основниот закон за работните односи.

Советот на Радио-телевизија Београд истакна дека ја усвоил ваквата одредба за да се спречи затворање на установата и да се отстранат околностите што го отежнуваат функционирањето на самоуправањето и воспоставувањето на самоуправните односи. Доколку повеќе што од околу 2300 членови на работната заедница на Радио-телевизија Београд повеќе од 200 членови се во најнепосредни роднински односи (маж-сопруга, брат-сестра, татко-син итн.).

На јавната расправа е истакнато и сфаќањето дека запослувањето на роднини во истата работна

организација не е рационално, но дека тоа прашање не би требало да се регулира со општ акт на работната организација, но дека низ институцијата примање работници на работа т.е. по пат на конкурс да се „обезбеди“ да не доаѓа до такво примање на работа.

II. Уставот на Југославија во членот 36 став 5 предвидува дека на секој граѓанин под еднакви услови му се достапни секое работно место и секоја функција во општеството, а во членот 33 се изразува начелото за еднаквост на граѓаните пред законот во правата и должностите, без оглед на разликите во националноста, расата, полот, јазикот, образованието и др. Утврдувајќи го тоа начело, Уставот поаѓа и од начелото за самоуправување во работната организација и за рамноправност на работните луѓе во самоуправувањето, па определува дека во остварувањето на таквото уставно начело работните луѓе имаат право и должност да одлучуваат за стапување на работни луѓе во работната организација, за престанок на нивната работа и за други меѓусебни работни односи, како и да уредуваат други прашања од заеднички интерес, и дека како членови на работната заедница во воспоставувањето на меѓусебните работни односи се рамноправни во самоуправувањето (чл. 9. и 10).

Имајќи ги предвид наведените уставни начела и карактерот и функцијата на таквите организации, како што е на пр. Радио-телевизија Београд, Уставниот суд ја прифаќа констатацијата дека при широки роднински односи можат да настанат и односи на нерамноправност и на ограничување на слободата на определувањето, без која нема самоуправување. Ваква нерамноправност може да има и во однос на другите граѓани кои не успеваат да се запослат и ако ги исполнуваат условите. Уставниот суд при тоа смета дека во сето тоа не можат да постојат апсолутни решенија било во правец на поддржување да се запослуваат роднини во иста организација било во правец на забрана на такво постапување.

Ако работната организација во рамките на правата на самоуправувањето и во согласност со своите функции и односи во организацијата, а заради заштита на самоуправното функционирање и на развојот на демократските самоуправни односи, со општиот акт предвиди дека во работни односи не можат да стапат определени категории блиски роднини: брачни другари, родители, деца и други точно определени блиски роднини, тоа не му е спротивно на принципот на Уставот за рамноправноста на граѓаните. Но, со оваа норма не можат да се прават исклучоци во корист на посебни категории работници „исклучително афирмирани работници од високостручни квалитети“ и сл., туку само кога е тоа објективно нужно, а не го навредува самоуправното одлучување.

III. Врз основа на членот 241 став 1 точка 3 од Уставот на СФРЈ, по одржаната јавна расправа, Уставниот суд на Југославија

о д л у ч и

1. Не му е спротивно на начелото на Уставот за рамноправноста на граѓаните (член 33) и за достапноста на секое работно место под еднакви услови (член 36 став 5) ако работната организација, во рамките на правата на самоуправувањето и во согласност со своите функции и односите во организацијата, со општ акт предвиди дека не можат да стапат во работни односи брачни другари, родители и деца или други точно определени блиски роднини.

Со оваа норма не можат да се прават исклучоци во корист на посебни категории запослени, освен во оние работни единици во кои објективно на друг начин не може да се обезбеди соодветната дејност односно служба (издвоени мали погони и сл.).

2. Се укинува одредбата на членот 3 став 3 од Правилникот за работните односи на Радио-телевизија Београд, во делот со кој од забрана на запослување роднини во Радио-телевизија Београд се изземаат „исклучително афирмирани работници од високостручни квалитети“.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен лист на СФРЈ“ и во Радио-телевизија Београд.

IV. Уставниот суд на Југославија ја донесе оваа одлука во состав: претседател на Судот Благо Јовановиќ и членови на Судот: Неда Божиновиќ, Иван Божичевиќ, д-р Јован Ѓорѓевиќ, д-р Александар Фира, д-р Асен Групче, Шефкет Маглајлиќ, Никола Срзентиќ, д-р Иво Сунариќ и Јоже Земљак.

У бр. 340/69
13 мај 1970 година
Белград

Претседател
на Уставниот суд на
Југославија,
Благо Јовановиќ, с. р.

РЕШЕНИЈА

Врз основа на членот 34 од Законот за народната одбрана („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/69), на предлог од Извршниот совет на Социјалистичка Автономна Покраина Косово, Претседателот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ КОМАНДАНТ НА ПОКРАИНСКИОТ ШТАБ ЗА НАРОДНА ОДБРАНА

За командант на Покраинскиот штаб за народна одбрана на Социјалистичка Автономна Покраина Косово се именува Саит Затриќи, претседател на Покраинскиот собор на Собранието на Социјалистичка Автономна Покраина Косово.

Р. бр. 455/1
22 јуни 1970 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за примерна работа на развивањето полет за остварување на поставените задачи, како и за покажување на старешинските и војничките особини што им служат за пример на другите

СО МЕДАЛ ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

десетарите: Милетиќ Еугена Владимир, Моштак Рудолфа Данило, Пљечко Јосипа Мирко, Војновиќ Николе Радивоје;

војниците: Блашко Едуарда Владимир, Павловиќ Бранка Радослав, Звонарек Стјепана Иван; за особено истакување во познавањето и вршењето на војничките должности и за примерно војничко држење

СО МЕДАЛ ЗА ВОЈНИЧКИ ДОБРОДЕТЕЛИ

десетарите: Будимир Душана Ђуро, Милосављевиќ Тихомира Велимир, Милутиновиќ Марка Мијат, Шалиќ Ивана Јанко, Жепиќ Иве Стјепан;

разводникот: Витковиќ Спасе Мирко;
војниците: Ѓуџиловиќ Радомира Недељко, Лон-
чар Душана Милан, Николиќ Милана Петар, Новак
Ивана Лидо, Пирјак Душана Шиме, Русан Стјепана
Јосип, Трајковски Војислава Драган, Захирски
Ибре Ибрахим.

Бр. 74
25 мај 1968 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБ-
ЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на
Социјалистичка Федеративна Република Југославија
и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да
се одликуваат за особени заслуги и постигнати ус-
песи во работата од значење за социјалистичката
изградба на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ
Милетиќ Драгутин.

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ
Копана Љубо, Курталиќ Расема, Савиќ-Огњан-
чевиќ Неда, Вученовиќ Бошко.

**СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА
СВЕЗДА**

Лазовиќ Блажо;
за примерно залагање и постигнати успеси во
работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Латифиќ-Катана Муниба, Михаљевиќ Мирослав.
Бр. 77
7 мај 1968 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБ-
ЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на
Социјалистичка Федеративна Република Југославија
и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува
да се одликуваат за особени заслуги на полето на
јавната дејност со која се придонесува за општиот
напредок на земјата

за особени заслуги на делото за ширење на
братството и единството меѓу нашите народи

**СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО СРЕБРЕН
ВЕНЕЦ**

Бажај-Буковиќ Лиза, Карталија-Јонковиќ Ма-
рија, Крњета-Ѓабиќ Борка, Манојловиќ Стево, Ма-
рендиќ-Пећанац Добрила, Милевој Иван, Пањко-
виќ Милош, Петровиќ Љубомир, Петровиќ-Гргур
Вида, Шеатовиќ-Обрадовиќ Анка, Шоштариќ Ката,
Шубр Војта, Тркуљ-Дрча Драгица, Усорац Зорка;

за примерно залагање и постигнати успеси во
работата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Фаркаш-Шајго Терезија, Хорват-Гомерчиќ Дра-
гица, Којиќ-Загорчиќ Зора, Матоган Марија, Про-

даниќ-Беликиќ Радојка, Пуље-Ружман Милка,
Шесто-Шесто Драгица;

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Башиќ Иван, Блашиќ-Медиќ Мирослава, Чуљат
Павао, Добриќ Јосип, Долежал Јосип, Ѓафран-Зе-
лиќ Јулка, Егиќ Светозар, Фабијан Јосип, Грбац
Милан, Грубјешиќ-Ковачевиќ Драгица, Иверец Пе-
тар, Једличка Ружица, Калебиќ Вицко, Капитан
Иван, Караваниќ Ивица, Климан Антон, Кнџ-Дер-
гес Марија, Кнежевиќ Никола, Куколеча Петар,
Ливун Здравка, Марениќ Ѓуро, Матика Јосип, Ме-
сариќ Иван, Млађеновиќ Никола;

Орешкиќ Иван, Остојиќ-Остојиќ Љуба, Паро
Фране, Перичиќ Драго, Почеко Виктор, Прпиќ-Хо-
лубек Нада, Пуховиќ Јово, Растовац Никола, Рџак
Владо, Росандиќ Миле, Сладојевиќ Војин, Шевиќ
Душан, Томљеновиќ-Вогриќ Љерка, Ваго Борис,
Вит Иван, Загорански Иванка.

Бр. 220
27 декември 1968 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

СО Д Р Ж И Н А

	Страна
350. Деловник на Сојузната скупштина — —	745
351. Правилник за техничките мерки и за условите за монтажа на челични кон- струкции — — — — —	788
352. Наредба за поблиските услови и за начи- нот на користењето на средствата за уна- предување на водостопанството предвиде- ни во сојузниот буџет за 1970 година —	802
353. Наредба за дополнење на Наредбата за утврдување благајнички максимум и пла- кање со готови пари — — — — —	803
354. Измени и дополненија на Листата на до- машни и одомашени странски сорти семе од земјоделски растенија — — — — —	803
355. Дополненија на Списокот на новосозда- дени сорти семе од земјоделски растенија	804
356. Одлука за измени и дополненија на Од- луката за регулирање на односите на де- ловните банки со Народната банка на Ју- гославија по работите на краткорочно кредитирање — — — — —	805
357. Одлука за измени и дополненија на Од- луката за височината на задолжителната резерва на деловните банки кај Наро- дната банка на Југославија — — — — —	805
358. Одлука за привремено ограничување обе- мот на краткорочните кредити на делов- ните банки во јули 1970 година — — —	805
Исправка на Правилникот за измени и допол- ненија на Правилникот за начинот на пресметување и плаќање на придонесот од личниот доход од работен однос, придоне- сот за образование, придонесот за непо- средна детска заштита и додаток на деца и придонесот за запослување — — —	805
Одлука за оцена на законитоста на членот 47 од Правилникот за распределба на лични- те доходи на работниците на Поморско- градежното претпријатие „Помград“, Сплит — — — — —	806
Одлука за оцена на уставноста на законитоста на Правилникот за работните односи на Сплит — — — — —	806